

Ekim 2026 / Sayı 8

www.trockist.net

TROCKIST

Dosya: Dünya Düzensizliği

- Trump'la Birlikte Dünya Düzensizliği ve Kapitalist Kaos Büyüyor
- Aşırı Sağ ve Önderlik Krizi
- AKP'nin 25 yılı: Bir Partiden Öteye...
- Suriye İçin Politik Eylem Programı
- Yapay Zekâ ve Kapitalizmin Krizi

Troçkist

Sosyalist Politika
Dergisi

Yayın kurulu:

Atakan Çiftçi
Görkem Duru
Oktay Benol Çelik

Editör:

Merve Şanlıdağ

Kapak tasarımı:

İrem Yıldırım

Dizgi:

Merve Şanlıdağ

trockist.dergi@gmail.com
https://trockist.net

x: trockist_net
ig: trockist_net
fb: trockist.net

İçindekiler

2 Sunuş

Dosya: Dünya Düzensizliği

İUB-DE 9. Dünya Kongresi öncesi değerlendirme metinleri

3 Trump'la Birlikte Dünya Düzensizliği ve Kapitalist Kaos Büyüyor

11 ABD: Protestolar Trump'ın Aşıl Topuğudur

13 Venezuela: Trump'la Yapılan Anlaşma, Chavizmin Nihai Teslimiyetidir

15 Küba, Trump'ın Tehditleriyle Karşı Karşıya

16 Çin Emperyalist Bir Ülke Olarak Güçleniyor

19 Macaristan: Orbán'ın Yenilgisi Dünya Çapında Aşırı Sağa Darbe Vurdu

22 Yeni Bir Önderlik İnşa Etmek Kolay Değildir Ancak Zorunludur

24 AKP'nin 25 Yılı: Bir Partiden Öteye...

Oktay Benol Çelik

29 Suriye İçin Politik Eylem Programı

Özgürlük ve Onur Hareketi

33 SDG ile Suriye Hükümeti Arasındaki Anlaşma: Özerk Yönetim Projesinden Merkezi Devlete Entegrasyona

Aisha Awdeh

35 Yapay Zekâ ve Kapitalizmin Krizi

Bahadır Bedri

38 Pakistan: Keşmir sosyal haklar ve kendi kaderini tayin hakkı için ayakta

Ezequiel Peressini

40 İtalya'nın Etiyopya işgali ve savaşlar üzerine devrimci Marksist tutum

Lev Troçki

Hindistan, Ekim 2026.
Fotoğraf: Indranil Mukherjee/AFP

Troçkist'in yeni sayısı; kapitalist emperyalist sistem derin bir krizin içinde sürüklenirken, küresel kargaşanın hâkim olduğu bir dönemde okurlarıyla buluşuyor. Bin yılın başında emperyalistler Afganistan ve Irak işgallerini başlatırken “yeni dünya düzenini” kuracaklarını ilan ediyorlardı. Bugün ise emperyalizmin sözcüleri bir düzenden ziyade “dünya düzensizliğinden” bahsediyorlar.

ABD emperyalizmi Afganistan ve Irak işgallerinden yenilgiyle ayrılmışken, küresel kapitalizm 2008’de başlayan ekonomik krizin içinde debelenmeye devam ediyor. Bu şartlar altında ABD’de aşırı sağcı patron Donald Trump, ABD emperyalizminin egemenlik krizini aşmak için emperyalist bir karşı saldırının başını çekiyor. Ancak Trump’ın bu saldırganlığı emperyalist düzeni yeniden tesis etmek bir yana, küresel düzensizliği, kaosu körüklüyor. İran’a dönük saldırganlığın bir fiyaskoya dönüşmesi, petrol fiyatlarının katlanması ara seçimler arifesinde Trump’ı köşeye sıkıştırıyor, emperyalizmin krizini derinleştiriyor.

Bu dünya konjonktüründe, İşçilerin Uluslararası Birliği – Dördüncü Enternasyonal (İUB-DE) 14-19 Kasım tarihlerinde 9. Dünya Kongresi’ni gerçekleştirecek. Türkiye’den İşçi Demokrasisi Partisi’nin de parçası olduğu İUB-DE, Dördüncü Enternasyonal’in yeniden inşası hedefiyle Latin Amerika ve Karayipler, ABD, Avrupa ve Ortadoğu’daki 20’den fazla ülkeden parti, militan ve sempatzanı bünyesinde barındırıyor. Buenos Aires’te gerçekleşecek kongrede, dünyanın dört bir yanından bir araya gelecek delegasyon ve konuklar, küresel ve yerel mücadele dinamiklerine ilişkin deneyimlerini ve katkılarını paylaşacak.

Bu bağlamda, “Dünya Düzensizliği” başlığını verdiğimiz dosya konusunda, İUB-DE’nin bu kongre için hazırladığı dünya durumu üzerine politik perspektiflere ilişkin taslak metninden çeşitli bölümlere yer veriyoruz. Bu dosya içerisinde, Trump önderliğindeki ABD emperyalizminin güncel politikaları; ABD’de Trump’a karşı gerçekleşen devasa seferberlikler; Venezuela ve Küba’ya dönük saldırganlıklar; Çin’in emperyalist sistem içerisindeki konumu; dünya çapında güçlenen aşırı sağ ve mevcut koşullar altında devrimci önderliğin inşasının dinamikleri üzerine çeşitli başlıklara yer veriyoruz. Bu vesileyle, küresel politikaya ilişkin bir eylem kılavuzu niteliğinde hazırlanan bu metni, çeşitli mücadelelerin başını çeken öncülerle ve aktivistlerle paylaşarak, kolektif bir mücadelenin geliştirilmesine katkı sunmasını diliyoruz.

Dosya dışı yazılarımızda ilk olarak, Oktay Benol Çelik AKP’nin 25 yılının bir politik bilançosunu çıkarıyor. Tıpkı küresel kargaşa gibi, Türkiye politikası da derin bir türbülansın içindeyken Benol, bu 25 yılda “bir partiden öteye geçip rejimi

kuşatarak devletleşen, kendi ayrıcalıklı sınıfsal katman ve bürokrasisini yaratan ve kendi geleceğiyle Türkiye’nin kaderini iç içe geçirerek kilitleyen AKP ve liderinin geçmişten bugüne varoluş koşullarını, tüm ittifak ve rakipleriyle mevcudiyetini ve devamlılığını anlamaya ve açıklamaya dönük bir çerçeve sunuyor.

Sayımız Suriye’ye ilişkin iki önemli metinle devam ediyor. İlk olarak ülkede yeni kurulan Özgürlük ve Onur Hareketi’nin siyasal eylem programı yer alıyor. Esad rejiminin devrilmesinin ardından oluşan politik durumu anlayabilmek için bu metin berrak bir devrimci perspektif sunuyor. Özgürlük ve Onur Hareketi’nden Aisha Awdeh ise, Şara hükümetiyle Suriye Demokratik Güçleri arasında imzalanan entegrasyon anlaşmasını inceliyor. Türkiye’de devam eden müzakere süreciyle doğrudan ilgili bu konuyu Awdeh devrimci, enter-nasyonalist bir perspektifle değerlendiriyor.

Bu sayı aynı zamanda ulusal soruna, emperyalist işgallere ve ulusal kurtuluş mücadelelerine ilişkin iki önemli deneyime ışık tutuyor. İlki İUB-DE’nin önderlerinden Ezequiel Peressini’nin Keşmir’de gerçekleşen devasa kitlesel seferberliklerine ilişkin analizi. Üç ülkeye bölünmüş Keşmir’in ulusal kurtuluş mücadelesinin arka planını ele almasının ardından Pakistan’a bağlı olan bölgede gerçekleşen büyük seferberliklerde ulusal ve ekonomik, sosyal taleplerin nasıl iç içe geçtiğini gösteriyor.

Bu çerçevede bir diğer başlığımız 1930’larda Etiyopya’nın işgaline ilişkin. ABD emperyalizmi ve Siyonizm ortaklığında İran’a dönük başlatılan yeni saldırı, devrimci Marksizm içerisinde savaflara, emperyalist işgallere dönük politik tutum tartışmalarını yeniden gündeme getirdi. Dördüncü Enternasyonal hareketinin ABD seksiyonunun dergisi olan *New International*’da Parabellum imzasıyla Ekim 1935’te yayımlanan “İtalya-Etiyopya Savaşı Üzerine Sorular” başlıklı metinde, savaflara karşı genel geçer pasifist bir tutum almanın veya bütün savafları emperyalist savaş ilan ederek devrimci yenilgicilik çağrısı yapmanın hatalı bir pozisyon olacağı savunuluyor. Troçki’nin Nisan 1936’da kaleme aldığı metinde ise Etiyopya’nın emperyalist bir güç olan İtalya tarafından işgalinin “iki rakip diktatör arasındaki bir çatışma” olarak okunamayacağına yönelik vurgusu, İran’a yönelik saldırıda alınması gereken tutuma ilişkin önemli bir referans niteliği taşıyor.

Son olarak, “Yapay Zekâ ve Kapitalizmin Krizi” başlıklı metninde Bahadır Bedri, yapay zekâ fenomenine Marksist bir perspektifle odaklanıyor. Yapay zekânın yaygın bir şekilde kullanılmasının kapitalist krizden çıkışı mümkün kılıp kılmayacağını, yapay zekânın yıkıcı ve devrimci potansiyellerini tartışıyor.

Trump'la Birlikte Dünya Düzensizliği ve Kapitalist Kaos Büyüyor

Trump'ın Ocak 2025'te yeniden iktidara gelişi ABD'nin ve emperyalizmin derin siyasal krizinin ifadesidir. Ancak Trump'ın ekonomik ve siyasal zikzakları dünya ekonomik krizini kışkırtmaktan, burjuvaziler arası sürtüşmeleri artırmaktan, ABD'de ve dünyada mücadelelerin büyümesinden başka bir sonuç doğurmadı.

Uluslararası akımımız açısından, Trump'ın derinleştirdiği kaosu ve onu ortaya çıkartan çerçeveyi açıklamaya katkıda bulunan üç temel saptama bulunmaktadır.

Tarihin en ciddi kapitalist krizi

İşçilerin Uluslararası Birliği-Dördüncü Enternasyonal'in (İUB-DE) son kongresinden (2023) bu yana, emperyalist kapitalizmin devasa bir ekonomik, siyasal, toplumsal ve çevresel krizden geçtiğini söylüyoruz. Bu, 20. yüzyılın 1929 krizinden daha uzun sürmüş olan en ağır ekonomik krizdir. 2007-2008'de başlayan bu kriz neredeyse 20 yıldır devam ediyor. Ancak kriz yalnızca ekonomik değil. Politik krizlerle ve bizzat kapitalizmin yarattığı çevresel krizin ağırlaşmasıyla iç içe geçti. Ardından, Ukrayna'nın işgaliyle (2022) yeni bir aşamaya girdi. Bu işgal de küresel ekonomik ve politik krizin ağırlaşmasına yol açan kendi sonuçlarını doğurdu. Buna Gazze Şeridi'nde uygulanan soykırım da eklendi.

Tüm bunlar, daha geniş bağlamda emperyalist kapitalizmin mutlak ve hızlanmış çöküşünün bir parçasıdır. Bu da, gezegenin işçi sınıflarını ve halklarını giderek daha fazla yoksulluğa, aşırı sömürüye ve zenginliklerin yağmalanmasına sürüklemekte.

Kuzey Amerika emperyalizminin egemenlik krizi

21. yüzyılda ABD emperyalizminin çöküşüne ilişkin kanıtlar, bazı burjuva analistlerin yanı sıra sol içindeki kimi çevrelerin de "Kuzey Amerika emperyalizminin sonu"ndan söz etmelerine veya onun artık hegemonik olmadığını, hatta yerini Çin'in alabileceğini ileri sürmelerine yol açtı. İUB-DE olarak biz, ABD'nin dünyada hâlâ egemen

emperyalist güç olduğunu, ikinci emperyalist güç olan Çin'in çok ötesinde olduğunu düşünüyoruz. Şu anda ABD ile Çin arasındaki çok büyük farklar mevcut. Bu durum bazı verilerde doğrulanabilir. Örneğin dünyanın en büyük 100 şirketinin 63'ü ABD'li iken 8'i Çinli, 5'i Fransız, 4'ü Britanyalı ve 3'ü İsviçreli. ABD'nin 2024'teki askeri bütçesi 841,4 milyar dolarken Çin'inki 231 milyar dolardı. ABD bugün 80 ülkede yaklaşık 800 askeri üs ve tesisten oluşan küresel bir ağa sahip. ABD'nin yalnızca Avrupa'da neredeyse 200, Japonya'da ise 120 üssü bulunmakta. Çin'in ise yalnızca Afrika Boynuzu olarak anılan bölgede küçük bir ülke olan Cibuti'de büyük bir askeri üssü ve bunların yanı sıra Sri Lanka, Pakistan, Tanzanya, Mauritius, Maldivler ve Myanmar'da (eski adıyla Burma) daha küçük askeri varlıkları bulunmakta. Bununla birlikte, ABD'nin egemenliği kriz içindeki bir egemenlik. ABD, İkinci Dünya Savaşı'ndan (1945) sonra elde ettiği güce kıyasla zayıflamış durumda. Örneğin 1975'te Vietnam'da aldığı askeri yenilgiden bu yana kendini toparlayamadı.

Kapitalist dünya düzensizliği

Küresel politik ve ekonomik kriz öyle bir düzeyde ki, "dünya düzensizliği" ifadesinin varlığı artık burjuva analistler, gazeteciler ve hatta sistem siyasetçileri arasında neredeyse olağan bir ifade haline geldi. Artık bu yalnızca bizim kullandığımız bir tanım değil. Ancak bunun neden meydana geldiğine dair sınıfsal yorum farklı. Bizim açımızdan bu, iki etkenin birleşiminin bir sonucudur: 1) kapitalizmin ekonomik ve politik krizi; 2) kemer sıkma politikalarına, sömürü planlarına ve yoksulluğa karşı çıkan kitlelerin mücadeleleri, grevleri ve isyanlarıyla yaşanan çatışma. Bu durum ani değişimlere, siyasal krizlere, siya-

sal istikrarsızlığa ve çoğu zaman halk isyanları sonucunda kapitalist hükümetlerin ya da rejimlerin düşmesine yol açan bir toplumsal kutuplaşma durumu üretmekte.

Kapitalist krizin keskinleşmesinin ortasında aşırı sağcı Trump eski ittifakları geride bırakmaya çalışırken dünya düzensizliğini kısıktırıyor

Trump'ın Ocak 2025'te yeniden iktidara gelişi ABD'nin ve emperyalizmin derin siyasal krizinin ifadesidir. "Değişim" sloganıyla göreve gelen ilk Afro-Amerikan başkan Demokrat Barack Obama'nın iki döneme yayılan yönetiminin siyasal başarısızlığı, aşırı sağcı Trump'ın 2017'deki ilk seçim zaferine yol açtı. Trump dört yıl sonra binlerce aşırı sağcı ve Nazi destekçisinin Kongre binasını basmasıyla 2021'de, seçim sonucunu tanımamaya girişme gibi benzeri görülmemiş bir olayın ardından yenilgiye uğradı. Demokrat Biden'ın gelişi ABD'nin ekonomik ve toplumsal kriz tablosunu değiştirmede. Biden, 20 yıllık başarısız işgalin ardından 2021'de Afganistan'dan çekilmeyi üstlenmek zorunda kaldı. 2024 seçimlerine birkaç ay kala adaylığından skandal bir biçimde çekilmesine kadar varan süreç Demokrat Parti'nin derin krizini gözler önüne serdi. Trump, seçimleri bu çerçevede kazandı.

Ocak 2025'te görev süresinin başından itibaren İkinci Dünya Savaşı (1945) sonrası anlaşmalarından koparak küresel ölçekte yeni bir yapılanma yoluyla küresel emperyalist krizi aşmaya çalıştı. Böylece dünya düzensizliği, emperyalizmler arası çatışmalar ve gezegen ölçeğindeki burjuva siyasal istikrarsızlık ateşine odun taşımaktan başka bir şey yapmadı. Trump'ın diğer emperyalizmleri ezip geçme politikasında ne kadar ileri gittiğini gösteren bir örnek, AB ve NATO üyesi Danimarka'nın özerk bölgesi olan Grönland'ı ne pahasına olursa olsun ele geçirme iddiasının yarattığı reddiyedir. Bu yaygın tepki Ocak 2026'daki Davos toplantısında ifade buldu ve Trump'ı konjonktürel olarak geri adım atmaya zorladı.

2025'te *America First* (Önce ABD) önermesiyle ve *MAGA*, "*Make America Great Again*" ("Amerika'yı yeniden büyük yap") sloganıyla, onunla birlikte "ABD'nin gerileyişinin" sona ereceğini, ülkenin "altın çağı"nın başlayacağını ilan ederek göreve geldi. *MAGA* daha sonra Trump'ı destekleyen bir harekete dönüşmeye başladı. Trump'ın kendisi de, kendi tabirleriyle, emperyalist kapitalist sistemin ve ABD'nin yaşadığı çöküşü kabul etmektedir.

Trump başta Avrupa emperyalizmiyle yapılan, 1949'da kurulan NATO'nun siyasal-askeri anlaşması da dahil olmak üzere 1945'ten beri kabul edilen stratejik anlaşmaları ve SSCB'ye egemen olan bürokrasiyle belirlenen "nüfuz alanlarını" tanımayarak yeni bir emperyalist yapılanma arayışındadır.

Dışişleri Bakanı Marco Rubio da göreve başlarken bunu doğruluyordu: "Savaş sonrası dünya düzeni yalnızca miadını doldurmuş değil... Artık bize karşı kullanılan bir silaha dönüşmüş durumda" diyordu Senato'daki onay oturumunda. (Macarena Vidal Liy, *El País*, 9 Mart 2025)

Bu çerçevede Trump emperyalist karşı saldırısını başlattı. Bununla dünya çapında ikinci güç olan Çin emperyalizmini, Avrupa Birliği ya da Rusya gibi daha küçük emperyalizmleri ve yarısömürgeleri kendi yağma ve sömürü politikasına tabi kılmaya çalışıyor. Öte yandan, kitle hareketinin mücadelelerini yenilgiye uğratmaya; kadınların dördüncü dalgasının kazanımlarını, LGBTİ+ların

haklarını geri almaya çalışıyor. Bu, ABD'de ve dünyada ırkçı ve göçmen karşıtı bir saldırıyla birleşiyor. Kapitalist çevre krizini tanımıyor, neredeyse tüm uluslararası anlaşmaları iptal ediyor ve Dünya Sağlık Örgütü gibi kurumlardan çıkıyor.

Ancak Trump'ın ekonomik ve siyasal zikzakları dünya ekonomik krizini kısıktırmaktan, burjuvaziler arası sürtüşmeleri artırmaktan, ABD'de ve dünyada mücadelelerin büyümesinden başka bir sonuç doğurmadı. Bizim kapitalist dünya düzensizliği olarak tanımlayageldiğimiz şey de budur ve şimdilik Trump kapitalist bir "yeni dünya düzeni"ni hayata geçirebilmiş değildir.

İran'a yönelik olarak, Trump ve Netanyahu'nun kısıktırdığı saldırgan savaş dünya dengelerini altüst ediyor

ABD'nin İsrail'le birlikte İran'a yönelik askeri saldırısı, Trump'ın karşı saldırısının dünyadaki siyasal düzensizliği ve kaosu, burjuvaziler arası krizi ve sürtüşmeleri artırdığının en iyi kanıtıdır.

Öyle ki, AB ve Vatikan'ın İran'a yönelik saldırgan savaşını desteklememesi karşısında Trump, NATO'yu "kâğıttan kaplan" olarak adlandıracak ve ABD kökenli Papa XIV. Leo'yu "barış" çağrısı yaptığı için hedef alacak noktaya vardı. Papa'yı "zayıf" olarak nitelendiren Trump "Beni eleştiren bir Papa istemiyorum" ve "Kendine çekidüzen versin" dedi. Papa ona "Trump yönetiminden korkmuyorum" yanıtını verdi. Aynı zamanda Trump sosyal medyada kendisinin yaralı askerler, hemşireler ve ABD bayrağıyla çevrili İsa Mesih olarak görüldüğü, aziz resmi tarzında bir görsel yayımladı. Ardından, bunu dine küfretme olarak gören kendi dini sağ tabanında ortaya çıkan öfke dalgası nedeniyle bu görseli silmek zorunda kaldı. Papa'ya yönelik bu akıl almaz saldırı, İtalya'nın aşırı sağcı lideri Meloni gibi bir müttefikin bile Trump'ın Papa'ya yönelik eleştirilerini "kabul edilemez" olarak nitelendirmesine yol açtı. Trump ise ona "Meloni'nin cesur olduğunu sanıyordum" diye yanıt verdi. Aşırı sağcı müttefikleri bile Trump'a mesafe almakta. Şimdilik emperyalist siyasal krizin ve burjuva güçler arası siyasal kaosun bundan daha iyi bir örneği yoktur.

Trump ve İsrail ikilisinin Venezuela tipi bir "yıldırım saldırısı" olarak tasarladığı şey bir aydan fazla süredir Körfez ülkelerine (Katar, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri) yönelik saldırılarla ve İsrail'in Lübnan'ı yeni işgaliyle bölgesel bir savaşa dönüşmüş durumda. Bu metnin tamamlanmış sırada (15 Nisan) kırılmalı ve belirsiz bir ateşkes vardı ve Pakistan'da müzakerelerin yeniden başlaması ihtimali söz konusuydu. Bu sırada İsrail Lübnan'a saldırmayı sürdürüyordu. Kriz hâlâ açıktır. Trump söz konusu olduğunda hiçbir şey kesin değildir. Yeni askeri çatışmaların ihtimali göz ardı edilemez.

İlk müzakere girişiminin başarısızlığından kötü durumda çıkan Trump oldu. Çünkü İsrail'in Lübnan'a yönelik saldırıları sürdürerek ateşkes anlaşmasına uymaması nedeniyle İran Hürmüz Boğazı'nı yeniden kapattı. Şimdiye kadar Trump, Hürmüz'ün kapalı kalmasına rağmen İran'a yönelik bombardımanları yeniden başlatmaya cesaret edemedi. Yalnızca, boğazın kapalı kalmasını ve petrol, gaz ya da gübre taşıyan gemilerin geçmemesini güvence altına almaktan başka bir işe yaramayan bir deniz ablukası ilan etti.

Her şey İran'a açılan savaşın başarısızlığa uğradığını ve Trump'ın geri adım atmak zorunda kaldığını gösteriyor

Trump İran'a yönelik saldırıyı başlattığında kendini en baştan galip sayıyordu. Ancak her şey geri adım atan tarafın Trump ve ABD emperyalizmi olduğunu, İran karşısında önemli hiçbir askeri, siyasal ya da ekonomik hedefe ulaşamadığını göstermektedir.

7 Nisan'da ateşte anlaşıldığında zafer kutlayan, kendi ülkesinin sokaklarındaki İran halkıydı. İran halkı ABD ve İsrail'in canice bombardımanlarına bir aydan fazla direnmişti. İsrail'e ve Katar, Suudi Arabistan ya da BAE'deki ABD üslerine günlük füzelerle karşılık verdiler. Ayrıca, Trump'ın hiçbir zaman donanmasının askeri bir eylemiyle açmaya çalışmaya cesaret edemediği Hürmüz Boğazı'nı kapatma biçimindeki güçlü siyasal-askeri önleme başvurdular.

Dahası, İran bir ulus olarak güçlenmiş olarak çıkacaktır çünkü emperyalist ultimatolara ve tehditlere boyun eğmemiştir. Trump İran'ı "yerle bir edeceği", "bütün bir medeniyetin bu gece öleceği", "lanet boğazı açmazlarsa taş devrine dönecekleri" tehdidinde bulunmuştu. Dünya ne olacağını, bir tür kıyametin gelip gelmeyeceğini büyük bir beklentiyle izliyordu. Sonunda, Trump'ın "ultimatom"unun süresinin dolmasına bir saat kala Trump müzakerelerin başlatılması için iki haftalık bir ateşkes ilan ettiğini açıkladı. Bunu da Pakistan hükümetinin kendisine yaptığı talebe karşılık vererek yaptığını söyledi.

Yani İran'la önceden yapılmış hiçbir anlaşma yoktu. İran "ultimatom" karşısında kararlı tutumunu sürdürdü. Trump'ın talebi olan Hürmüz Boğazı'nı açacağını da ilan etmemiştir. Trump bir kez daha geri adım attı.

Öte yandan Trump'ın başka bir çelişkisi daha var. Hürmüz Boğazı'nın açılmasını bir zafer olarak sunuyor. Oysa Hürmüz Boğazı, Trump ve İsrail'in 28 Şubat'ta askeri saldırıyı başlatmasına kadar zaten hep açıktı. Açılması büyük bir zafer olmayacaktır.

İran direnişi, Trump'ın geri adım atmasının başlıca nedenlerinden biridir

Trump'ın başarısızlığı ve geri adımı askeri, siyasal ve ekonomik nedenlerin bir bileşimine dayansa da, İran'ın ABD-Siyonizm saldırganlığına karşı gösterdiği askeri direnişin bunların başlıcaları arasında olduğu açıktır. Eğer İran ilk günlerde askeri olarak boyun eğseydi Trump gerçekten zafer ilan edebilirdi ve muhtemelen yaşadığı siyasal ve ekonomik yıpranmayı önlemiş olurdu.

İran, 93 milyon nüfuslu büyük bir ülke ve tüm askeri ön-görüler boşa çıkardı. İlk günlerde en üst düzey Ayetullah'ı ve İran askeri komutasının bir bölümünü öldürdüler ve bunun halkın sokağa çıkması çağrısıyla birlikte sonun başlangıcı olacağına inandılar.

Ancak bunun tersi oldu. İran televizyonu bombaların ortasında İran'da hükümete destek ve saldırganlığa tepki gösteren kitlesel gösterileri yayımladı. Çünkü işçi halkın, gençliğin ve kadınların büyük bir bölümü teokratik rejimden nefret etse de emperyalizmin ve İsrail'in saldırılarından daha fazla nefret ediyor.

Öte yandan İran, zayıflamış olsa da İsrail'e nüfuz edebilen ve İran'dan 4 bin kilometre uzaklıktaki Hint Okyanu-

Ukrayna'daki Savaş, Trump'ın Vaat Ettiği Gibi 24 Saatte Çözülmedi

Savaş yalnızca 24 saatte çözülmemekle kalmadı, devam ediyor ve Trump'ın Putin'den ve Ukrayna'nın teslim olmasından yana açıkça tutum almasına rağmen Şubat 2026'da dördüncü yılını doldurdu. Ve kapitalist emperyalist sistemin ekonomik, siyasal ve askeri krizine eklenen bir unsur oluşturmakta.

Ukrayna halkı Rus emperyalist saldırısına direniyor. Rusya, askerler bakımından çok büyük bir maliyetle Donbass'ta çok yavaş ilerliyor. Trump'ın Beyaz Saray'a gelişini Ukrayna'nın emperyalizmler arasında bir pazarlık unsurundan başka bir şey olmadığını ve Trump'ın, Rusya'nın başka bölgelerdeki çok sayıdaki ABD operasyonunu engellememesi karşılığında Ukrayna topraklarının önemli bir bölümünü Rusya'ya teslim etmeye hazır olduğunu açığa çıkardı. Putin'in Trump'ın Gazze planında çekimser kalması ya da ABD'nin müttefiki Venezuela'ya ve onun başkanı Maduro'ya yönelik saldırısı karşısındaki eylemsizliği de buradan kaynaklanmakta. Bu sırada Trump, teslim edilen askeri malzemenin bedeli olarak Ukrayna'ya nadir toprak kaynaklarının bir bölümünü devretmeyi dayatıyordu. ABD emperyalizminin dayatmak istediği müzakere çıkmaza girmiş durumda, çünkü Ukrayna, Rusya'nın talep ettiği toprak tavizlerini kabul edemez. Öte yandan, Zelenski'nin kapitalist hükümetinin büyük oligarkların hizmetindeki ve güçlü yolsuzluk unsurları taşıyan ekonomi politikası halk direnişini nesnel olarak zayıflatmakta.

Putin, Ukrayna direnişini kırmaya yönelik bir girişim olarak özellikle enerji tesisleri olmak üzere sivil altyapıya yönelik saldırıları artırdı. Dört yıllık savaş boyunca iki tarafta da yıpranma çok büyük ve her iki taraf da askere alımda zorluklar yaşıyor. Bir savaş ekonomisine dönüştürülen Rus ekonomisi rezervlerini tüketmeye başlıyor. Bu durum, Putin'in sözde bir hafta sürecek olan savaşın başlangıcından bu yana en düşük popülerlik düzeyleriyle karşı karşıya kalmasına yol açtı. Düşüşün nedenleri arasında savaştan bıkkınlık, ekonomik kriz ve hükümetin baskıcı internet engeli bulunuyor.

su'ndaki Diego Garcia Adası'nda bulunan askeri üsse iki füze fırlatabilecek bir füze kapasitesine sahip olduğunu doğruladı.

İsrail'in Demir Kubbe'si çökmedi ancak kapasitesi yetersiz kaldı. Daha önce hiç olmadığı gibi İsrail şehirleri füzelere maruz kaldı ve alarmlar sürekli hale geldi.

Trump, İran'ın "bitmiş" olduğunu ve askeri olarak "onları yerle bir ettiklerini" söylemekten yorulmadı. Olaylar bunun böyle olmadığını gösterdi. Öyle ki İran iki ABD savaş uçağını düşürmeyi başardı.

Bunun çok kısa bir savaş olacağını düşünüyorlardı ama öyle olmadı. Her şey, saldırıyı yapması ve İran rejiminin hemen düşeceği konusunda Trump'ı ikna eden kişinin Netanyahu olduğunu göstermekte. Şimdi biliniyor ki, ne CIA ne de ABD üst düzey askeri komutası bunu onaylıyordu. *The New York Times* da Netanyahu'nun 11 Şubat 2026'da Trump ve kabinesiyle Beyaz Saray'da yaptığı toplantıya ilişkin bir araştırmada bunu aktardı: "Trump toplantıya katıldığında, Ratcliffe ona değerlendirme hakkında bilgi verdi. CIA direktörü, İsrail başbakanının rejim değişikliği senaryolarını tanımlamak için tek bir kelime kullandı: 'gölünç'. (...) Başkan daha sonra General Caine'e döndü ve sordu: 'General, siz ne düşünüyorsunuz?' 'Efendim, benim deneyimime göre bu İsraililerin olağan operasyonel prosedürüdür. Abartırlar ve planları her zaman iyi geliştirilmiş olmaz. Bize ihtiyaçları olduğunu bilirler ve bu yüzden abartırlar,' diye yanıtladı askeri lider." (Jonathan Swan ve Maggie Haberman, NYT, 8 Nisan 2026.)

Trump bu görüşleri kulak ardı etti ve saldırıda karar kıldı. Trump, operasyonun farklı hedeflerini dile getirirken doğaçlama ve çelişkili bir tutum sergiledi. Önce bunun İran'ın olası nükleer silahlarını ortadan kaldırmak için olduğunu söyledi. Ardından Venezuela'daki gibi bir çıkışın, yani rejimle anlaşmanın çok iyi olacağını söyledi. Daha sonra rejimi bitirene kadar durmayacaklarını belirtti. Sonra bunun gerekli olmadığını söyledi.

Savaş, kapitalist dünya ekonomik krizinde bir sıçramaya yol açtı

Trump'ın İran savaşından bir an önce çıkmaya çalışmasının nedenlerinden biri de, zaten toparlanamamış küresel kapitalist ekonomide yol açtığı altüst oluşturdur. Örneğin *The Economist*, "Savaş, dünya ekonomisine yönelik bir saldırdır" diyen bir editoryal yazı yayımladı. Bu felaket Trump'ın üzerine yıkılmakta.

Trump ve danışmanları, İran'ın Hürmüz Boğazı'nı bir savaş aracı olarak kullanabileceğini öngörmediler. İran'ın askeri açıdan güçlü noktası, Hürmüz Boğazı'nın kontrolüdür. Genişliği 40 kilometreden fazla olmayan boğaz kilit önemde çünkü dünya ham petrolünün yüzde 20'si buradan geçiyor. Normalde buradan günde 20 ila 21 milyon varil petrol geçtiği hesaplanıyor. Sivilaştırılmış doğal gazın yüzde 25'i ve tarım için kullanılan gübrelerin yüzde 35'i de buradan geçiyor.

İran, boğazı kapatarak dünya ekonomisine bir darbe indirmeye başladı. Bu eylemden önce petrol varil başına 70 dolarken, şimdi 90 ile 100 dolar arasında. Petrol bir ara 120 dolara kadar çıktı ve daha da yükselebilir, bunu kimse bilmiyor. Bunun sonuçları ABD için daha fazla enflasyon, ancak etkisi dünya çapında olacak. ABD'de akar-

yakıt yüzde 25 arttı ve gıda fiyatları yükselmeye başlıyor. ABD tarımı için kullanılan gübrelerin fiyatı yüzde 30 arttı.

Buna turizmdeki düşüş, hava taşımacılığı, bölgedeki altyapının tahribatı ve dünya halklarının yaşayacağı diğer felaketlerin yanı sıra gelecekteki kayıpların sonuçlarını da eklemek gerekir.

IMF bile kaygılı. IMF Başkanı Kristalina Georgieva bir konuşmasında üç noktaya ilişkin uyarıda bulundu: "savaş nedeniyle enflasyon, kıtlıklar ve daha düşük büyüme" (Veriler: *Clarín*, Arjantin, 10 Nisan 2026)

Elbette kazançlı çıkanlar petrol ve silah tekelleridir. Ancak küresel perspektif belirsiz. Kapitalizmin ekonomik krizinin derinleşerek kitle hareketini etkilemesi olasılığı açıktır. Dünya çapında temel ihtiyaç ürünlerinin fiyatlarındaki artış nedeniyle yaşam standartlarındaki düşüş artacaktır.

ABD'de çoğunluk savaşa karşı ve MAGA içinde ayrılıklar söz konusu

Trump'ın en zayıf noktası askeri değil politik. Öncelikle kendi ülkesinde bu savaşa destek yok.

Anketler, yüzde 59'un bu eylemi reddettiğini ve yalnızca yüzde 27'nin onayladığını göstermekte. Özellikle de Trump'ın seçim tabanında ve MAGA hareketinde bir tepki var. Çünkü Trump, kampanyasını, "Önce Amerika"ya odaklanmak için ABD'nin savaşlardaki askeri harcamalarına son vereceğini söyleyerek yürütmüştü.

Bu çerçevede, 28 Mart'ta ABD'de 50 eyalette 3 bin 300'den fazla protestoyla, "Krallara hayır" ve "Savaşa hayır" sloganları altında 8 milyon kişinin katıldığı rekor bir yürüyüş gerçekleşti. Bu, geçen yıl 7 milyon kişiyi bir araya getiren yürüyüşü de aştı.

Üstelik Trump, savunma bütçesini yüzde 40 artırmak için bir yasa çıkardı ve sağlık, eğitim ve sosyal programlardaki harcamaların azaltılmasını gündeme getirdi. Bu durum, kasım ayında yapılacak seçimlerin bulunduğu bir bağlamda kendi milletvekillerini bile kaygılandırıyor ve muhalefetin büyümesini besliyor. Çünkü Trump yeni savaşlara dahil olmama sözü vermişti.

Eleştirel sesler Cumhuriyetçiler arasında ve bizzat MAGA hareketinin içinde ifade buldu. Bu ayrışan sesler arasında, Terörle Mücadele Merkezi Direktörü Joseph Kent'in sesi güçlü biçimde duyuldu. Kent, İsrail'in baskısıyla savaşa girdiklerini ve "İran'ın ABD için bir güvenlik tehlikesi olmadığını" söyleyerek istifa etti. Bu, Trump açısından büyük bir siyasal darbe anlamına geldi. Kent, MAGA içinde çok tanınan bir isim çünkü Yeşil Berelilerden biri ve Irak Savaşı gazisi. Eşi de bir saldırıda hayatını kaybetmişti.

Aşırı sağın medya figürleri arasında da güçlü açıklamalar oldu. MAGA'nın çoğunluğu savaşta Trump'ı desteklese de bu sesler ağırlıkları nedeniyle özel bir etkiye sahip: "Başkan, kendisini en çok rahatsız eden iki muhalif sesi, Tucker Carlson ve Megyn Kelly'yi küçümsemek için 'MAGA Trump'tır' diye karşılık verdi. Aşırı sağın iki medya yıldızı olan Carlson ve Kelly, Trumpçılığın sadık propagandacıları ve sosyal medyada milyonlarca takipçiye sahip isimler. Trump'ı Ortadoğu'daki müdahale nedeniyle ve övündüğü gibi ABD'yi hiçbir zaman savaşa sokmayan başkan olmaktan çıktığı için sert biçimde eleştirdiler."

Minnesota genel grevi, Ocak 2026.
Fotoğraf: Erin Trieb/NPR

“Trump’la Epstein davası nedeniyle yaşadığı sert kopuştan bu yana medyada etkili bir figür olarak öne çıkan Georgia’lı eski Cumhuriyetçi Kongre üyesi Marjorie Taylor Greene, Kelly’nin podcast’inde ABD’nin askeri eylemine öfkeli olduğunu açıkladı. Greene şöyle dedi: ‘Amerika’yı yeniden büyük yapmanın’, ‘Önce Amerika’ anlamına gelmesi gerekiyordu, ‘Önce İsrail’ değil.” (Alıntılar: *La Vanguardia*, 3 Mart 2026)

Bu savaş emperyalist siyasal düzensizliği ve kaosu derinleştirdi

Dünyada burjuva güçler arası çatışmalar arttı. Daha önce Papa’yla yaşanan sert çatışmaya işaret etmiştik. Bu çatışma Meloni’yi ve aşırı sağcı hükümetinin geri kalanını (Matteo Salvini) Trump’ın sözlerini reddetmek zorunda bıraktı.

ABD Başkanı bu savaşı Avrupa’daki eski emperyalist müttefiklerine haber bile vermeden başlattı. Hürmüz Boğazı’nda ortak bir deniz müdahalesi için Avrupa ve NATO’yla ittifak talep etti. Aldığı yanıt “Bu bizim savaşı-mız değil” oldu. Trump ise NATO’ya “aptal” ve “kâğıttan kaplan” diyerek karşılık verdi.

İspanya Devleti’nden Sánchez, ülkesinin topraklarında bulunan ABD üslerinin kullanılmasına karşı çıktı. Trump ise anlaşmaları ve ticari bağları koparacağını şimdiden açıkladı. Kanada Başbakanı Carney yeniden Trump’la karşı karşıya geldi ve ABD ile İsrail’in İran’a yönelik saldırılarının hukuka uygunluğunu sorguladı. Kanada Başbakanı askeri eylemlerin “uluslararası hukukla bağdaşmaz görüldüğünü” söyledi, müttefiklerine danışılmamasından üzüntü duyduğunu belirtti ve hızlı bir gerilimi düşürme çağrısında bulundu (*La Nación*, Arjantin, 4 Mart 2026).

Öte yandan, petrol krizinin ortasında Trump, Ukrayna savaşı nedeniyle yaptırım altında olan Rusya’dan petrol satın alınmasına izin verdi. Böylece ekonomisi ve savaş için milyonlarca dolara ihtiyaç duyan Putin’i kayırmış oldu. Bunun sonucunda Trump, Zelenski’nin “ihamet”ten

söz etmesine yol açtı. Yani siyasal kaos tam anlamıyla eksiksiz.

İUB-DE, emperyalist Siyonist saldırganlığı reddederek ve İran halkını destekleyerek derhal yanıt verdi. Biz saldırıya uğrayan ulus olan İran’ın yanındayız ve onun askeri zaferinden yanayız. Bu saldırganlığı “emperyalist savaş” olarak tanımlayan sol akımlar var. Bu yanıltır, çünkü emperyalist ülkeler arasında bir çatışma söz konusu değildir. Bu, ABD’nin emperyalist olmayan bir ülkeye karşı yürüttüğü bir “emperyalist saldırganlık savaşı”dır. ABD bunu, kendi sömürgeci projesi içinde Lübnan’ı yeniden işgal etmek için fırsattan istifade eden Siyonist müttefikleriyle birlikte yürütmektedir.

Bu savaşta, İran’ı yöneten teokratik diktatörlüğe herhangi bir siyasal onay ya da destek vermeksizin, saldırıya uğrayan ulusun yanındayız. Bu rejimi her zaman teşhir ettik ve ona karşı mücadele ettik. Aynı zamanda İran’daki işçi halkın, kadınların, gençliğin ve ülke içindeki ezilen halkların, Kürtlerin ve diğerlerinin mücadelelerini koşulsuz olarak destekledik.

İUB-DE olarak, dünya halklarını İran halkıyla dayanışma içinde, emperyalizmin ve İsrail’in askeri yenilgisi için seferberliğe çağırıyoruz (bkz. İUB-DE Bildirisi, “ABD ve İsrail’in İran’a yönelik saldırganlığını kınıyor ve reddediyoruz”, 28 Ocak 2026).

Saldırı savaşının başlamasının üzerinden üç ay geçmesine rağmen Trump hâlâ batağa saplanmış durumdaydı; İran’ı kendi taleplerini kabul etmeye ya da Hürmüz Boğazı’nı açmaya ikna edememişti. Güçlenen taraf İran oldu. Almanya Başbakanı Merz, İran’ın “ABD’yi küçük düşürdüğünü” ve “yeni bir Afganistan’ı önlemek” için çıkış yolu araması gerektiğini söyleyecek kadar ileri gitti. Yani yeni bir askeri yenilgiden söz ediyordu.

Açık olan tek şey, Trump’ın ve ABD emperyalizminin küresel krizlerini ve kapitalist kaosu hâlâ aşamamış olduklarıdır.

Trumpçılık: ABD’de ve Dünyada Bir Otoriterleşme Girişimi

Kapitalist emperyalist sistemin krizi ve dünya düzensizliği ABD’de ve dünyada öylesine büyük ki kitle hareketinin yükselişi karşısında Trump gibi bir aşırı sağcıyı iktidara taşıyarak Bonapartist bir projeye, yani ulusal ve dünya ölçeğinde otoriter bir proje girişimine yol açtı.

Trump, ABD emperyalizminin faşizan kanadının başını çekiyor ve bu kanat Cumhuriyetçi Parti’yi ele geçirdi. Trump’ın bütün uluslararası aşırı sağla ittifak politikası var. İlk olarak, İsrail Siyonizmine ve etnik temizliğe tam onay vermekte. Ama aynı zamanda Almanya’daki neo-nazilere de açıkça destek veriyor. Arjantinli aşırı sağcı Javier Milei’yi ya da El Salvador’da Bukele’yi de onaylıyor ve destekliyor. Bu anlamda, Putin’le pakt kurma girişiminin de siyasal ve ideolojik bir yönü var. Putin aşırı sağcı, baskıcı bir diktatörlük rejiminin başını çekiyor. Putin, kendi ülkesinde baskı uygulayan ve Belarus’ta Lukaşenko gibi kendisine benzeyenleri destekleyen bir katil. Trump’ın Venezueladaki Chavist rejim gibi Stalinist-burjuva rejimlerle müzakere etmekte ve anlaşmakta da bir sorunu yok. Ancak bunu Maduro’nun kaçırılması ve bunun sonucu olarak yüzü aşkın kişinin ölmesi gibi kriminal eylemler pahasına yapıyor.

Trump hükümeti kendi ülkesinde ve dünyada demokratik özgürlüklere saldırmakta. Hiçbir yasaya ya da kurula saygı göstermiyor. Burjuva demokrasisini sınırlamak yönünde ilerlemeye çalışıyor. Söz konusu olan aşırı sağcı bir burjuva hükümeti. Trump bir faşisttir ve kabinesi, Nazi-faşistlerden, beyaz üstünlükçüsü, ırkçı, Siyonist, kadın düşmanı, göçmen karşıtı ve işçi karşıtı isimlerden oluşuyor.

Aşırı sağcı hükümet ile faşist bir rejim aynı değildir

Trump’ın bu faşizan ilerleyişlerine rağmen, ne ABD’de ne Arjantin’de ne de başka ülkelerde henüz faşist ya da karşıdevrimci rejimler zafer kazan-

mıştır. Bir rejim olarak faşizm, burjuva demokrasiden çok farklıdır. Faşist bir rejim, işçi sınıfının fiziksel olarak ezilmesiyle, siyasal, sendikal ve her türden özgürlüğü, muhalif burjuvazinin partileri ya da parlamento gibi kesimleri ve kurumları için bile tasfiye eden bir askeri darbeye kurulur.

ABD’de burjuva demokrasisinin sınırlılıklarına rağmen hâlâ yürürlükte olduğunun açık bir ifadesi, Yüksek Mahkeme’nin Trump’ın gümrük tarifelerini iptal eden çarpıcı kararıdır. Bu, Trump’ın ulusal ve uluslararası ekonomik politikasına niteliksel bir darbedir. Mahkeme kararı, örneğin, devletin bu paranın büyük bir bölümünü etkilenen şirketlere iade etmek zorunda kalması olasılığını açık bırakmıştır. Trump, “Mahkemenin bazı üyelerinden utanıyorum” dedi. Bunun, bir kısmı Trump tarafından atanmış yargıçlardan oluşan muhafazakâr bir Mahkeme olduğunu, aynı yargıçların bir süre önce kürtaj hakkının iptalini kolaylaştırdığını dikkate almak gerekir.

Trump’ın henüz ne kendi ülkesinde ne de dünyada bir rejim değişikliği dayatabilmiş olması onun baskıcı ve totaliter eylemlerini ya da onu yenil-

giye uğratmak için sokaklarda karşı-sına çıkmayı sürdürme gerekliliğini küçültmez. “Faşizmle tartışılmaz, faşizm seferberlikle yenilgiye uğratılır” anlayışı geçerliliğini koruyor.

Örneğin ABD halkının, ICE’nin (ABD Göçmenlik ve Gümrük Muhafaza Servisi) suçları karşısında Minnesota eyaletindeki Minneapolis’te yürüttüğü büyük mücadelede yaptığı budur. Bu nedenle, Ocak 2025’te göreve geldiğinden bu yana yaptığı büyük açıklamaların önemli bir bölümünü uygulayamadı ve sürdüremedi.

Trump “gümrük tarifeleri savaşında” geri adım atmaya başladı. ABD çokuluslu şirketleri bile Trump’ı eleştirdi ve protesto etti. En nihayetinde, örneğin, ağustosta Çin’le tarifelerin yüzde 149’dan yüzde 25’e düşürülmesi konusunda anlaşmaya vardı. Elon Musk ise hazıranda kendisine karşı gelişen halk protestolarının ortasında görevinden istifa etti. Bu, pembe dizi tarzında skandal bir kamuoyu önünde kopuş oldu. Musk, Trump’ı bir pedofili davasıyla bağlantılı olmakla suçladı; Trump ise Musk’ı “deli” olmakla ve “uyuşturucu kullanmakla” suçladı. Ve şimdilik ne Panama Kanalı, ne Grönland ne de Kanada ABD’nin eline geçti.

Trump, Rusya ve Çin’le “Nüfuz Alanları” Konusunda Müzakere Etmeye mi Çalışıyor?

Trump mevcut bütün ittifakları (NATO, BM) ve emperyalist anlaşmaları parçalıyor ya da sorguluyor. Ancak şimdilik yeni bir emperyalist “pakt” kurmayı, hele hele küresel kapitalist krize ve dünya halklarının mücadelelerinin yükselişine “düzen” getirmeyi başaramıyor.

ABD emperyalizminin merkezinde Çin’le ve daha düşük ölçüde Rusya’yla çatışmanın bulunduğu ve bu dinamiğin üçüncü dünya savaşına yol açabileceği, solun çeşitli kesimleri de dahil olmak üzere, uzun süredir tartışılıyor. Hatta solun geniş kesimlerinde bizim görüşümüzün tersine, 2022’de başlayan Ukrayna savaşı, NATO ve ABD tarafından teşvik edildiği ileri sürülen bu “emperyalistler arası savaş”ın başlangıcı olarak görülüyor.

İUB-DE olarak bu çatışmaya dair her zaman başka bir görüşe sahip olduk. Bizim akımımız açısından Ukrayna savaşı, emperyalistler arası bir savaş değildir. Tersine, emperyalist bir ülke olan Rusya’nın yarısömürge kapitalist bir ülkeye yönelik işgalinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle Marksizmin geleneklerini izleyerek emperyalizme karşı bir savaşın haklı bir ulusal dava olduğunu düşünüyoruz ve işgalci Putin’e karşı direnişinde Ukrayna halkını destekliyoruz. Bunu, Zelenski’nin burjuva hükümetini desteklemeksizin yapıyoruz. Olaylar, Avrupa emperyalizminin (AB), NATO’nun ve ABD’nin Ukrayna’ya askeri desteğe hiçbir zaman ciddi biçimde angaje olmadığını gösterdi. Şimdi bu durum Trump’ın göreve geldiğinden beri Putin’i sahiplenmesi, onunla anlaşmaya çalışması, Zelenski’yi cezalandırması ve Rusya’nın ele geçirdiği toprakların teslim edilmesini kabul etmesi konusunda ısrar etmesiyle acımasız biçimde açığa çıkıyor.

Kuşkusuz kapitalist-emperyalist sistemin krizi, İran’a yönelik saldırıda olduğu gibi, yeni bölgesel savaşlara yol açabilir. Emperyalist kapitalizmin çöküşünün bir parçası olarak üçüncü bir dünya savaşı tehlikesi de varlığını sürdürecektir.

Ancak şimdilik, ABD ile Çin arasında üçüncü bir dünya savaşı tehlikesinden ziyade müzakere öne çıkıyor. Söyleyebildiğimiz gibi Asya gücü, ABD’nin siyasal-ekonomik ve askeri gücünü sorgulayabilecek durumda olmaktan hâlâ uzak. Üstelik büyük ABD çokuluslu şirketlerinin teknoloji, otomotiv, ayakkabı, oyuncak şirketlerinin fabrikaları Çin’de üretim yapmakta.

Bu nedenle Trump’ın açıklamalarında ve yeni “ulusal güvenlik” belgelerinde Rusya ve Çin’den yalnızca yüzeysel söz etmesi tesadüf değil. Buna karşılık sert eleştirilerinin ağırlığı Avrupa Birliği’ne ve NATO’ya yönelik.

Trump ve Pentagon “nüfuz” bölgelerinden söz ediyor. Merkezlerine “Önce Amerika”yı ve Monroe Doktrini’nin yeniden canlandırılmasını yerleştiriyorlar. Her şey bu “nüfuz bölgeleri” tanımının Rusya ve Çin’e ve onların “nüfuz bölgelerine” uzanan bir köprü olacağını göstermekte. Trump açısından Ukrayna, özellikle Donbass ve

Kırım, Rusya’nın nüfuz bölgesi olacaktır. Dikkat çekici biçimde Pentagon’un son güvenlik belgesinde Çin’i “caydırmaya” yönelik bir politikadan söz edilirken ABD’nin eski müttefiki Tayvan’dan söz edilmemekte. Oysa Asya gücü Tayvan’ı kendi tarihsel topraklarının bir parçası olarak talep ediyor.

Bu durum, Çin Devlet Başkanı Xi Jinping ile Donald Trump arasında Mayıs 2026’da Çin’de gerçekleştirilen zirvede kendisini gösterdi. Zirvenin ardından Trump, Fox News kanalına verdiği bir röportajda, Tayvan’a atıfla şu sözleri söyledi: “Kimsenin bağımsızlığını ilan etmesini istemiyorum.” (BBC News, 15.05.2026)

Sonuç olarak, yerleşik emperyalistler arası paktlardan yeni ya da farklı paktlar anlamında yeni bir emperyalist “dünya düzeni”nin kurulup kurulmayacağı açık değil.

Her şey Trump’ın ABD emperyalizminin “dünyanın jandarması” olma yönündeki tarihsel hedefini üstlendiğini göstermektedir. Ancak yeni olan, onun kimseyle denetim ya da pakt istememesidir. Daha doğrudan söylemek gerekirse BM ya da NATO “anlaşmaları”yla bunu gizleme zahmetine girmeden, 1945’ten bu yana kendi kendilerine dayattıkları burjuva emperyalist kurallara bile saygı göstermeden istediğini yapmağı arzuluyor.

Trump ve Şi Cinping, Pekin’deki Cennet Tapınağı’nın önünde

Trump'ı, Onun Halklara Yönelik Saldırılarını Yenilgiye Uğratalım!

İUB-DE'nin merkezi politik kampanyasının Gazze ve Batı Şeria'daki Filistin direnişiyle dünya çapında dayanışma olmaya devam ettiğinin altını çizmeliyiz. Bu kampanya faşist Trump'ın emperyalist, Filistin karşıtı, göçmen karşıtı, işçi düşmanı, baskıcı, ırkçı, çevre düşmanı ve kadın düşmanı politikalarının; Ortadoğu, Karayipler ve Pasifik'teki ölümcül saldırılarının ve dünya halklarına yönelik tehditlerinin reddedilmesiyle ilişkilidir.

Filistin'e destek konusunda İUB-DE; işgalci Siyonizmi ve onun apartheid rejimini yenilgiye uğratmak, İsrail'in emperyalizmin desteğiyle gerçekleştirdiği bombardımanları ve etnik temizliği durdurmak amaçlarıyla kahraman Filistin direnişine yönelik en büyük desteğin, bütün dünya halklarının seferberliğini artırmak ve yaygınlaştırmak olduğunu savunmaktadır. İsrail'i bütün alanlarda ve sektörlerde köşeye sıkıştırmak, yalıtılmışlığını artırmak gereklidir. Bu, Siyonist anklavın içinde gelişmekte olan politik krizin derinleşmesine katkı sağlayacaktır.

ABD ve İsrail'in İran'a ve Lübnan'a yönelik bombardımanlarını reddetmek için, Trump'a karşı bütün dünyada birleşik eylemler gerçekleştirme çağrısı yapıyoruz! Emperyalist Siyonist saldırganlık karşısında İran ve Lübnan halklarıyla dayanışma! ABD'deki yürüyüşleri ve protestoları destekleyelim: Sınır dışı uygulamalarına hayır! ICE baskısına son! Trump'ın Gazze'yi sömürgeleştirmek ve askeri olarak müdahale etmek için kurduğu Barış Kurulu'na hayır! İsrail'in uyguladığı soykırımı desteklemeye son verin! Karayipler ve Pasifik'te kriminal bombardımanlara son! Küba'ya petrol ablukasına son! Trump, Latin Amerika'dan ve Ortadoğu'dan defol!

Nehirden denize özgür Filistin için küresel hareketin parçasıyız

Tüm dünyada Filistin davasını destekleyen birleşik ve

kitlesel hareketin büyümesi, Filistin mücadelesi açısından olumlu bir noktadır. Bu hareket şimdiden, 1960'lı ve 1970'li yıllarda Vietnam Savaşı'na karşı gelişen antiemperyalist seferberlikle benzer boyutlara ulaşmıştır.

Avrupa'da, ABD'de ve tüm dünyada seferberliklerin büyümesi son derece ileridir. Sanatçıların konserlerde destek açıklamaları, İsrail'in spor ya da sanat etkinliklerinden dışlanması talepleri artmaktadır. Seferberliğin parçaları çok çeşitlilik göstermekte. Troçkist sol olarak İUB-DE, Filistin için bu geniş, demokratik ve çok sınıflı hareketin bir parçasıdır. Biz buraya kendi politik bağımsızlığıyla müdahale eden devrimci sosyalist kanadız.

Siyonist soykırımın yenilgiye uğratılmasını açık biçimde hedefleyen ve fiilen Nazi karşıtı bir karakter taşıyan bu birleşik hareketin büyümesini ve genişlemesini teşvik ediyoruz. Bu hareket; İsrail ile ilişkilerin kesilmesi, Siyonizme silah gönderilmesinin ya da silah finansmanının durdurulması, ekonomik, sportif ve kültürel boykotlar uygulanması talepleriyle hükümetler üzerinde büyük bir baskı uygulamakta.

Küresel Sumud Filosu da bu hareketin bir parçası olmuştur ve olmaya devam etmektedir. Filo, Filistin'e destek için dünya çapında bir koordinasyon grubuna dönüşme yönünde adım atılması anlamına gelmiştir.

Trump'a karşı mücadele konusunda da, Filistin meselesinde yaptığımız gibi eylem birliğini savunuyoruz. Bu, aşırı sağ hükümetler ve hareketler karşısında da geçerlidir. Kendimizi fiilen var olan antiemperyalist, antifaşist ve demokratik hareketin bir parçası olarak görüyoruz. Siyasal bağımsızlığımızı koruyarak mümkün olan en geniş eylem birliğini savunuyoruz. İşte bu yüzden hareketin devrimci sosyalist kanadı olduğumuzu söylüyoruz.

ABD: Protestolar Trump'ın Aşıl Topuğudur

Los Angeles'ta ICE karşıtı protestolar, Haziran 2025. Fotoğraf: Eric Thayer/AP

Her şey, Trump'ın demokratik özgürlüklere yönelik kısıtlama ve halklara dönük saldırı politikalarını uygulama konusunda en zayıf noktasının kendi ülkesinde olduğunu gösteriyor. Halk protestoları artıyor, Trump'ın popülaritesi anketlerde düşüyor ve geleneksel olarak Cumhuriyetçi olan eyaletlerdeki ara seçimlerde yenilgiler yaşıyor.

Trump, politikalarına yönelik tepkiyi anketlerde hissetmeye başladı: "RealClearPolitics anket ortalamasına göre, bugün Amerikalıların yüzde 55'i Trump'ın çalışmalarının genelini onaylamazken yüzde 42'si ise desteklemektedir. En düşük oranlar Trump'ın ekonomi yönetiminde görülüyor: Yüzde 56'sı olumsuz değerlendirirken, özellikle enflasyonla başa çıkma yöntemine yüzde 61'i onaylamamaktadır." (Paula Lugones, *Clarín*, Arjantin, 19 Ocak 2026). Buna, nüfusun neredeyse yüzde 70'inin İran savaşını reddettiğini de eklemek gerekir.

Göçmenlere yönelik gerici politikalar ve baskıcı saldırılar çoktan olumsuz sonuçlara sebep verdi. The New York Times tarafından elde edilen bilgilere göre, 2025'te yetkililer 622 bin kişiyi sınır dışı etti ve neredeyse 2 milyon kişi "kendi isteğiyle" sınır

dışı edildi (*Clarín*, Arjantin, 30 Ocak 2026).

Ancak bu politikaya karşı direniş ve sokak protestoları, 2025 boyunca ve 2026 başlarında durmadı. Çatışmanın en yüksek noktası Minnesota eyaletindeki Minneapolis'te yaşandı ve Trump'ı geri adımlar atmaya zorladı. Trump, ICE'in faaliyetleri sırasında suç işleyen polisleri savunduktan sonra, operasyon şefi Gregory Bovino'yu görevden almak zorunda kaldı ve şubat başında ICE güçlerini eyaletten çekmeye mecbur kaldı. Daha sonra Trump, gerici İç Güvenlik Bakanı Kristi Noem'i de görevden almak zorunda kaldı.

ICE'in saldırıları yalnızca göçmen nüfusla sınırlı değil, onlarla dayanışma gösteren herkesi de etkiliyor. Minneapolis'te ICE, 37 yaşındaki ABD vatandaşı yoğun bakım hemşiresi Alex Pretti'yi öldürdü. Olayın görüntüleri korkunç ayrıntılarıyla milyonlarca cep telefonunda yayıldı. Bundan üç hafta önce de yine Minneapolis sakinisi olan bir başka ABD vatandaşı Renee Macklin Good öldürülmüştü.

Minneapolis'teki büyük seferberlik Trump'a geri adım attırdı

Minneapolis'teki halk seferberliğinin

gücü çok büyüktü ve muazzam bir sendika ve halk eylem birliğini işaret ediyor. Kiliseler de rahipleriyle birlikte bu hareketi destekledi. Kitleselliği ve gücü, mücadeleleri Trump'ın Aşıl topuğuna dönüştürüyor. Bu açıdan, bu mücadelelerle ya da seçimle birlikte Trump'ın yenilgisi sağlanabilir. Trump her ikisinden de korkmaya başlıyor.

Minneapolis'teki grevler ve protestolar tabandan doğdu. Her ne kadar şehri ve Minnesota eyaletini Demokrat Parti yönetiyor olsa da çağrı onlar tarafından yapılmadı ve örgütlenmedi. Aşağıda *Viento Sur* dergisinin Minneapolis'teki ilk greve ilişkin iyi bir betimlemesini paylaşıyoruz:

"23 Ocak'ta, Prettin'in öldürülmesinden bir gün önce, ICE'a karşı Minneapolis genel grevi, 'Hakikat ve Özgürlük Günü' sloganı altında seferber olan sendikaların, dini grupların ve toplum kuruluşlarının desteğine sahipti ve insanları işe gitmemeye, okula gitmemeye, alışveriş yapmaya çağırırdı. [Grev] şehrin ekonomik faaliyetini neredeyse felç etti. Genel grev fikri, bunu gerekli bir sonraki adım olarak gören aktivistlerden çıktı. Pek çok sendika şubesi ve üyelerin bir bölümü greve katıl-

miş olsa da hiçbir sendika işverenlerle yapılan toplu sözleşmelerinin ihlali anlamına gelebileceğinden ve hukuki ve ekonomik yaptırımlara yol açabileceğinden grev çağrısı yapmadı. Pek çok işçi hastalık izni aldı, izin günlerinden birini kullanarak o günü boş geçirdi. Başka durumlarda ise yüzlerce küçük işletme grevi desteklemek için kapandı ve çalışanlarına o gün için izin verdi.

“Minneapolis ve St. Paul’dan binlerce sakin, işyerlerinde ve mahallelerinde ICE’a ve Sınır Devriyesi’ne karşı koymak için kendiliğinden örgütlenen onlarca komiteye katıldı. Yerel gruplar halihazırda aylardır örgütleniyordu. Mahalle grupları sokaklarda ICE ajanlarını gördüklerinde düdük çalarak dışarı çıkıyor ve bazıları sokakları kapatmak için arabalarını kullanıyordu. Öğretmenler okullarında örgütlendi ve ardından öğrencilerin üzerine kimyasal maddeler sıkarak ve öğretmenleri tutuklayan ICE ajanlarına karşı birlikte mücadele verebilmek için veli gruplarının örgütlenmesine yardımcı oldu. Bazı durumlarda bu gayriresmi ağlar mahalle ya da işyeri meclislerini oluşturdu, ancak bu meclisler hâlâ yaygınlık kazanmadı.

“Grev günü, havaalanında toplanıp tesisleri bloke eden yüz din insanı polise itaatsizlik ettiği için tutuklandı ve ardından serbest bırakıldı. Bu sırada on binlerce kişi sıfırın altındaki sıcaklıklarda Minneapolis merkezinde yürüyüş yaptı. Her yerde insanlar ‘ICE defol’ diye haykırıyordu. Ülkenin başka şehirlerinde de protestolar oldu. Bunların çoğu sıfırın altındaki sıcaklıklarda, kar, sulu kar ve buzlu

koşullarda gerçekleşti.” (Viento Sur, 26 Ocak 2026).

ABD’de ülke çapında ya da bir eyalette veya şehirde genel grevin sık rastlanan bir olgu olmadığını vurgulamak gerekir. Merkezi Minneapolis olmak üzere çeşitli şehirlerde gerçekleşen kısmi grevler; federal ajanların, ICE’in ve hükümetin göçmenlere yönelik baskı aygıtının eylemlerine karşı çok önemli bir yanıt oldu. Sonuç, işyerlerinin kapanması ve ülkenin 200 şehrinde on binlerce kişinin sokaklara çıkmasıydı. “İşe gitme, okula gitme ve alışveriş yapma” temel slogandı. Kalabalık içinde “ICE kapatılsın” ve “ICE’a hayır, faşist ABD’ye hayır” yazılı sloganlar ve pankartlar öne çıkıyordu.

Trump’ın seçim yenilgileri

Bütün bu tepki, Trumpçılığın ara seçimlerde yaşadığı seçim yenilgilerine eklenmektedir. Bunların en yankı uyandıranı kuşkusuz, kendisini demokratik sosyalist ve Filistin yanlısı olarak tanımlayan aktivist Zohran Mamdani’nin Kasım 2025’te New York Şehri Belediye Başkanlığı’nı kazanması oldu. Onun zaferi, üniversite kampları ve soykırıma karşı seferberlikleriyle Filistin yanlısı hareketin ilerleyişinin yanı sıra, Trump’ın kitlesel ve ırkçı sınır dışı etmelerine karşı direnişin ve tepkinin bir yansımasıydı.

Ancak en dikkat çekici olan, Cumhuriyetçi geleneğe sahip ve Trump’ın başkanlık seçimlerinde Teksas ve Louisiana gibi ezici üstünlük sağladığı eyaletlerdeki ara seçim yenilgileridir. Örneğin Teksas’ta Demokrat aday 14 puan farkla kazandı. Oysa

2024’te Trump 17 puandan fazla farkla kazanmıştı.

Zirve noktası ise mart ayında, Demokrat Emily Gregory’nin, Başkan Donald Trump’ın Florida’daki ikametgâhı Mar-a-Lago’yu da içine alan Palm Beach bölgesinde, eyalet Temsilciler Meclisi için yapılan özel seçimi kazanmasıyla yaşandı. Trump 2024 başkanlık seçimlerinde burada 11 puan farkla rahat biçimde kazanmıştı.

Trump’ın kaygısı çok büyük çünkü 3 Kasım’da Senato ve Temsilciler Meclisi’ndeki çoğunluğu koruyup koruyamayacağının belirleneceği yasama seçimleri gerçekleşecek ve şimdiye kadar seçim anketleri onun lehine değil. Kasım ayında olası bir seçim yenilgisi karşısında şimdiden Trump, seçimlerin ve oy kullanma biçiminin “hileli” olabileceğine dair sorgulamaya başladı. Cumhuriyetçileri en az 15 bölgede kuralları değiştirmeye çağıran Trump, bununla seçimleri Anayasa’nın öngördüğü gibi ilgili eyalet yetkililerinin denetiminden çıkarıp ulusal hükümetin denetimine geçirmeyi amaçlıyor.

Bütün bunlar ABD’nin siyasal krizini artırmakta ve mevcut burjuva demokratik rejim çerçevesinde Trump’tan gelen yeni bir antidemokratik tehdit oluşturmaktadır.

Trump’ın yönetimi altında daha büyük toplumsal çatışmalar, daha fazla burjuva siyasal kriz ve kapitalist emperyalist sistemde daha fazla düzensizlik yaşanacak; burjuvalar arası yeni sürtüşmeler ve çatışmalar ortaya çıkacaktır.

8 Milyon Sokaklarda

Bu seferberlikler, 50501 Hareketi (adı 50 eyalet, 50 seferberlik, 1 hareketten gelen koalisyon) tarafından güçlendirildi. Hareket, Trump’ın ikinci görev döneminde başa geçmesinden bu yana, bütün eyaletlerde eşzamanlı seferberlikler yaratma hedefiyle çeşitli örgütleri, Washington’dan dayatılan otoriterliğe, baskıya ve kemer sıkmaya karşı bir araya getiriyordu. 17 Şubat’ta “Ulusal Doğrudan Eylem Günü” kapsamında Kongre’ye doğru yeni bir seferberlik gerçekleşti.

Gerçekleşen seferberlikler, geçen yıl Kaliforniya’nın çeşitli şehirlerinde kitlesel sınır dışı etmelere karşı patlak veren halk ayaklanmalarından bu yana en büyük seferberliklerdi. Olağanüstü olan, katılımcıların büyük bölümünün göçmenler değil, “yasal statüye sahip” ABD vatandaşları olmasıydı.

14 Haziran 2025’te, ABD tarihinin en büyük seferberliklerinden biri “Krallara Hayır” sloganı altında gerçekleşti. Los Angeles’ta sınır dışı etmelere ve şehrin askeri müdahaleyle denetim altına alınmasına karşı yaşanan isyanın ardından, 2 binden fazla şehirde milyonlarca kişi sokaklara çıktı. 18 Ekim’de ikinci “Krallara Hayır” yürüyüşü yapıldı. Bu daha da büyüktü, ABD’nin 2 bin 700 şehrinde 7 milyon kişi sokağa çıktı. Üçüncü ulusal “Krallara Hayır” seferberliği ise 28 Mart 2026’da, İran’a yönelik saldırganlığın ortasında gerçekleşti ve “Savaşa hayır” sloganını da ekleyerek 3 bin 300 şehirde 8 milyon kişinin seferber olduğu rekor düzeye ulaştı.

Venezuela: Trump'la Yapılan Anlaşma, Chavizmin Nihai Teslimiyetidir

ABD'nin 3 Ocak'taki askeri saldırısından sonra Venezuela'da yaşanan olaylar, dünyada milyonları ve özellikle antiemperyalist devrimcileri şaşkına çevirdi. Trump'ın bu kriminal saldırısından ve Maduro ile eşinin kaçırılmasından birkaç gün sonra, Trump ile Chavist hükümet arasında bir pakt somutlaştı.

Paktın adımları en belirgin noktasında açıkça kendini göstermektedir: Venezuela'nın en önemli zenginliği olan petrol üzerindeki hidrokarbon yasasının değiştirilmesi.

22 Ocak'ta Ulusal Meclis, Organik Hidrokarbonlar Yasası'nda kısmi bir reformu aceleyle onayladı. Yeni yasanın en önemli değişikliği, ülkenin PDVSA (Venezuela devlet petrol ve doğalgaz şirketi) aracılığıyla ham petrol operasyonları ve pazarlanması üzerinde uyguladığı denetimin ortadan kaldırılmasıydı. Bununla hem ulusal hem de ulusötesi özel ortakların, "Üretken Katılım Sözleşmeleri (CPP)", adı verilen sözleşmeler aracılığıyla petrol arama ve çıkarma faaliyetlerine doğrudan katılmasının önü açıldı. Bu sözleşmeler onlara petrol işinde PDVSA'nın denetimi olmaksızın operasyonel ve yönetsel özerklik tanımaktadır. Artık karma şirketler aracılığıyla PDVSA ile ortaklık içinde faaliyet yürütmek zorunlu olmayacaktır. Bu sistem, Hugo

Chávez tarafından 2006'da uygulanmış ve onunla çokuluslu şirketlerle iş anlaşmaları yapılmıştı. Ayrıca çokuluslu şirketlerin ve ulusal şirketlerin Venezuela devletine ödemesi gereken rüdevanslar yüzde 33,3'ten yüzde 15'e, bazı projelerde ise yüzde 20'ye düşürüldü. Bunların azaltılması petrol şirketleri için daha fazla kâr, ülke için ise daha az kaynak anlamına gelmektedir.

"21. yüzyıl sosyalizmi" politik ve ideolojik bir sahtekârlıktır

Binlerce devrimci, aktivist, sözde ya da sahte sol bir hükümet olan Chavizm ile emperyalizm arasındaki bu ortak yönetim paktı karşısında sarsıldı ve kafa karışıklığına sürüklendi.

Aşırı sağcı Trump'ın, daha önce "uyuşturucu kaçakçısı diktatörlük" ve "komünist" olmakla suçladığı Chavist hükümetle bir pakt imzalayarak yaptığı siyasal dönüş dikkat çekicidir. Bu, onun alaycılığıyla ve ayrıca ülkede her zaman var olan petrol tekellerinin Venezuela'ya doğrudan askeri müdahaleye karşı çıkmış olmalarıyla açıklanabilir. Çünkü bu şirketler, söylemi ya da ideolojisi

ne olursa olsun, diktatoryal bir rejimin istikrarını, işlerini riske atacak bir siyasal istikrarsızlık olasılığına tercih etmektedir. Bu, şu anda Arjantin'de Vaca Muerta'da yatırımcı olan ve Venezuela'da kalan tek ABD petrol şirketi Chevron'da 40 yıl boyunca üst düzey yönetici olarak çalışan Ali Moshiri tarafından doğrulanabilir: "Mevcut sistemden biri olması önemlidir, hoşunuza gitsin ya da gitmesin, çünkü bu kişinin her şeyi dengelemesi ve diyalog kapasitesine sahip olması gerekir. Eğer tamamen

yeni biri getirilirse bir iktidar boşluğu oluşur ve bu boşluk güvensizlik yaratır, kimse de yatırım yapmaz." (Clarín, Arjantin, 8 Ocak 2026).

Bir bakıma skandal niteliğindeki bu pakt, aynı zamanda 20 yılı aşkın süredir yaptığımız tanımla da açıklanabilir: "21. yüzyıl sosyalizmi" denilen şey, Venezuela'yı kapitalizmin çerçevesi içinde tutmaya devam etmek ve Küba'da kapitalist restorasyonu pekiştirmek için Castroculuk tarafından da teşvik edilen politik ve ideolojik bir sahtekârlıktır. Bu nedenle Chavizm her zaman ABD emperyalizmiyle müzakere etmeye yatkın oldu.

Chavizmin sosyalist, antikapitalist ve antiemperyalist olduğuna dair burjuva analistlerin öne sürdüğü ve dünyada reformist solun bazı kesimlerinin paylaştığı ta-

nımlar hiçbir zaman gerçekçi değildi. Hatta Troçkist solun bazı kesimleri bile, Chavizmin radikalleşip -1960'ların Küba'sında hem kamulaştırmalarla hem de burjuvaziden ve emperyalizmden kopuşla gerçekten ilerleme kaydedildiği gibi- sosyalizme doğru ilerlemesinin mümkün olduğunu savunuyordu.

İUB-DE, Hugo Chávez döneminde ve ardından Maduro'yla birlikte Chavizmin kapitalizmden kopuşa ya da sosyalizme yönelmediğini her zaman söyledi. Nahuel Moreno'nun kurduğu Troçkist sol akımımız, Chavist hükümetten her zaman bağımsız oldu ve onun çokuluslu şirketlerle (Chevron, Total, Repsol ve diğer petrol ve petrol dışı şirketler) ve büyük patronlarla uzlaşmasının içerdiği tehlikeler konusunda uyardı.

Burjuva reformist bir projenin bir başka yeni başarısızlığı

Chavist rejimi burjuva Stalinist olarak tanımlıyoruz. Ülkede kapitalist bir ekonomiyle, baskıcı bir rejimle, sahte bir sosyalist ve antiemperyalist söylemle, "21. Yüzyıl Sosyalizmi"yle karşı karşıyayız. Bu, kapitalist bir diktatörlüktür

2006'dan beri PDVSA ile ortak girişim kuran bazı uluslararası petrol şirketleri

ancak kendisini “sosyalist”, “devrimci” olarak adlandırması gibi bir özgülülüğü vardır. Filistin’i desteklediklerini söylerler ve bazen Chávez’in yaptığı gibi Lenin’den ve Troçki’den bile alıntı yaparlar. Rejimi Videla ya da Pinochet tipi karşıdevrimci burjuva diktatörlüklerinden ayırmak için burjuva Stalinist olarak tanımlamamızın anlamı budur. Nikaragua ve Küba da, kendi özgülükleriyle birlikte, burjuva Stalinist rejimlerdir.

Chavizmin Trump’la yaptığı pakt, muhtemelen emperyalizme teslimiyetinin son bölümü ve burjuva reformist bir projenin yeni bir başarısızlığı olacaktır.

Bu yeni bir şey değildir. Tersine, sınıf uzlaşmasına dayanan başka burjuva projelerin iflaslarının bir parçasıdır. 20. yüzyılın ikinci yarısında da “Lázaro Cárdenas (Meksika, 1938), Perón (Arjantin, 1946), Nasır (Mısır, 1952) ya da Paz Estenssoro (Bolivya, 1952) hükümetleri gibi çeşitli burjuva milliyetçi hükümet deneyimleri başarısızlığa uğradı. Bunlar emperyalizmle sert çatışmalara girmiş ve hatta bazı kamulaştırmalar yapmışlar ancak hiçbir zaman kapitalist sistemden kopmamışlardı. Hiçbir zaman sosyalizme doğru ilerlememişlerdi. Uzun vadede onların önderleri ve hareketleri emperyalizme teslim oldular ve halklarının elde ettiği ilk kazanımları geri çevirdiler.” (*Chavizm neden başarısız oldu?*, Sonsöz, s. 204, CEHUS Yayınları, 2018).

Chavizmle birlikte, Latin Amerika’da, Bolivya’da Evo Morales’in MAS’ı, Ekvador’da Rafael Correa’nın “Yurttaş Devrimi”, Brezilya’da Lula’nın PT’si ya da Arjantin’de Néstor ve Cristina Kirchner’in yön verdiği Peronist hükümetler gibi başka merkez sol burjuva projeler de kitle hareketi karşısında gerilemeye başladı.

Venezuela yeniden bir ABD yarıömürgesi olma yolunda ilerliyor

Kapitalist bir ülke olarak Venezuela, Chavizm hükümetleri (Chávez ve Maduro) dönemlerinde, ABD emperyalizmi karşısında görece bir siyasal bağımsızlığa sahipti. Her şey, bugünkü teslimiyetinin Venezuela’yı yeniden ABD emperyalizminin bir yarıömürgesi haline getireceği yönünde görünmektedir.

ABD’yle pakt süreci daha yeni başladı ve siyasal dinamiğinin ne olacağı, sınıf mücadelesinde bir değişim yaşanıp yaşanmayacağı konusunda ortada hâlâ birçok bilinmez var. Örneğin Trump’la sürtüşmelerin ve çatışmaların yaşanması ya da Chavizm içinde bir bölünme meydana gelmesi ihtimallerini eleayemeyiz. Chavist diktatoryal rejimde bir dönüşüm olacak mı? “Üç aşamalı” pakt, ki Trump bunun yıllar sürebileceğini söyledi, seçim çağrısını en sona bırakmaktadır. Sağ muhalefetin María Corina Machado kanadı ise seçimlerin çok daha erken yapılmasını talep etmektedir. Af yasası, tutukluların serbest bırakılması ve seçime katılıma ilişkin yasakların kaldırılması, gerçek bir burjuva uzlaşmasının parçası mıdır, yoksa Chavizmin iktidarda kalmak için yaptığı basit oyalama hamleleri midir?

Ele alınması gereken bir diğer unsur, mücadelelerde olumlu bir değişimin yaşanıp yaşanmayacağıdır. Bu siyasal dönüşün gerçekleştiği ortam; 2017’deki kitlesel seferberliklerden bu yana işçi ve halk hareketinin, Chavist baskı ve sağın seferberliği dağıtan politikalarıyla uğradığı yenilgi çerçevesidir. O zamandan bu yana ve 2024 seçim hilesinden sonra Maduro’ya ve hükümeti karşısında oluşan çaresizlik hissi ve yönetime dönük artan nefret nedeniyle, işçi

sınıfının ve halk kesimlerinin geniş bölümleri, özellikle petrol işçileri, hatalı biçimde bir emperyalist müdahaleden medet ummaya başladılar. Acı gerçek budur. Bu, ülkedeki sokaklarda ABD askeri saldırısını reddeden seferberliklerin neredeyse hiç yaşanmamasını açıklamaktadır. Bunlar, Chavizmin sahte “sosyalist” ikiye bölünmüş söylemiyle, kemer sıkma, açlık ve baskı planlarıyla işçi ve halk bilincinde yarattığı feci sonuçlardır.

Bu nedenle, kitleler içinde “Trump planı”na yönelik petrol alanındaki özel yatırımlarla daha fazla iş imkânı ve ücretlerde iyileşme olacağına dair beklentilerin var olduğu noktaya gelinmiştir. Öte yandan Delcy Rodríguez-Trump anlaşması, yaptırımların kaldırılmasıyla birlikte, petrol satışının serbest bırakılmasından yüz milyonlarca dolar ülkeye girerken; bu para emperyalizm ile Chavist hükümet arasında paylaşılmaktadır. Bunun karşısında hükümet, yaşadığı kitlesel itibar kaybı karşısında kendini yeniden konumlandırmaya çalışmakta ve açıkladıklarına göre kamu sağlığında ve ücretlerde iyileştirme planı için iki petrol fonu oluşturmaktadır. Çelişkili biçimde, bütün bunlar kısmi bir ekonomik canlanmaya ve bununla da ücret artışı taleplerine bağlı bir sendikal canlanmaya yol açabilir. Bunun çeşitli belirtileri şimdiden vardır: sendikal toplantılar ve meclisler (üniversite işçileri, petrol işçileri, inşaat işçileri). Şubat ayında ücretler için ilk ulusal sendikal eylem günü yapıldı. Mart ayında bir başka eylem günü gerçekleşti ve Caracas’ta 5 bin işçi seferber oldu. Bu, yıllardır yaşanmayan bir şeydi. Bunlar Venezuela’daki siyasal durumda ilk değişimlerdir ve nasıl bir dinamik kazanacaklarını görmek için beklemek gerekecektir.

Libya’daki Kaddafi Örneği

Libya’daki Muammer Kaddafi’nin büyük bir popülarlığa ulaşmış burjuva milliyetçi hükümeti örneği de var. 1969’da Albay Kaddafi, Kral I. İdris’e karşı yapılan bir askeri darbenin ardından iktidara geldi. Kaddafi yabancı petrol şirketlerini kamulaştırdı, ülkede bulunan Britanya ve ABD askeri üslerini kaldırdı. Bu nedenle Libya ulusu 1986’dan itibaren emperyalizmin ticari yaptırımlarının hedefi oldu. Sonunda Kaddafi emperyalizme teslim oldu ve 2004’te İngiltere’yle ülkede petrol çıkarma sözleşmelerinde milyarlarca doları öngören “Çöl Anlaşması”nı imzaladı. 2006’da ABD, Libya’yı terörizmi destekleyen

devletler listesinden çıkardı. Böylece Kaddafi, Libya petrolünün ABD’li ve başka ülkelerden petrol şirketleri tarafından sömürülmesinin yolunu açtı. Bu şekilde Amerada Hess, Canadian Occidental, Chevron-Texaco, CNPC, Indian Oil Corp, Liwa (ABD), Nimr Petrol (Suudi Arabistan), OMV, Occidental, ONGC, Petrobras (Brezilya), Petro-Canada, Red Sea Oil Corp (Kanada), Repsol, Shell, Verenex, Total, Wintershall (Almanya) ve Woodside (Avustralya) ülkeye girdi. 2011 Kuzey Afrika devriminde Libya halkı ayaklandı ve sonunda diktatör Kaddafi’yi infaz etti.

Küba, Trump'ın Tehditleriyle Karşı Karşıya

Donald Trump'ın Venezuela'ya askeri saldırı düzenlemesinin ve Delcy Rodríguez'in Chavist hükümetiyle pakt yapmasının ardından, Kuzey Amerika emperyalizmi Küba'ya canice bir petrol ablukası dayatarak emperyalist karşı saldırısını derinleştiriyor. Trump, Küba'yı kendi çokuluslu şirketleri lehine politikalarına ve paktlarına tabi kılmayı hedefliyor.

Küba, en temel sosyal hizmetlerin işleyişini güvence altına almak için gerekli yakıttan ve elektrik enerjisinden yoksun kalmaya başladı. Örneğin enerji eksikliği, aileleri yemek pişirmek için odun kullanmak zorunda bırakıyor. Toplu taşıma felç olmuş durumda, havaalanları kapalı, hastaneler, okullar ve gıda üretimi ile gıdaların korunması çökebilir ve halkı gıdasız bırakabilir.

Chavizmde olduğu gibi, Küba Komünist Partisi'nin (KKP) sahte sosyalist tek parti hükümetinin de Küba halkının arkasından Trump'la bazı konularda pakt yapması ve ABD çokuluslu şirketleri lehine kapitalist restorasyonu derinleştirme tehlikesi söz konusu.

Adanın enerji krizi yalnızca ABD'nin 1962'den beri Küba'ya uyguladığı ve insanlık dışı ambargonun ürünü değil. Abluka ve Trump'ın bugünkü tedbirleri enerji krizini sürekli bir çöküş noktasına taşısa da, enerji eksikliği aynı zamanda KKP'nin diktatoryal rejiminin uyguladığı politikanın ve Castrocu bürokrasinin teşvik ettiği kapitalist restorasyonun ardından 1959 devriminin sosyalist kazanım-

larının yok edilmesinin de ürünüdür. Fidel ve Raúl Castro, 1990'lardan itibaren İspanya, Kanada ve başka ülkelerden çokuluslu şirketlerle turizm, nikel, tütün ve gıda alanlarında karma şirketler kurarak kapitalizmi restore etmeye başladılar. Emekçi halka 10 ila 20 dolarlık açlık ücretleri dayattılar. Bu süreçte, hükümetin çokuluslu şirketlerle karma şirketler altında paylaştığı lüks otelcilik sektörü ulusal bütçenin önemli kaynaklarını alıp götürürken, eskimiş enerji üretim sistemi kaderine terk edildi. Örneğin 2024'te, tüm Küba'yı üç gün elektriksiz bırakan bir enerji çöküşü yaşandı. Aynı yıl Díaz-Canel hükümeti lüks otellere yatırımı yüzde 112 artırdığını açıkladı. Aynı sırada eğitim, inşaat ve kamu yönetiminde yüzde 20 kesintiye gidiyordu. (Veriler: Diario Hotelero, Infobae, 21 Ağustos 2024)

Küba hükümetinin Trump'ın sürmekte olan tehditlerine ve baskılarına yanıtı, sürdürdüğü müzakere başlıklarında ABD'nin taleplerini kabul etmek ve ABD'de yaşayan Kübalılar için kapitalizm yanlısı yeni adımlar atmayı önermek oldu. Mart ayında Díaz-Canel, "devlet sektörü ile özel sektör arasındaki ekonomik ortaklıklardan yararlanmanın (...) ve yurtdışında yaşayan Kübalılarla işlerin teşvik edilmesinin" öneminden söz etti. (El País, 4 Mart 2026.) Yani KKP hükümeti, örneğin Miami'deki Kübalıların şirket sahibi olmasına ve özel şirketlere yatırım yapmasına olanak tanıyacak yeni bir düzenlemeyi gündeme getiriyordu.

Açlık ücretleri ve tekrarlanan kemer sıkma önlemleri, Temmuz 2021'deki gibi kitlesel protestolara yol açtı. Elektrik kesintileri mahallelerde tencere-tava eylemlerine, Havana Üniversitesi'nde bir öğrenci protestosuna yol açtı. 13 Mart 2026'da ise çarpıcı bir olay yaşandı: 12 saati aşan elektrik kesintileri ve gıda kıtlığı nedeniyle yapılan protestolar sırasında eylemciler, Ciego de Ávila eyaletinin Morón kentinde Komünist Parti'nin yerel binasını ateşe verdi. İki bin siyasi tutsağın serbest bırakılacağına ilişkin açıklama, hükümetin toplumsal basınçları yatıştırmaya çalışma ihtiyacıyla bağlantılı olabilir.

İUB-DE olarak, Donald Trump tarafından dayatılan petrol ablukasını ve müdahaleci tehditleri, tıpkı daha önce Küba'ya uygulanan ABD ablukalarına karşı da mücadele ettiğimiz gibi, kategorik olarak reddediyoruz. Hükümetler, özellikle Brezilya'daki Lula ve Meksika'daki Sheinbaum hükümetleri, ablukayı kırmalı ve Küba halkının yaşamsal elektrik enerjisine erişebilmesi için derhal petrol göndermelidir.

Aynı zamanda Chavizmin yaptığı gibi emperyalizme teslimiyetçi bir paktın tekrarlanması tehlikesine karşı uyarılarımızı sürdürüreceğiz. Küba hükümetiyle ve onun otoriter rejimiyle aramızdaki bütün farklılıkların ötesinde, dünya halklarına Trump'ın tehditleri karşısında en geniş seferberliğini sürdürme çağrısı yapıyoruz.

Havana, Haziran 2026.
Fotoğraf: Yamil Lage/AFP

Çin Emperyalist Bir Ülke Olarak Güçleniyor

Çin ve Şi Cinping yönetimi, dünya kapitalist emperyalist sisteminin öne çıkan bir bileşeni. Reformist solun ya da dünya merkez solunun bazı kesimleri, eleştirileri olsa da, Çin'i ABD emperyalizmi karşısında ilerici bir unsur olarak görüyor. Çin'in, ABD'nin başını çektiği "Küresel Kuzey"e karşı sözde "Küresel Güney"i parçası olduğu söylenmekte ve yazılmakta. Birçokları Rusya'yı ve Putin'i de ABD'ye "karşı koyan" aynı blok içine dahil ediyor ve bu yolla Ukrayna'nın işgalini dolaylı olarak meşurlaştırıyorlar.

Bizim açımızdan Çin'in ya da Rusya'nın rolünde ilerici hiçbir şey yoktur. Çin emperyalist bir ülkedir, ikinci büyük küresel kapitalist güçtür ve tek parti diktatörlüğü çerçevesinde milyonlarca işçiyi sömürmektedir.

Reformist solun bu kesimleri, neo-Stalinistler dahil, meseleyi Çin ya da Rusya'nın eski SSCB'yle ya da Mao'nun Çin'iyle bir süreklilik noktası varmış gibi ele almaktadır. Oysa durum bunun tam tersidir. 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasından, Stalinizmin çöküşünden ve Çin ile Rusya'da kapitalizmin kesin restorasyonundan bu yana, her iki ülke de kapitalist dünyanın parçası haline gelmiştir. Bürokratikleşmiş işçi devletleri, yani burjuvazinin mülksüzleştirildiği ülkeler olmaktan çıkıp kapitalistlerin ve kapitalizmin geri döndüğü kapitalist ülkelere dönüştüler. Eski SSCB ve Mao'nun Çin'i, bürokratik ve ihanetçi rejimlere sahip olsalar da, bu ülkeleri burjuvazinin ve çokuluslu şirketlerin egemenliğinden uzak tutuyordu.

Çin ABD'nin uzlaşmaz bir düşmanı değil, işçi sınıfı karşısındaki stratejik bir müttefikidir

Trump'la yürütülen ticaret savaşında ilerici hiçbir şey yoktur. Trump ile Çin arasındaki gümrük tarifeleri kavgası -ki bu başka emperyalist ve emperyalist olmayan ülkelerle de yaşanmakta- iki kapitalist güç arasındaki rekabetten ibarettir. Bunlar, kapitalist ekonominin küresel ölçekte yaşadığı çöküşün ortasında tipik burjuvaziler arası çatışmalar ve sürüşmelerdir.

Trump'la yaşanan bir kavga'nın nedeni, örneğin Çin'in Filistin direnişini desteklemesi değildir. Çin BM'de

İsrail'i eleştiren açıklamalar yapıyor ancak Siyonizmle ticari ve diplomatik ilişkilerini hiçbir zaman kesmedi.

Çin; Fransa, Almanya ya da Birleşik Krallık gibi, Trump'ın Gazze planına ilişkin oylamada çekimser kalıyor. Ancak Çinli şirketler İsrail'de Siyonistlerle ortak enerji santrallerinin inşasında çalışıyor. Bunun yanında yoğun ticari alışveriş de sürüyor. Örneğin Aralık 2025'te Çin'in İsrail'e ihracatındaki yıllık artış esas olarak elektrikli ve hibrit otomobil, kaplamalı yassı demir ve elektrik bataryası ihracatından kaynaklanıyor. Aynı ayda Çin'in İsrail'den ithalatındaki artış ise esas olarak entegre devreler, potasyumlu gübreler ve gaz türbinleri ithalatından kaynaklandı (Veriler: oec.world).

"China Harbor, Kesem santralinde çalıştı (...) Sözleşmeler hem inşaat işlerini hem de enerji santrallerinde hissedarlığı kapsıyor. Örneğin PMEC, İsraili ortaklarla birlikte Alon Tavor santralinin yüzde 33,3'üne kadarkiya sahip. Bu da Çin sermayesinin Siyonist işgalin kritik tesislerindeki varlığını pekiştiriyor." (Resumen Latinoamericano, 22 Kasım 2025) Çin ayrıca, 2021'den beri Shanghai International Port Group tarafından işletilen Hayfa Limanı'nın bir bölümünü de satın aldı.

Gerçekte Çin, kilit bir noktada ABD'nin büyük bir müttefiki: Çin'de milyonlarca işçinin sömürülmesi. Tek bir veri yeterli: Çin'de 70 binden fazla ABD ve Avrupa çokuluslu şirketi bulunuyor.

Çin, BRICS'in (Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve Güney Afrika) başını çekiyor. BRICS, 2006 yılında ABD ve AB egemenliğindeki "küreselleşme"ye sözde alternatif bir kutup olarak kuruldu. Ancak kuruluşundan 20 yıl sonra, nüfus ve GSYİH bakımından sahip olduğu ağırlığa rağmen, dünya halkları için hiçbir ilerici rol oynamadı. Öyle ki bileşenlerinin her biri ABD'yle bireysel olarak ticari çatışmalara girmekte ve anlaşmalar yapmakta. 2024-2025'te BRICS'e altı yeni üye kabul edildi: Mısır, Etiyopya, Endonezya, İran, Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri. Ortadoğu'da ABD'nin yakın müttefikleri olan Suudi Arabistan, BAE ve Mısır'ın katılması dikkat çekicidir.

Trump'ın yol açtığı krizden en çok yararlanan ülke

Çin, son yıllarda, ABD emperyalizminin yol açtığı krizden ve dünya düzensizliğinden en çok yararlanan ülke olarak öne çıkıyor. Bu, Çin kapitalist diktatörlüğünün kendi kriz unsurlarına sahip olmadığı anlamına gelmez. Bu unsurlar hem siyasal üstyapıda, özellikle askeri zirvedeki tasfiyeler ve görevden almalarla, hem de dar anlamda ekonomik alanda görünür. Ekonomide, yıllar önce patlayan emlak balonunun izleri hâlâ sürmekte ve borsa pandemi öncesi düzeylerine tam olarak geri dönemedi.

Çin 2025'te, bir önceki yıl kırdığı ticaret fazlası rekorunu önceki yıla göre yüzde 21,7 artırarak yeniden kırdı. Trump'ın gümrük tarifeleri, Çin'in ABD'ye ihracatında yüzde 20'lik bir düşüşe yol açtı. Ancak aynı zamanda Çin buradan soya ithalatını azalttığı için ABD karşısında hâlâ devasa bir ticaret fazlası mevcut. Öte yandan Çin çitayı daha da yükseltti ve Güneydoğu Asya, Avrupa, Afrika ve Latin Amerika'ya her zamankinden daha fazla ihracat yapıyor. Geleneksel ihracatına ek olarak otomobiller, güneş panelleri ve elektronik ürünlerde de katlamalı bir büyümesi var. Aynı zamanda Çinli şirketler ürünlerinin nihai montajını Güneydoğu Asya'ya, Meksika'ya ve Afrika'ya taşıyor. Nihai ürünlerini buradan ABD'ye gönderiyor, böylece Trump'ın gümrük tarifelerinden kısmen kaçınıyorlar.

Burjuvaziler arası çelişkiler de yaşanıyor. Örneğin Çin'e yapay zekâ çipi ihracatını yasaklayan Trump, Nvidia CEO'su Jensen Huang'ın baskısıyla, büyük ABD çokuluslu şirketinin H200 YZ çiplerini Çin'e ihraç etmesine izin vermek zorunda kaldı. YZ üzerinde egemenlik için emperyalizmler arası bir teknolojik yarış söz konusu. Ancak Nvidia'nın baskısı anlaşılır zira çokuluslu bir şirket daha fazla satış yapmak ister. Çin yalnızca ABD'nin rakibi değil, aynı zamanda dünyanın en büyük pazarlarından biri. Alibaba, Tencent ya da ByteDance gibi şirketler bu çiplerden iki milyondan fazla sipariş verdi, bu da NVIDIA'nın stokunu aştı (Veriler: Infobae, 8 Aralık 2025). ByteDance, Alibaba ve Tencent toplamda 400 binden fazla

Çin'in Lima'daki
Chancay mega limanı

H200 çipi satın almak için izin aldı. Bu işlem yaklaşık 10 milyar dolar değerinde (Xataka, 26 Ocak 2026).

Çin, dünya kapitalizminin küresel krizini yansıtmaya devam ediyor

Emperyalist bir ülke olarak Çin'in güçlü ve zayıf yanları var. Güçlü yanları arasında, küresel krize rağmen, örneğin Çin dışındaki yatırımlarında ilerlemeyi sürdürmesi bulunuyor. Peru'da, Güney Amerika'da çoğunluk yatırımı Çinli olan ilk derin su limanını (yüzde 60 Cosco Shipping ve yüzde 40 Perulu madencilik şirketi Volcán) elde etti. Pasifik'teki Chancay mega limanı, Kasım 2024'te Çin Devlet Başkanı Şi Cinping tarafından açıldı. Lima'nın 80 kilometre kuzeyinde yer alan liman, Asya'ya yolculuk süresini 12 gün azaltan kilit bir lojistik merkez olacak.

Böylece Çin, Latin Amerika'daki yatırımlarında ilerlemeyi sürdürüyor. Ancak ABD'nin yatırım üstünlüğünden hâlâ çok uzakta olduğunu açıklığa kavuşturmak önemli. Çin'in bölgedeki yatırım ilerleyişine ilişkin çok fazla abartı söz konusu. CEPAL'in (Latin Amerika ve Karayipler Ekonomik Komisyonu) Latin Amerika ve Karayipler'de DYY (Doğrudan Yabancı Yatırım) hakkındaki 2025 raporuna göre sıralama şöyle: ABD yüzde 38, AB yüzde 15, Çin ise yalnızca yüzde 2. Afrika'da ise Çin birinci sıradaki yatırımcı olmayı sürdürüyor.

Çinli elektrikli ve hibrit otomobil şirketi BYD, uluslararası ölçekte tam bir genişleme içinde. 2024'te Çinli grup 4,3 milyon otomobille rekor satış gerçekleştirdi ve cirosu yüzde 41 arttı. Bu, BYD'yi yeni enerji araçları olarak adlandırılan daha geniş

kategoride Tesla'nın açıkça önüne yerleştiriyor. BYD'nin önümüzdeki on yılda Toyota'nın yerini alarak dünyanın en büyük otomobil üreticisi olması beklenebilir. BYD ve diğer Çinli elektrikli araç şirketleri, dünyanın her yerinde benzeri görülmemiş bir hız ve ölçekte genişliyor. Endonezya, Tayland, Pakistan, Macaristan ve Brezilya'da Çinli elektrikli araç fabrikaları ortaya çıktı. Bunların bazıları yılda 200 binden fazla araç üretebiliyor (Paolo Gerbaudo, 1 Haziran 2025, *Sin Permiso*). BYD'nin, üretimini farklı pazarlara taşımak için sekiz gemisi var. Boyu 200 metre, eni 38 metre olan gemiler 7 bin araca kadar taşıma kapasitesine sahip.

Ancak Çin'in zayıf yönleri de var. Resmi verilere göre, Trump'la yaşanan ticaret savaşının yarattığı ticari belirsizlik ortamında, Çin'in sanayi faaliyeti Ekim 2025'te yedinci ay üst üste geriledi (Infobae, 31 Ekim 2025).

İç talepte bir soğuma söz konusu. Perakende satışlardaki yavaşlama ve sabit varlık yatırımlarındaki düşüş, Çinli yetkilileri önümüzdeki yıllarda tüketimi teşvik etmek ve ekonomiyi istikrara kavuşturmak için yeni önlemler açıklamaya yöneltti. İç tüketim, hanehalkı servetini azaltan kalıcı emlak krizi, zayıflamış işgücü piyasası, düşük gelirler ve harcamaya karşı tasarruf eğiliminin artması nedeniyle düşmekte.

Çin'in nüfusu 2025'te üst üste dördüncü yıl geriledi. Aynı sırada doğum oranı tarihsel bir dip noktaya düştü ve uzmanlar yeni bir gerileme konusunda uyarıda bulunuyor. Diktatörlük üç çocuğa kadar izin verecek biçimde yasalarını esnetti ve hatta

çocuk yetiştirme için destekler vermiş olsa da, doğum oranındaki düşüş sürüyor. Bu, Çinli işçi ve halk kesimlerinin yaşam düzeyindeki düşüş nedeniyle toplumsal istikrarsızlığın büyümesiyle bağlantılı bir toplumsal olgudur.

Çin Ulusal İstatistik Bürosu'nun (ONE) verilerine göre ülke nüfusu 3,39 milyon azalarak 1 milyar 405 milyona düştü. Bu, 2024'tekinden daha büyük bir düşüş. Toplam doğum sayısı ise 2024'teki 9,54 milyondan 2025'te 7,92 milyona düştü, yani yüzde 17 azaldı. Ölüm sayısı ise 2024'teki 10,93 milyondan 11,31 milyona yükseldi. Çin için bu ileriye dönük ciddi bir sorundur. Uzmanlar, bu eğilim durdurulmazsa 2100 yılına gelindiğinde nüfusun 1 milyar 400 milyondan 633 milyona düşebileceğini hesaplıyor (*Clarín*, 20 Ocak 2026). Bu da üretim için giderek daha az işçi anlamına gelecektir.

Tasfiyeler ve rejimde kriz

24 Ocak 2026'da açıklandığı üzere, yolsuzluk eylemleriyle suçlanan General Çang Youşia'nın görevden alınması ve tutuklanması, Çin'de ve dünyada büyük bir etki yarattı. Bu, diktatöryal ÇKP rejiminin "tepelerinde" ciddi sorunların varlığının göstergesidir.

Ordunun en yüksek rütbeli generali ve güçlü Merkezi Askeri Komisyon'un (MAK) iki başkan yardımcısından en kıdemlisi olan Çang, askeri yetkililere yönelik uzun bir tasfiye sürecinde düşen son figür oldu.

Çang, Şi Cinping'e sözde yakınlığı nedeniyle dokunulmaz kabul ediliyordu. İkisi de ikinci kuşak "kızıl

prensler” olarak adlandırılan kesimin parçasıydı. Bu terim, devrim dönemi ÇKP liderlerinin soyundan gelenleri ifade ediyor. Çang Youşia’nın babası Zhang Zhongxun, 1949 devrimi döneminde Halk Ordusu’nun generallerinden biriydi.

Şi Cinping’in de başkanlık ettiği MAK, yedi üyesinden beşini kaybetti. Bu tasfiye Şi Cinping’in kişisel gücünü doğrulamaktadır. Çang’ın görevden alınmasının gerçek nedenleri bilinmiyor, ancak onun ÇKP içinde siyasal ve askeri kararlarda dikkate alınmayı talep eden bir kanadın parçası olduğu aktarılmakta.

Komünist Parti’nin Ekim 2022’deki son kongresinde, rejimin ve Komünist Parti’nin işleyişinde iki dönemden sonra rotasyonu öngören ve Deng’in 1982’de bürokrasiyi yıpranmadan korumak ve farklı kanatları arasında bir uzlaşmayı sürdürmek amacıyla kurduğu sistem kaldırıldı. Bu kongrede Şi Cinping’in mutlak ve

kişisel önderliği teyit edildi.

Çin’deki diktatörlüğü burjuva Stalinist rejim olarak adlandırıyoruz. Bu tür rejimlerin özgüllüğü, bir partinin ya da siyasal hareketin bir burjuva devlete önderlik etmesi, bunu yaparken de kızıl bayrakları ve sosyalizm sözcüğünü sahtekârca kullanmasıdır. Bu örnekte söz konusu olan, Komünist Parti’nin tek parti rejimidir.

General Çang Youşia’nın görevden alınması ve tutuklanması, ÇKP etkinliklerinde bütün meseleler oybirliğiyle ve alkışlarla kabul ediliyor olsa da, iktidar partisinin içinde fraksiyonların ve akımların var olduğunu yansıtmaktadır.

Söz konusu tasfiye, doğrudan ya da dolaylı olarak, beş yıl önce patlak veren ve derin toplumsal etkileri hâlâ hissedilen emlak krizinin sorumluluklarına ilişkin kavgaları yansıtıyor olabilir. Orta sınıfın önemli kesimleri, inşaat halindeki binalara yatırım yaptıkları, inşası yarım kalmış şehir-

lerde parseller satın aldıkları ya da değeri çökmüş konutlara yatırım yaptıkları için yıkıma uğradı.

Ülke demografik olarak yaşlanıyor. Toplumsal eşitsizlik büyüyor. Gençlik, Şi Cinping’in çocuk yapma ya da dinlenmeksizin ve sefalet ücretleriyle çalışma emirlerine itaat etmeye diremiyor.

Bu çerçevede, ekonomik ve toplumsal krizdeki bir sıçramanın ya da Çin içindeki mücadelelerin hararetiyle rejimde yeni çatışmalar patlak verebilir ve bunlar gelecekte bir değişim ve büyük bir siyasal istikrarsızlığa yol açabilir.

İUB-DE olarak, “Kahrolsun Çin’in kapitalist diktatörlüğü!” merkezi sloganı altında, Çin işçi sınıfını ve halk kesimlerini en yakıcı talepleri için harekete geçirmek ve işçiler ile halk kesimleri için demokratik, yeni bir sosyalist Çin’e doğru ilerlemek amacıyla rejime karşı net sloganlar yükseltiyoruz.

Çin’de Toplumsal Protestolar

Dünya burjuva basınında haber olmasa da Çin’de mücadeleler var; özellikle de işçi sınıfı içinde. Bunlar, ÇKP diktatörlüğünün dayattığı sömürü ve baskı düzeylerinin ifadesi. Çin’de hükümetin ve partinin üst düzey görevlileriyle birlikte zengin bir burjuva kesim ve iyi yaşam düzeyine sahip bir orta sınıf olduğu, bunların toplamının 500 milyon kişiye ulaşabileceği hesaplanmakta. Ancak kentte ve kırsalda yaklaşık 900 milyon işçi var ve bunlar çok düşük ücretler alarak yaşıyor, yüksek üretim ritimleri ve sömürü koşulları altında çalışıyor.

Andrea Ferrario’nun “Halk seferberlikleri ve sistemik kırılmalar” başlıklı çalışmasının (*Viento Sur*, 10 Haziran 2025) öne çıkan bölümlerini paylaşıyoruz:

“2025 Mayıs sonu ile Haziran başı arasında Çin’de kaydedilen toplumsal seferberlik olaylarının analizi, ülkenin tamamını kat eden sistemik gerilimlere ışık tutmaktadır. Yalıtılmış olgulardan uzak olan bu olaylar, ekonomik zorlukların siyasal nitelikteki yapısal sorunlarla ve temel haklara yönelik artan ihlallerle iç içe geçtiği ülkenin mevcut toplumsal durumundaki derin kırılmaları gözler önüne sermektedir.”

“Geciken ücret ödemeleri, belgelenen protestoların büyük çoğunluğunun ortak paydası gibi görünmektedir. *China Labour Bulletin* verilerine göre, 2024’teki kolektif protesto olaylarının en az yüzde 88’i ödenmeyen ücretlerle bağlantılıydı. Bu, söz konusu sorunun Çin ekonomisinde nasıl endemik hale geldiğini göstermektedir. Kurum, ‘ücret gecikmelerinin 2011’den bu yana grev haritasında kaydedilen olayların yüzde 76’sını oluşturduğunu’ belirtmektedir. Bu da olgunun on yıl boyunca kalıcı-

lığını ortaya koymaktadır.”

Apple’a iPhone tedarik eden, dünyanın en büyük üreticilerinden biri olan Foxconn fabrikalarındaki protestolar özellikle anlamlıdır. Hengyang fabrikasında işçiler, sübvansiyonların ve fazla mesailerin azaltılmasını protesto etmek için greve çıktılar. Taiyuan fabrikasında ise üretim tesislerinin Taiyuan’dan arabayla üç saat uzaklıktaki Jincheng’e taşınması planına karşı protesto düzenlediler. Sokak gösterileri sırasında ‘Haklarımızı saygı gösterilmesini istiyoruz’ diye bağırıyorlardı.”

“Çin’in başlıca elektrikli otomobil üreticisi BYD de önemli huzursuzluklarla karşı karşıya kaldı. 28 Mart’ta Wuxi fabrikasında 1000’den fazla işçi ücret kesintilerini, yıldönümü primlerinin kaldırılmasını ve başka sosyal hak kesintilerini protesto etmek için greve çıktı. Birkaç gün sonra Çengdu fabrikasında da iş güvencesi, tayinlerde şeffaflık ve adil tazminat talebiyle protesto düzenlediler.”

“Tamamlanmamış projeler özel bir toplumsal gerilim kaynağıdır. Yalnızca sektör işçilerini değil, birikimlerini konuta yatırmış yurttaşları da etkilemektedir. Örneğin 30 Mayıs’ta Şianyang kentinde, Sunac Shiguang Chenyue projesindeki tamamlanmamış binaların sahipleri, yerel dilekçe merkezi önünde gösteri yaptı. Hükümeti inşaat fonlarını başka yerlere aktarmakla suçladılar. Bunun sonucunda polis tarafından birkaç kişi gözaltına alındı.”

Grevler ya da protestolar henüz kısmi ve yalıtık olsa da toplumsal krizi ve öfkeyi göstermekte. Sanatçıların, yazarların ya da öğrencilerin sosyal ağlardaki başka protesto biçimleriyle birleştiğinde, daha büyük çaplı yeni grevlerin ya da isyanların ortaya çıkması olasılığı ortadadır.

Macaristan: Orbán'ın Yenilgisi Dünya Çapında Aşırı Sağa Darbe Vurdu

Budapeşte Onur Yürüyüşü, Haziran 2025.
Fotoğraf: Attila Kisbenedek/AFP

Macaristan'da 16 yıllık iktidarın ardından aşırı sağcı Viktor Orbán, 12 Nisan'daki seçimleri ezici bir çoğunlukla kaybetti.

Orbán'ın ezici yenilgisi Trump'a ve dünya çapındaki aşırı sağa darbe vurdu. Avrupa aşırı sağının bayraktarı ve kalesi yenilgiye uğratıldı. Bu durum, Trump'ın ABD'de giderek artan yıpranması ve Meloni'nin İtalya'daki referandumda (Mart 2026) aldığı seçim yenilgisiyle birleştiğinde, aşırı sağın yükselişinin sınırlarını ortaya koymaktadır.

Merkez sağ partiden Péter Magyar'ın liderliğindeki muhalefet, seçimlerde Orbán'ın 55 milletvekiline karşı 138 milletvekili kazanarak ezici bir zafer elde etti.

Orban hükümeti, özgürlükleri baskı altına alan, işçilere saldıran, kadın düşmanı olan, lgbti'lara ve göçmenlere karşı bir hükümetti ve hepsinden önemlisi katil Putin'in dayanak noktalarından biriydi. Orbán, Rus emperyalizminin Ukrayna halkına yönelik işgalini destekledi ve desteklemekte. Vox'tan Abascal'ın, İtalya'da Meloni'nin, Fransa'da Le Pen'in,

Almanya'daki neonazilerin Avrupa aşırı sağının ortağı ve dayanağıydı; Trump'ın ve Arjantin Devlet Başkanı aşırı sağcı Milei'nin büyük sempatisini zanydı.

Bu, son ana kadar ona destek veren Trump için özellikle bir yenilgidir. Mart ayında, kampanyanın son aşamasında, Dışişleri Bakanı Marcos Rubio; nisan ayında ise Başkan Yardımcısı Vance oraya gitti. Mart ayında Arjantinli aşırı sağcı Javier Milei de oraya gitmişti. Bu, tüm dünya aşırı sağı için bir yenilgi anlamına geliyor.

Bu yenilgi ayrıca, Trump'ın seçim desteğinin, özellikle Avrupa'da, tutunamaması dibe çeken kurşundan bir can simidine dönüşmeye başladığını göstermekte. Zira Trump'ın bir başka soykırım suçlusu olduğu, demokratik haklara yönelik saldırıları ve Avrupa halkları için "çözüm" olarak Almanya'daki neonaziler gibi insanlara oy vermeye çağırması onun karakterini giderek daha fazla ortaya koyuyor.

Kitlesel bir tepki oyu

Macar halkının Orbán'a tepkisi o kadar güçlüydü ki, seçim yasalarıyla

yaptığı manevralara rağmen seçmenlerin yüzde 80'i onu göndermeyi güvence altına almak için sandığa gitti. Bu aynı zamanda bir ceza oyuydu. Çünkü Orbán yalnızca özgürlüklere saldırmakla kalmamış, Avrupa bloğundaki en yüksek enflasyonla emekçi halkın yaşam düzeyini de düşürmüştü. Gıda fiyatları yüzde 40 artmış, enflasyon yüzde 22'ye ulaşmıştı. Bunun sonucu reel gelirlerde düşüş, tüketimde çöküş ve devlet sağlık hizmetinde ağır gerileme oldu.

Haziran 2025'te lgbti+ hakları için gerçekleşen büyük seferberlik de Orbán'ın zayıfladığını göstermişti. Viktor Orbán'ın lgbti+ aktivistlerine yönelik yasal tehditlerine karşı çıkmak için 200 binden fazla kişinin polis yasağına rağmen Budapeşte'deki Onur Yürüyüşü'nde toplandığı tahmin ediliyor.

Orbán bir başka yozlaşmış kapitalist hükümetti. Budapeşte Yolsuzluk Araştırma Merkezi'ne göre, 2025'te hükümet ihalelerinin yüzde 75'i Orbán'ın arkadaşlarıyla bağlantılı şirketlere gitti. Bu oran 2022'dekinin neredeyse iki katıydı. Orbán'ın ço-

cukluk arkadaşı Lőrinc Mészáros, kendi köyünde mütevazı bir gaz tesisatçısı iken, Forbes dergisine göre Macaristan'ın en zengin insanı haline geldi.

Elbette, zafer kazanan lider Péter Magyar, burjuva merkez sağ bir partinin başında bulunuyor ve bu partinin Macar işçi sınıfının ve halk kesimlerinin düşmanı olacak bir başka hükümet olacağını öngörüyoruz. Macar işçi sınıfı ve gençliği şimdi kendi talepleri için Magyar'ın yeni hükümetine karşı seferber olmalıdır. Ancak bu, milyonların Orbán hükümetinin sonu ve Trump'ın, Milei'nin ve dünya aşırı sağının yenilgisi karşısında duyduğu haklı sevinci ortadan kaldırmaz. Bu, mücadeleyi sürdürmek için olumlu bir adımdır.

Aşırı sağın gelgitleri

Orbán'ın düşüşü, aşırı sağın ortadan kalktığı ya da yeni biçimlerde ortaya çıkmayacağı anlamına gelmiyor.

Mayıs 2026'da Birleşik Krallık'taki yerel seçimlerde aşırı sağ başarı kazandı. Başbakan Keir Starmer'in liderliğindeki İşçi Partisi, Trump'ın müttefiki olan aşırı sağcı Reform UK partisinin ağır bir seçim yenilgisine

uğrattığı taraf oldu. Reform UK'nin başında Nigel Farage bulunuyor. Farage, 2016 yılında Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılması yönündeki zaferle sonuçlanan kampanyaya öncülük etmişti. Farage, İngiliz siyasetinde süregelen İşçi Partisi ile Muhafazakârlar arasındaki geleneksel iki partili düzeni sarsıyor. Starmer hükümeti, İngiliz işçi sınıfının yaşam koşullarını düşürmeye ve toplumsal krizi derinleştirmeye devam etmişti.

2025 yılında Latin Amerika'da aşırı sağ ve merkez sağ güç kazandı. Bu yükseliş, merkez solun eski ve yeni reformist projelerine yönelik bir tepki olarak ortaya çıktı. Aşırı sağcı Javier Milei'nin Aralık 2023'te Arjantin'de iktidara gelmesi, bunu önceden haber vermişti.

Şili'de Aralık 2025'te, Milei'ye çok yakın olan aşırı sağcı Pinochet yanlısı José Antonio Kast zafer kazandı. Bu, Gabriel Boric hükümetinin ve Frente Amplio-PC (Geniş Cephe-Komünist Parti) hükümet ittifakının başarısızlığının bir sonucu oldu. Boric, 2019'daki halk ayaklanmasının ardından, emekçi halka kemer sıkma politikaları uygulayarak beklentileri boşa çıkardı.

Bolivya'da MAS'ın (Sosyalizme Doğru Hareket) 20 yıllık merkez sol iktidarının ardından, Ekim 2025 seçimlerinde Rodrigo Paz Pereira'nın merkez sağ partisi zafer kazandı. Ekvador'da Nisan 2025'te sağcı Daniel Noboa yeniden seçildi. Dominik Cumhuriyeti'nde ise Modern Devrimci Parti'den (PRM) sağcı iş adamı Luis Abinader, 2024'te yeniden seçilmeyi başardı.

Ancak bu seçim zaferlerinin çelişkileri de var. Oylar konsolide olmuş değil. Kapitalist ekonomik kriz ve sınıf mücadelesinin devam etmesi, bu hükümetlerin bazılarının seçimlerde yeniden yenilgiye uğramasına yol açıyor. Brezilya'da Bolsonaro'nun başına gelen budur.

Bu çelişkilerin keskin bir ifadesi Bolivya'da görülüyor. Sağcı Rodrigo Paz'ın iktidara gelmesinden (Kasım 2025) yalnızca birkaç ay sonra, Mayıs 2026'da kemer sıkma planına karşı büyük işçi grevleri, köylü yürüyüşleri ve yol blokajlarının yaşandığı bir halk ayaklanması patlak verdi. Halk, Rodrigo Paz'ın iktidardan gitmesini talep etti.

Sola Doğru Bir Arayış da Söz Konusu

Çeşitli seçimlerde sola yönelen oylar da yansımaları buluyor. Bunlar çoğunlukla reformist solun çeşitli varyantlarına yönelmekte. Ancak bu durum, kitlelerin bir kısmının solda bir siyasi alternatif aradığını gösteriyor.

4 Kasım 2025'te ABD'nin New York şehrinde Zohran Mamdani, kendisini sosyalist, Filistin yanlısı ve Müslüman kökenli olarak tanımlayarak, dünya Siyonizminin merkezlerinden biri olan ve Trump'ın kendisine karşı kampanya yürüttüğü bir ortamda belediye başkanlığını kazandı. Tarihsel seçimde, yalnızca 34 yaşındayken son yüzyılın en genç New York Belediye Başkanı oldu. Mamdani, Demokrat Parti'nin parçası olan reformist sol örgüt Amerika Demokratik Sosyalistleri (DSA) üyesi.

Mamdani'nin genç seçmenlerin desteğiyle elde ettiği zafer, 1 milyondan fazla oy (toplam oyların yüzde 50,4'ü) alarak, Demokrat Parti'nin ön seçimlerinde Mamdani'ye yenildikten sonra bağımsız aday olarak yarışan eski Demokrat vali Andrew Cuomo'yu (yüzde 41,6) ve Cumhuriyetçi Curtis Sliwa'yı (yüzde 7,1) büyük bir farkla geride bıraktı.

Mamdani'nin zaferi, bir bakıma, soykırıma karşı çadır eylemleri ve protestolarla kendini gösteren Filistin yanlısı hareketin ilerleyişinin yanı sıra, Trump'ın ırkçı ve kitlesel sınır dışı etme uygulamalarına karşı gösterilen direniş ve reddin de bir yansımasıdır.

Kendisini açıkça sosyalist olarak tanımlayan Mamdani'nin zaferi, ABD'de Trumpçı sağın tek yönlü bir ilerleyişinin değil, büyüyen bir kutuplaşmanın bulunduğunu gösteren çok dikkat çekici bir olgudur. En büyük çelişki, Mamdani'nin Demokrat Parti'ye meydan okuması ancak seçim mücadelesini onun içinden vermiş olmasıdır. Bu da söz konusu burjuva emperyalist aygıtı nefes aldırma ya katkı sunmakta. Ancak yüz binlerce kişinin ona soldan oy vermiş olması yine de ilginçtir. İUB-DE sempatizanı Socialist Core (Sosyalist Çekirdek), Mamdani'ye eleştirel oy verdi ve Mamdani ile DSA akımına Demokratlardan kopma ve bağımsız bir sol parti kurma çağrısı yaptı.

İrlanda'da Kasım 2025 başkanlık seçimlerinde merkez sol bir koalisyon kazandı. İrlanda'nın yeni başkanı Catherine Connolly açıkça solcu olduğunu ilan eden, Filistin halkının haklarını destekleyen ve Avrupa'nın militarizasyonuna karşı çıkan biri. Koalisyon oyların yüzde 63,4'ünü aldı. Onun kesin zaferi, İrlanda'nın geleneksel muhafazakâr burjuva önderliği için bir şok oldu. Hristiyan etkinin varlığına rağmen yıllar önce bir referandumla kürtaj hakkının kazanıldığını hatırlamakta yarar var.

Almanya'da Şubat 2025'teki seçimlerde aşırı sağ ve neonazi Almanya İçin Alternatif (AfD) partisi ilerleme kaydetti, ancak Die Linke (Sol Parti) de oylarını artırdı. Die Linke; eski Komünist Parti üyeleri, Maoistler, Troçkist gruplar ve

bağımsızlardan oluşan bir merkez sol ittifak. Yüzde 8,5 oy olarak önemli bir yükseliş elde ederek kutuplaşmayı, daha radikal seçeneklere dönük arayışı doğruladı. 64 milletvekilinden oluşan önemli bir grup kazandı. Die Linke'nin gençlikten yüzde 25 oy alması ve bu oyların çoğunluğunun aşırı sağın kadın ve lgbti+ların kazanımlarına yönelik saldırılarını reddeden kadınlardan gelmesi çok dikkat çekicidir. Die Linke, Berlin'de yüzde 19,9'la diğer bütün partilerden daha fazla oy olarak birinci oldu.

2026 Mart'ında Fransa'da yapılan belediye seçimlerinde, reformist sol [Sosyalist Parti (PS); bazı durumlarda Komünist Parti (PC) ile, bazı durumlarda ise La France Insoumise (Boyun Eğmeyen Fransa-LFI) ile ittifak halinde] Paris, Marsilya ve Lyon gibi büyük şehirlerdeki konumunu korudu. Marine Le Pen liderliğindeki aşırı sağ ise bazı zaferler elde etse de, büyük bir sıçrama yapamadı. Mélenchon'un LFI partisi, Paris'in banliyösü Saint-Denis'de zafer kazandı ve Müslüman seçmenler ve göçmenler arasında güçlenme politikasını pekiştirdi. Arjantin PTS'si (Sosyalist Emekçilerin Partisi) ile bağlantılı olan ve yaklaşık üç yıl önce NPA'dan (Yeni Antikapitalist Parti) ihraç edilen Révolution Permanente (Sürekli Devrim), ilk kez seçimlere katıldı ve iki belediye meclis üyeliği kazandı.

Arjantin'de ise, Sol Cephe-Birlik'in (FIT-U) aldığı oyu vurgulamak gerekir. İUB-DE'nin Arjantin seksiyonu Izquierda Socialista (Sosyalist Sol), bu cephenin 2011'deki kurucularından biri. FIT-U, Troçkizmin çeşitli partilerini bir araya getiren bir seçim ittifakı ve şimdilik dünyada

benzersizdir. Ekim 2025'teki son yasama seçimlerinde, Milei ve aşırı sağ lehine esen seçim fırtınasına rağmen neredeyse bir milyon oy aldı. Bu, işçi ve genç öncünün geniş ve çok önemli bir oyudur. FIT-U'nun 4 ulusal milletvekili ve Buenos Aires kenti ile Buenos Aires, Córdoba ve Neuquén gibi eyalet yasama meclislerinde başka temsilcileri bulunuyor. Öte yandan, 2027 başkanlık seçimleri için Mart 2026'da yapılan anketlerde, FIT-U'nun (2023) lideri ve eski adayı Myriam Bregman, Milei ve Peronist ön aday Axel Kicilloff'un ardından şaşırtıcı bir şekilde yüzde 11,4 oy oranı elde etti. Bregman'ın kamuoyundaki imajına ilişkin değerlendirmeler, Milei veya Kicilloff'unkine benzer, yüksek oranda olumlu imaja sahip liderlerin oluşturduğu birinci grupta yer aldığını gösteriyor.

Tarihte ilk kez işçi sınıfının, gençliğin ve halk kesimlerinin milyonlarca devrimci sola yöneliyor. Bununla birlikte, henüz bu yönelişin kesin bir şekilde aynı oranlarda oya dönüşeceğini ya da FIT-U'nun devrimci programına bilinçli bir bağlılıkla sonuçlanacağını söyleyemeyiz. Söz konusu olan, FIT-U'da birleşen solun temsilcisi Bregman'a yönelik milyonlarca kişinin filizlenen sempatisidir. Izquierda Socialista da "Sol yönetebilir ve yönetmek zorundadır" sloganıyla Myriam Bregman'a verilen desteğin bir parçası.

Devrimci solun, işçi ve halk tabanının geniş bir kesiminin Peronist hareketin liderliğinden kopuşunu, seçim desteğine ve ülkede köklü bir değişim uğruna verilen mücadelelere yönlendirme fırsatı doğuyor.

Yeni Bir Önderlik İnşa Etmek Kolay Değildir Ancak Zorunludur

Her türden büyük kitlesel hareketlerin, grevlerin, halk ayaklanmalarının meydana gelmeye devam ettiği ortada ancak işçi ve kitle hareketinin en büyük zayıflığı, devrimci sosyalist liderliklerin eksik olması. Sınıf mücadelesinin en zayıf halkası işte burasıdır.

Eski ve yeni sendikal ve burjuva politik önderliklerin ve onların hükümetlerinin krizi ve güvenilirliklerini kaybetmeleri muazzam bir siyasal boşluk ortaya çıkarıyor. Binlerce işçi ve halk kesimleri, mücadeleleri içinde bir önderlik arıyor ancak bunu hiçbir zaman gerçekten bulamıyor.

Büyük çelişki şu ki; sınıf mücadelesinde büyük olaylar yaşanıyor ve bunlar çoğu durumda herhangi bir önderlik olmaksızın, hatta burjuva ya da reformist bürokratik bir önderlik bile olmaksızın gerçekleşiyor. Nepal, Endonezya ya da Fas'ta Z Kuşağı denilen kesimin gerçekleştirdiği halk isyanları gibi muazzam devrimci seferberlikler yaşanıyor. Daha önce Sri Lanka (2022) ve Bangladeş'te (2024) de benzer isyanlar yaşanmıştı.

Bizim işaret ettiğimiz şey, bu devrimci önderlik boşluğuna rağmen sınıf mücadelesinde büyük olayların yaşanmaya devam ettiğidir. Bu dönemde sınıf mücadelesinin dinamiğindeki çelişki işte budur.

Bütün bunlar, büyük görevin her ülkede devrimci sosyalist partilerin ve bir enternasyonalin inşası için mücadeleyi sürdürmek olduğunu doğrulamaktadır.

Devrimci önderliğin ortaya çıkışındaki gecikmenin nedenleri

Akımımız olarak, bu büyük gecikmenin arkasında bir dizi nedenin yattığını uzun süredir vurguluyoruz.

Bunu üç noktada özetleyebiliriz. Birincisi, eski SSCB'de 70 yılı aşkın süren Stalinist bürokratik karşıdevrimin ağırlığı, kitlelerin ve onların öncüsünün bilincinde devasa bir geriliğe yol açtı. Stalinizm, dünya proletaryasının tarihsel belleğinden devrimci Marksizmin ve Leninizmin öğretilerini silmeyi başardı. Marx ve Engels'le 19. yüzyılın ortalarında başlayan kökenlerinden, enternasyonalizmden 1917 Devrimi'ne ve Lenin ile Troçki'nin önderlik ettiği ilk devrimci hükümetin ilk yıllarına kadar uzanan bu öğretileri sildi. Sosyalizmin ve komünizmin devrimci bayraklarını sahte biçimde yükseltmeyi sürdürdü, bu sözcüklerin anlamını bozdu ve karşıdevrimci zehrini yaydı. İki dünya savaşı arasında, Troçkistler ve bizzat Troçki dahil olmak üzere bütün bir devrimci öncüyü yok etti. Troçki'nin beklediğinin tersine, Stalinizm 1945'te Nazizmin yenilgisinden

sonra güçlendi. Burjuvazinin "ilerici" kesimleriyle birlikte yönetmek için ittifaklara dayanan iki aşamalı devrim anlayışı ve "tek ülkede sosyalizm" anlayışı, 70 yıl boyunca egemen oldu. Maoizm ve Kastroculuk, bilinçteki bu korkunç geriliği sürdürdü ve devrimlere ihanet etti. Sosyal demokrasi ve burjuva önderlikler ise, bu geriliği beslemek ve etkileri altındaki işçi sınıfı kesimlerini devrimci yoldan uzaklaştırmak için sahte Stalinist "komünizm"e saldırarak varlıklarını sürdürdü.

İkincisi, Stalinist aygıt nihayet 1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılmasının ardından çöktüğünde, kitlelerin zaten geri olan siyasal bilincine yeni kafa karışıklıkları eklendi. Bir çelişki ortaya çıktı. Bir yandan Stalinizmin çöküşü, kitlelerin devrimci seferberliğinin sonucuydu. Bu, karşıdevrimci aygıtın süpürülmesi zaferini doğurdu. Ancak öte yandan, burjuvazinin mülksüzleştirildiği ülkelerde Troçkizm neredeyse var olmadığı ve kitlesel devrimci akımlar ortaya çıkmadığı için, bürokrasinin başlattığı kapitalist restorasyon süreci devam etti. Kitleler, bürokrasiye, onun sahte "sosyalizm" ve "komünizm" karikatürüne ve baskısına duydukları nefret içinde, bütün ilk aşamada kapitalizme dönüşün kendilerine refah ve ilerleme getireceğine dair büyük

Katmandu, Eylül 2025.
Fotoğraf: Prabin Ranabhat/AFP

Diego Rivera,
Evrenin Hâkimi İnsan, 1934

beklentilere sahip oldular. Dünyada da kitlelerin ve öncünün bilincindeki kafa karışıklıkları ve gerilikler sıçrama yaptı.

Emperyalizmin “sosyalizm başarısız oldu”, “tarihin sonu” ya da “ütopyaların devri kapandı” kampanyası nüfuz etti. Sosyalist devrime yönelik kuşkuçuluk, solda ve Troçkizm saflarında seçimcilik ve hareketçilikle birlikte büyüdü. Parti karşıtlığı, yataycılık (horizontalizm) ve gerçek sosyalizmin ne olduğuna ilişkin kafa karışıklıkları arttı.

Üçüncüsü, Troçkist hareketin krizi sıçrama yaptı. Bu da mücadelelerde, isyanlarda ve büyük grevlerde ortaya çıkan devrimci, mücadeleciler öncünün devrimci akımların gelişimine, sosyalist bilince ve devrimci bir partiyle birleşmeye doğru ilerlememesine katkıda bulundu.

Devrimcileri birleştirme mücadelesi

Sınıf mücadelesinin dünya gerçekliği, mücadeleyi sürdürmek için bize yeni olanaklar sunuyor. Sınıf mücadelesinin fırsatlarını (grevler, halk isyanları, öğrenci ya da gençlik seferberlikleri) ya da siyasal-seçimsel fırsatları somut politikalar ve taktiklerle değerlendirmeliyiz. Çeşitli görevler (sendikal, siyasal, demokratik, antiemperyalist, antikapitalist görevler) için eylem birliği taktikle-

rinden ve seçim fırsatları karşısında solun birliği taktiklerinden yararlanmalıyız. Kendimizi inşa etmenin yolu, her ülkede sahip olduğumuz gücün ötesinde, bu süreçlerde nasıl ve nerede mümkünse orada hareket etme konusunda ısrarcı olmamızdır.

Dünyada seferberliklere, grevlere, ayaklanmalara ve devrimlere önderlik eden binlerce mücadeleciler ortaya çıkıyor. Bunlar, yeni bir devrimci önderliğe ulaşma yolunda, devrimci partilerimizin ve İUB-DE'nin gelişimi ve inşası için mücadele etmenin hammaddesidir. Z Kuşağı isyanlarının başını çeken, Avrupa'da, Latin Amerika'da, Asya'da grevleri teşvik eden ya da Filistin halkına destek için kendi şehirlerinde ve ülkelerinde seferberliklere katılan muazzam bir işçi, halk ve gençlik öncüsü ortaya çıkmakta. ABD'de binlerce kişi sokaklara çıkıyor ya da grev yapıyor; ICE'in ve faşist Trump'ın baskısına karşı çıkıyor.

Elbette yalnız hareket etmediğimizi bilmeliyiz. Bu öncü; geniş taban örgütleri gibi oluşumlarla geleneksel aygıtları reddederken olumlu bir şekilde antikapitalizmden, sistem karşıtlığından, antiemperyalizmden başlayan ve çoğu zaman parti karşıtı pozisyonlara doğru giden çeşitli tutumlara yönelme eğiliminde.

Eski aygıtlar da sahneden çekilmiyor, kendilerini yeniden dönüştür-

meye çalışıyorlar. Bu öncüyü kazanmak için eski aygıtların kalıntılarıyla, neoreformistlerle ya da neo-Stalinistlerle mücadele ediyoruz.

Bu anlamda, her tür sekterlikten uzak durmalı ve çeşitli eylem birliği taktiklerini teşvik etmeyi sürdürmeliyiz. Bu çağrıya solun ve Troçkizmin farklı kesimlerini de dahil etmeliyiz. Buna sendikal, demokratik ya da antiemperyalist seferberliğin ortak noktaları üzerinden, örneğin Filistin halkına destek için eylem birlikleri, Trump'ın reddedilmesi, bir grev ya da antibürokratik bir sendikal cephe için ya da solun siyasal birlikleri (seçimle ilgili ya da ilgisiz biçimlerde; Arjantin'deki Sol Cephe örneğinde olduğu gibi) veya sınıf bağımsızlığına dönük başka siyasal varyantlar dahildir.

İUB-DE olarak, kendimizi kendinden menkul bir anlayışla Dördüncü Enternasyonal olarak ilan etmeksizin, her tür oportünizmle ve sekterlikle mücadele ederek, Nahuel Moreno'nun kurduğu akımın sürekliliği ve yeniden inşası için mücadeleyi sürdürüyoruz. Sadece kendi akımımıza dayanarak değil, aynı zamanda her ülkede ve tüm dünyada diğer devrimci kesimlerin birliğini hedefleyerek devrimci partilerin inşası ve devrimcilerin birliği temelinde Dördüncü Enternasyonal'in yeniden kuruluşu için çaba gösteriyoruz.

AKP'nin 25 Yılı: Bir Partiden Öteye...

Kurulduktan (14 Ağustos 2001) 15 ay sonra iktidar olan (3 Kasım 2002) Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) 25. yaşını geride bıraktı. Kuruluş yıldönümü Ankara Millet Bahçesi'nde ebedi lideri Erdoğan'ın katılımıyla gerçekleşti. Erdoğan konuşmasında partiyi milletin kurduğunu belirtirken siyasette 50 yılı geride bıraktığını söyledi. "Daha yeni başlıyoruz" diyen 73 yaşındaki Erdoğan partisine (kendi deyimiyle hareketine) başka birçok konuşmasında yaptığı gibi, 2071'e dek uzun bir ömür biçti. 2071'e 45 yıl var. Önümüzdeki seçimler ise 20 ay içinde gerçekleşecek. 45 Yıl sonra mevcut AKP kadrolarının ve MHP gibi sıkı ittifak ortaklarının muhtemelen yüzde 95'i hayatta olmayacak. Kimsenin yarım asır sonrasına plan yapmadığı açık. Nitekim Erdoğan 10 Eylül 2026'da Rize'de resmi seçim startını, "Yaklaşan seçimleri başarıyla atlatacağımıza olan inancımı yineliyorum" diye verdi. Bu noktada sadede gelebiliriz. Bu yazı 25 yıl içinde bir partiden öteye geçip rejimi kuşatarak devletleşen, kendi ayrıcalıklı sınıfsal katman ve bürokrasisini yaratan ve kendi geleceğiyle Türkiye'nin kaderini iç içe geçirerek kilitleyen AKP ve liderinin geçmişten bugüne varoluş koşullarını, tüm ittifak ve rakipleriyle mevcudiyetini ve devamlılığını anlama ve açıklamayı hedefliyor.

AKP hangi koşulların sonucu olarak doğdu?

12 Eylül askeri darbesinin ana amacı işçi sınıfı hareketini parçalamak ve neoliberal karşıdevrim programının uygulanması için uygun politik ve sosyal koşulların oluşmasını sağlamaktı. Darbe gerçekleşti, işçi sınıfı hareketi parçalandı, sol/sosyalist hareketler örgütsel olarak çö-

kertildi. 12 Eylül Anayasası ile askeri darbenin kurumsal-yasal altyapısı kuruldu. Bu şekilde neoliberal karşıdevrimci 24 Ocak Kararları'nın uygulanmasının önü açıldı. Türk sermaye sınıfının dünya kapitalist sistemiyle entegrasyonu hız kazandı. Ekonominin ve siyasetin sermayenin çıkarları doğrultusunda tanzim edilmesi beraberinde işçi sınıfının ve emekçi kesimlerin hızlı bir gelir kaybı yaşamasına, ücretlerde erimeye, işsizlikte artışa, yüksek enflasyona ve yoksullaşmayı büyüten bir hayat pahalılığına yol açtı.

Bu tablo sınıf hareketinde 1986 yılından başlayarak 1990'ların sonuna dek yaklaşık 15 yıllık bir sürece yayılan bir yükselişe sebep oldu. Zonguldak maden işçilerinin büyük Ankara yürüyüşü ve kamu işçilerinin tarihi genel grevi dahil çok sayıda grev ve direnişi içeren bu sınıf seferberlikleri (1991 ve 1995 yıllarında) iki kez hükümet devirecek bir güce erişti. Kamu emekçilerinin eylemleri 1990'ların sınıf haritasını çizdi. İşçi sınıfının ve sendikal hareketin gücü siyasal alanı doğrudan etkileme mertebesindeydi. Sınıf hareketinin bu kitlesel mücadele ve seferberlik sürecine eşzamanlı olarak Kürt halkının ulusal ve demokratik hakları için verdiği mücadele eşlik etti. Toplumsal mücadelelerin gücü burjuva siyasal sistemi sürekli bir kriz içinde tuttu. Toplumun taleplerine cevap veremeyen burjuva siyasal partilerde iç krizler, bölünmeler, yolsuzluk ve mafyalaşma egemen hale geldi. Bu tablo burjuva siyaseti çürüten, parlamentoyu işlevsizleştiren bir sonuç yarattı. Halkın burjuva siyasi partilere ve burjuva siyasetçilere güveni sıfırlandı.

Burjuva siyasal önderlik krizinin bu 15 yıllık süreci askeri darbelerden miras Milli Güvenlik Kurulu (MGK) önderliğinde, rejimin güç merkezinin asker-polis güvenlik bürokrasisi elinde daha da yoğunlaşmasına yol açtı. Rejim çok başlı bir görünüm kazandı. Yasama ve yürütmenin tıkanması, seçimlerin kısa ömürlü işlevsiz hükümetler yaratması, yargının rejimin MGK ağırlıklı güç merkezine göre işlemesi, özellikle PKK ile askeri mücadelenin rejim içinde kontrolsüz ve denetimsiz mafyatik otonom güç merkezleri yaratması (Susurluk Kazası, 1996) burjuva sistemi çöküş noktasına getirdi. Sivil siyasetin bu sürece yönelik çözüm çaba ve önerileri askeri darbe tehditleriyle akamete uğradı. Milli Görüş hareketi bu kriz ortamında güçlenme ve büyüme imkânına kavuşarak hükümet ortağı olma noktasına dek gelse de MGK'nın müdahaleleriyle önü kesildi, partileri (Refah Partisi) kapatıldı. Kürt siyasi hareketinin partileşme girişimleri benzer şekilde birçok kez MGK/yargı müdahaleleriyle engellendi. Birçok Kürt siyasi hareketine mensup parti (HEP, ÖZDEP, DEP) kapatıldı. Kürt partilerine yönelik kapatma müdahalesi (HADEP, DEHAP, DTP) 2000'li yıllarda da devam etti. Birçok sol/sosyalist parti de (TBKP, SP, STP, SBP...) bu süreçte Anayasa Mahkemesi kararlarıyla kapatıldı.

1990'ların sonuna gelindiğinde Türkiye siyasal sistemi ve ekonomisi bu çok başlı rejimi ve otonom mafyalaşma sürecini artık taşıyamaz hale geldi. 17 Ağustos 1999 Marmara depreminin yarattığı olağanüstü insani-ekonomik yıkım 2001 ekonomik kriziyle birleşerek kitleler nezdinde bardağı taşıran son damla oldu. 1994 yılında İstanbul ve Ankara belediye başkanlıklarını kazanan Milli Görüş hareketi (Refah Partisi) zaten krizden çıkış için bir siyasi cazibe merkezi olarak öne çıkmaktaydı. 1999 depremi ve 2001 ekonomik krizi AKP'nin oluşumu ve Erdoğan'ın siyasal yükselişi için uygun ortamı fazlasıyla sağladı. Artık mesele sermayenin desteği, ittifakların kurulması ve rakiplerin kifayetsizliğinin sağladığı avantajla sivrilip halkın oyuyla sonucu almaya kalmıştı.

Küçük ortak MHP: Kürtlerle savaştan Öcalan açılımına

Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) de 1990'lı yıllarda tarihinin en büyük (1999, yüzde 18) seçim başarılarına ulaştı. DSP ve ANAP ile ANASOL-M Hükümeti'ni kurarak iktidar ortağı oldu. MHP'nin bu seçim başarısındaki ana etken PKK ile süren "düşük yoğunluklu savaşın" yarattığı politik sosyal iklimdi. MHP bugünlerde Öcalan açılımıyla izlediği "Terörsüz Türkiye" politikasının tersine 1990'lı yıllarda Kürt siyasi hareketine karşı topyekûn bir savaş siyasetinin başını çekmekteydi. Türk siyasal sistemini tıkanma ve çöküşe götüren nedenlerin başında da MHP'nin başını çektiği bu savaş siyaseti gelmekteydi. MHP binlerce insanın hayatını kaybettiği çatışma koşullarında, ekonomik ve siyasal krizden yılmış kitlelerin dönemsel olarak tepki oylarının adresi oldu. Buna mukabil Milli Görüş hareketinden farklı olarak Milliyetçi Hareket (MHP) çözüm ve sağaltma arayışının değil sorunun ve çatışmanın tarafı ve paydası olarak öne çıkan bir siyaseti temsil etmekteydi.

Nitekim Öcalan Kenya'da CIA operasyonu ile yakalanıp Türkiye'ye teslim edildiğinde MHP hükümet ortağıydı. Kâğıt üzerinde bu olay MHP için bütün politik varlık ve iddiasının en üst başarılarından biri olmalıydı. Buna rağmen MHP takip eden 3 Kasım 2002 seçimlerinde 1999'daki oylarının yarısından fazlasını kaybederek yüz-

de 10 barajının altında kaldı, meclise giremedi. MHP'nin hükümet ortaklarından Ecevit'in DSP'si siyaseten yok olurken, Mesut Yılmaz'ın ANAP'ı da Özal sonrası erimesini sürdürerek baraj altı kalarak benzer akıbeti yaşadı. İronik olan, ortada bir erken seçim zorunluluğu olmasına rağmen Devlet Bahçeli'nin çağrısıyla erken seçimin gündeme gelmesiydi.

2002 seçimlerinden 13 yıl sonra 7 Haziran 2015 seçimlerinde de AKP ilk kez tek başına iktidar olma imkânını yitirdiğinde MHP muhalefetin AKP'siz bir hükümet kurma ihtimalini baştan elinin tersiyle iterek reddetti. MHP lideri Bahçeli'nin önerisi Demirtaş-Yüksekdağ liderliğindeki HDP ile AKP'nin bir koalisyon hükümeti kurmasıydı. Kuşkusuz bu öneri Erdoğan'ın Kürt siyasi hareketiyle sürdürdüğü "çözüm süreci"ne yönelik bir öfkenin ifadesiydi. Başta TUSİAD olmak üzere sermayenin arzusu ise bir AKP-CHP koalisyon hükümetinin kurulmasıydı. Başbakan Davutoğlu'nun bu öneriye sıcak baktığı biliniyor. Sonuçta MHP'nin reddi, Baykal'ın sonradan açığa çıkan Saray ziyaretiyle "istikşafi" görüşmeler sonuçsuz kaldı. AKP'li-AKP'siz bir koalisyon hükümeti kurulamadı. Bir erken seçim kararı alındı. 1 Kasım 2015 seçimlerinde AKP yeniden tek başına iktidar oldu. O tarihten günümüze dek AKP iktidarını ayakta tutan ana güç MHP olmaya devam ediyor. Görüldüğü üzere AKP tarihindeki Allah'ın lütuflarından en önde gelenlerden biri MHP'dir.

12 Eylül askeri darbesinin yüzde 10 baraj lütfu

AKP'nin 25 yıllık serüveninde liderinin ifadesiyle "Allah'ın lütfu" birçok kez partiye güldü. Bunlardan en kritiği ve AKP için sonradan iktidar perdesini açacak olanı, 12 Eylül askeri darbe anayasasının ardından Milletvekili Seçim Kanunu'yla gelen yüzde 10 seçim barajıydı. Temelinde meclisi işçi sınıfına, sosyalistlere, Kürtlere, İslamcı partilere kapama ve koalisyonlara dayalı zayıf hükümetlerin kurulmasını engelleme amacını taşıyan bu antidemokratik hile, sonucunda bizzat bu ceberrut sistemi tasarlayanların tepelerine yıkılmasıyla sonuçlandı.

Erdoğan liderliğindeki AKP kurucuları, adeta uzaya fırlatılan bir roketin hedefine ulaştıkça yaptığı gibi, kendisine ivme veren Milli Görüş hareketinin iktidar olma açısından işlevsiz görünen tüm parçalarını arkasında bırakarak ilerledi. Ve ama siyasal atmosferde süzülen ana gemi (AKP) halen organik olarak hareketin (Milli Görüş) tüm bagajlarına sahip olarak bunu yaptı. Bu kullanışlılık/esneklik (takiyye) AKP'ye istediğinde muhafazakâr demokrat, istediğinde liberal Müslüman, istediğinde Türk-İslam sentezci, istediğinde yerli ve milli, istediğinde AB'ci, istediğinde Şangaycı, İstediyinde NATO'cu olabilme esnekliğini sağladı. Kullanışlılık ve uyarlanma AKP'nin genetik yapısının ana unsurlarından biri olarak başından bu yana daima var oldu.

AKP ve Kürt sorunu

Özellikle 1990'lı yıllarda Erdoğan dahil sonradan AKP'nin kurucu heyetini oluşturacak kadrolar Milli Görüş hareketi şemsiyesi altında muhalefetteyken Kürt sorununun çözümünden tüm toplumsal kesimlerin hak ve özgürlüklerinin tanınmasına, ekonomide adil ve eşit paylaşımdan ("Adil Düzen") işçi ve emekçilerin grev, direniş dahil örgütlenme haklarına dek oldukça "demokrat" görüş

ve tutumlar sergilemekteydi. Erdoğan'ın Refah Partisi İstanbul İl Başkanı'yken 1991 yılında hazırlattığı Güneydoğu/Kürt raporu bu tutumun örneklerinden biriydi. Rapor, Kürt sorununun varlığını kabul eden ve MGK'dan farklı olarak siyasi sosyal çözüm önerileri sunan bir çizgiyi savunmaktaydı. Erdoğan ve AKP'nin bu çizgisi son 35 yılda konjonktüre ve muhalefet veya iktidar olma durumuna göre birçok kez birbiriyle çelişen şekilde değişti.

1990'lı yıllar boyunca TOBB'dan TÜSİAD'a sermayenin de Kürt sorununa yönelik teşhis ve çözüm raporları bu meyanda anılmalıdır. Büyük sermayenin temsilcilerinden Sakıp Sabancı'nın Kürt sorununda Bask modeli dahil tartışılın önerisi ve Türkiye için "kültür mozaïği" tarifi Milliyetçi Hareket'in tarihsel kurucu lideri Alparslan Türkeş'in hismine uğramıştı. "Ne mozaïği ulan!" çıkışıyla Sabancı'yı "çizmeyi aşma" diyerek uyaran Türkeş'in "Türkiye bir mozaik değildir; mermerdir" çıkışı MHP'nin politik ve tarihsel çizgisinin de bir ifadesidir.

Sermayenin kriz ve savaş koşullarında "maruz" görüp si-neye çektiği bu "mermer politikası" küresel sermayeyle tam entegrasyon içinde, ekonomik büyüme iştah ve ihtiyacı koşullarında sermaye için taşınmak istenmeyen bir yük ve maliyete dönüşebilmekte. MHP netice itibarıyla tarihsel olarak sermayenin sınıfsal çıkar ve ihtiyaçlarıyla hep uyumlu hareket eden bir çizgide olsa da "barış içinde bir arada yaşama" temasının ön plana çıktığı "mozaik" politikası dönemlerinde siyaset vitrininde fazlalık haline gelmekte. Tam da bu nedenle askeri darbeden sonra 20 yıl boyunca krizden çıkamayan, her bakımdan yıkım ve çürümeyle karşı karşıya olan burjuva sistemin direksiyonuna ne MHP, ne Refah Partisi ne de merkez

sağ ve sol partiler geçebilirdi. Söylem düzeyinde bunların her birini içeren ama hepsinden farklı görünen, yeni ama deneyimli var sayılan, genç ama olgun addedilen bir siyasi hareket olarak AKP bu olağanüstü koşullarda iktidara yürüme imkânına kavuştu.

AKP'yi ABD mi kurdu? AKP, ajandası olan bir proje parti mi?

Siyasetin toplumsal dinamiklerden azade, yukarıdan aşağı dizayn edilen manipülatif bir süreç olduğu algısı/inancı oldukça yaygın bir kanaat. Komplocu bakış açısına göre siyasi, sosyal her süreç kendine ait tarihsel, ekonomik ve toplumsal dinamikleri olmayan, büyük ve gizemli güçlerce masa başında tasarlanan laboratuvar ürünleri. Çeyrek asrı geride bırakan AKP de muhalifleri tarafından çoğunlukla bu çerçevede tanımlanıyor. Erdoğan'ın ABD'den icazet aldığı, AKP'nin ajandası olan baştan sona bir proje parti olduğu sıkça vurgulanıyor. Bir lideri/partiyi ortaya çıkaran gerçek tarihsel/güncel siyasi, sosyal koşul ve dinamikler sahtesiyle ikame edilemez. Edilse de güç ve hile ile sağlanan temsiller ancak anlık ve geçici olabilir. Uzun ve köklü varoluşlar ancak tarihsel siyasi, sosyal birikimle ortaya çıkabilir.

Kuşkusuz tarihin ve siyasetin komploculukla açıklanması bütün bir insanlık tarihini karikatürize etmek anlamına gelir. Toplumsal mücadeleler emme basma tulumba misali komut sistemiyle çalışan süreçler değildir. Her bir değişim iç ve dış sayısız dinamik unsurun doğrudan ve dolaylı varlığın altında şekillenir. Engels'in deyimiyle sonuçta ortaya çıkan, sürece etki eden tüm iradi faktörlerin planladığına birebir uygun olarak tezahür etmez.

Bu anlamıyla Erdoğan ve AKP'nin ABD ve sermaye ile siyasi, ekonomik uyumu ortaya çıkış ve varoluş koşulunun zorunlu ön şartı olamaz. Nitekim Erdoğan ve AKP'nin ortaya çıkış ve varoluş süreci çoğu kez bu kesimlere rağmen söz konusu olmuştur. Bu neden önemli? Çünkü komplocu, konspiratif bakış açısı özünde kitle seferberliklerine ve sınıf mücadelesine inanmayan, toplumsal ve siyasal dönüşümleri (devrim ve karşıdevrimi) istihbari faaliyetlere ve darbeci kalkışmalara indirgeyen bir anlayışı ifade etmektedir. Bu bir kez kabul edildiğinde bütün siyasi, toplumsal mücadeleler onları var eden sosyal, politik maddi koşul ve dinamiklerden ziyade kökü dışarıda, gerçek sorun, ihtiyaç ve tercihlerden kaynaklanmayan, karanlık güçlerin entrikaları, suç ve polisiye vakaları haline gelecektir.

Bu yaklaşım suçlayana meşruiyet ve güç verirken, suçlanana gayrimeşruluk ve kendisine ne yapılırsa mübah olduğu faturası keser. Dolayısıyla son derece işlevseldir. Nitekim benzer şekilde AKP ve Erdoğan da muhalefeti ve bütün siyasi hasımlarını bu şekilde suçluyor, itibarsızlaştırmaya çalışıyor. İktidar, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ndeki 25 yıllık hakimiyetine son veren CHP ve İmamoğlu'nu başından itibaren bu şekilde hile ve yolsuzlukla suçladı. AKP'nin seçimleri kaybetmediği, seçimlerin AKP'den alındığı iddiasını dile getirdi. İç ve dış karanlık güçlerin AKP ve Erdoğan'a karşı -seçimler yoluyla- hükümeti devirmeye yönelik bir komplo içinde olduğunu söyledi. Sonuç olarak tümü YSK gözetim ve denetiminde ve iktidarın lehine en eşitsiz şekilde gerçekleşmiş seçim sonuçları birer suç delili sayıldı. Komplo ve suçlama diploma iptalinden ajanlığa, terörden organize suç

Gezi Direnişi, Haziran 2013
Fotoğraf: Bülent Kılıç/AFP

örgütüne dek tüm katalog suçları kapsama alanına alan tarihi bir davaya ve orada da kalmayıp bütün CHP'li (artık Yeni Parti) belediyeleri ve partinin bizzat kendisini töhmet altında bırakan genel bir kayyum politikasının gerekçesine dönüştü.

AKP'nin ve rejimin dönüşümü

Dolayısıyla siyasi, sosyal bir süreç, olaya müdahil olmak, onu kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmek için müdahale etmek ayrı bir şeydir; toplumsal ve siyasal dinamikleri laboratuvar ortamında üretmek apayrı bir şey. AKP; Türkiye siyasi, sosyal hayatının ortaya çıkardığı ve mümkün kıldığı bir dinamiktir. AKP aynı tarihsel süreçte başka birçok siyasi, sosyal dinamikle birlikte mümkün hale gelebildi. Yukarıda da ayrıntılı şekilde bahsedildiği üzere askeri darbe sonrası 1982-2002 arası burjuva siyasal partilerin toplumsal temsiliyet ve inandırıcılığının erimesi ve çürümesi AKP'nin önünü açtı. AKP, 12 Eylül askeri darbesinin yarattığı siyasi ve sosyal yıkımın mümkün kıldığı bir olgudur.

Dünya konjonktürünün de desteğiyle bu durum AKP için iktidar olma, siyasi ve toplumsal büyüme imkânı sağladı. Tabii ki nesnel koşullar her zaman lehinize olmaz. Rüzgâr bazen tersinden eser. 2007-2008 dünya ekonomik krizi birikimli olarak Türkiye'nin sistem sorunuyla birleşerek bir siyasi kırılmaya yol açtı. AKP yine de iktidar olmanın avantajı ve kurduğu ittifaklarla (örneğin Gülen Hareketi) ekonomik ve toplumsal etki alanını bu dönemde daha da genişletti ve etkinleştirdi. Rejimin çok başlı yapısı korunsa da görece azaldı. AKP, kurduğu ittifaklarla siyasal ola-

rak asli bir rejim gücüne dönüşmeye başladı. Gezi Parkı eylemleri, Kobane olayları, Gülen Hareketi'yle girilen rejim için güç mücadelesi ve sonrasında gerçekleşen 15 Temmuz askeri darbe girişimiyle birlikte bir olağanüstü hal rejimi kuruldu. MHP'nin de desteğiyle rejim değişti ve başkanlık sistemi bu şekilde mümkün hale geldi. Rejimin çok başlılığı ortadan kalktı. Yerini iktidar blokunun klikler arası güç ve paylaşım mücadeleleri aldı.

2013 Gezi Parkı süreci AKP'nin artık eskisi gibi yönetmeye devam edemeyeceği bir eşik üretti. AKP'nin önünde iki seçenek vardı: İstifa ve hükümet değişimi ya da sonuna kadar sistemi zorlamak. AKP değil ama Erdoğan zorlamayı tercih etti. Zorlama siyaseti 7 Haziran 2015'e dek sürdü ve yenildi. Erdoğan buna rağmen geri adım atmadı ve bildiğimiz AKP sona erdi. 1 Kasım 2015 seçimlerinden günümüze artık adı aynı ama birçok açıdan kendi zıttına dönen, bir anlamda kendi sosyolojik kuruluş ve varoluş gerekçelerini reddeden, kendini var eden dinamiklerin inkârı üzerinden siyaset yapan bir organizasyon oluştu.

AKP'de değişmeden geriye kalan tek şey, tüm renk ve kesimleriyle topyekûn sermayenin çıkarlarına uygun hareket etme çizgisidir. 24 Ocak kararları neoliberalizmin Türkiye'ye sirayet etme politikasıydı. Neoliberalizm kamu kaynaklarının, emek piyasasının, doğanın, yer altı ve üstü zenginliklerin özelleştirmelerden iltimasa, muafiyetlerden doğrudan kaynak aktarımına sermayenin yağma ve talanına açılmasıdır. Ekonominin ve siyasetin bu amaçla sermaye için tamamen uygun hale getiril-

mesidir. Bir zamanlar Kemal Derviş'in devleti küçültme adına ekonomiyi siyaseti birbirinden ayırma ve devleti sözüm ona ekonomiden çekme programı tam olarak bu amaçla uygulanmıştı. AKP, özünde bir IMF programı olan bu Derviş programını eksiksiz uyguladı. Program dünya ekonomik kriziyle birlikte o haliyle uygulanamaz hale geldiğinde bu kez devlet doğrudan kaynak dağıtımının patronu olarak ekonominin başına oturdu. Kuşkusuz yine sermaye adına ve çıkarına olmak üzere. Bu anlamıyla AKP'de sıkça bahsi geçen "dava" betimlemesi de bir söyleme dönüşmüştür. AKP mevcut haliyle bir devşirmeler partisidir. Çıkış noktası Milli Görüş hareketi olsa da o ideolojik formasyonundan uzaklaştığı ölçüde belkemsiz pragmatist bir organizasyona dönüşmüştür.

Siyonist İsrail'in Filistin halkına yönelik açık soykırımı ve dur durak bilmeyen işgal girişimi AKP'nin siyasal dönüşümünün ve "dava" söyleminin zemin kaybının en açık göstergelerinden biridir. AKP, aksine tüm söylem ve iddiasına rağmen İsrail ile ticari ilişkilerine devam etmekte, Siyonizmin ekonomik varlık koşulunu beslemekte, Trump ABD'si ile uyum içinde İsrail'in siyasal varoluşunu mümkün kılmaktadır. Arap coğrafyasının ve liderlerinin çoğunluğunun da soykırımı rağmen ABD ve Trump ile uyumlu şekilde İsrail yanlısı bir politika izlemesi siyasal İslamcı hareketlerin ideolojik, politik çöküşünün bir başka ifadesi sayılmalıdır. "One Minute" politikasının sürdürülemiyor oluşu ne pahasına olursa olsun iktidar olmaya devam etmenin bir diyetine dönüşmüştür. ABD-İsrail emperyalizmlerinin İran'a yönelik askeri saldırganlığı da yine bu bölgesel politik zeminde mümkün olabilmektedir. Putin ve Trump arasında salınan dış politika maharet/denge siyaseti olarak sunulmaya çalışılsa da söz konusu olanın günü kurtarmaya dayalı bir sürüklenme ve bağımlılık hali olduğu açıktır. Türk dış politikası da ne pahasına olursa olsun iktidarda kalma çabasının bir diyetine dönüşmüştür.

"İnsanlığın bu krizini biz devrimci önderlik krizi olarak tarif ediyoruz. Çözüm ancak kitlelerin devrimci seferberliğiyle, işçi-emekçi hükümetleriyle, doğayla uyumlu emekçi halk için ekonomi ve merkezi planlamayla, eşitlik ve özgürlük temelli siyasi demokrasiyle mümkün olabilir. Sosyalizm dışında tek seçenek barbarlıktır."

Tek Adam rejimi ve suni muhalefet: Ne umuluyor, ne olacak?

AKP, halk karşısında bir amnezi politikası izliyor. İşçi sınıfının, emekçi yoksul halkın, Kürt siyasi hareketi dahil tüm bir muhalefetin bu hafıza yitiminin gönüllü bileşeni olmasını bekliyor. Bu karikatürize siyasette ısrar ülkeyi her geçen gün daha da distopik bir hale sokuyor. Benzeri ancak en absürt filmlerde olabilecek tuhafliklar giderek çok daha can yakıcı hale geliyor. Kuşkusuz bu hal toplu bir delirme dışında sürdürülemez. Lakin Türkiye bu konuda fazlasıyla özgün bir noktada olsa da bir istisna değil. Türkiye benzeri hükümetler ve rejimler günümüz dünyasının normal haline gelmiş durumda. Öyle olması

kuşkusuz anormali normal yapmıyor. Bindik bir alamete, gidiyoruz kıyamete deyimini haklı çıkarırcasına dünya tepe taklak bir yıkıma doğru dört nala yol alıyor. İnsanlığın bu krizini biz devrimci önderlik krizi olarak tarif ediyoruz. Çözüm ancak kitlelerin devrimci seferberliğiyle, işçi-emekçi hükümetleriyle, doğayla uyumlu emekçi halk için ekonomi ve merkezi planlamayla, eşitlik ve özgürlük temelli siyasi demokrasiyle mümkün olabilir. Sosyalizm dışında tek seçenek barbarlıktır.

Tam da bu nedenle AKP'nin 25 yıllık iktidar mevcudiyeti sadece baskı ve komplo ile açıklanamaz. Baskı kendi başına sonuç alıcı bir belirleyen olsaydı değişim son derece istisnai olurdu. AKP'nin uzun iktidar yolculuğu tüm renkleriyle muhalefetin çok parçalılığı ve yetersizliğiyle birlikte düşünülmek zorunda. Mesele sadece AKP'de olmamalı. AKP türevi alternatiflerin yarattığı kısırdöngü ortada. Son 25 yılın özeti, kendinden önceki 25 yılın tercihlerinin bir sonucuydu. O zaman soru şu olmalı: Çözümü nerede arıyoruz?

AKP muhalefetin tersine rıza üretmede her zaman mahir oldu. Rızayı üretmediği koşulda devreye baskı girdi ama rıza üretimi hiçbir zaman salt baskıyla sınırlı kalmadı. Aksi mümkün de değildi. Bugün iktidar blokunun Kürt siyasi hareketiyle sürdürdüğü süreç bu açıdan iki kritik semptomu ortaya koyuyor. Bir; iktidar bloku iktidarda kalmak için rıza üretme ihtiyacı duyuyor. Bu amaçla giriştiği Öcalan açılımıyla hem halen çözüm üretme kapasitesi olduğunu göstermek istiyor hem de bölgesel ve iç politik, sosyal alanı kendi çıkar ve ihtiyaçları temelinde tanzim etme imkânına kavuşuyor. İki; sisteme bağımlı siyasetçiliğin yarattığı kısırdöngüyü iktidar olmanın avantajıyla kendini yeniden üretebileceği kanala yönlendiriyor. Sonuç olarak muhalefetin Saray'dan bağımsız bir politik program ortaya koyamaması iktidar blokuna ihtiyaç duyduğu meşruiyet ve rızaya temel sağlıyor. Mansur Yavaş'ın Beştepe ziyaretini de bu çerçevede görmek gerekir. Sol/sosyalist hareketin Yeni Parti ile Kürt siyasi hareketi arasında bölünen izlenimci siyaseti de sonuç olarak bu kısırdöngü siyasetinin içinde kaybolmasına neden oluyor.

Siyaset şirazesinden çıkmış durumda. Hiçbir kurum ve iş olağan halinde yürümüyor. İktidar bloku ihtiyaç duyduğu oranda rıza üretmiyor. Rıza açığı baskı ve menfaat ile kapatılmaya çalışılıyor. Olağanüstü işlemler siyasi, ekonomik ve toplumsal maliyeti artırıyor. Dünya siyasi ve ekonomik durumu istikrar ve güven sunmıyor. Yaklaşan seçimler öncesi burjuva kapitalist sistem içinden bu tabloyu tersine çevirecek alternatif bir politik yönelim, irade görünmüyor. Kriz ve çözümsüzlük süreçleri eğer güçlü, güvenilir alternatifler olmazsa, ne kadar kötü olursa olsun, mevcut yönetimlere avantaj sağlar. Kitleler bıkkınlık ve umutsuzluk içinde bir mecburiyet politikasına sıkışabilir. Daha kötüsü, AfD gibi dünya örneklerinde olduğu gibi çözümü daha da faşizan seçeneklerde arayabilir. Sorun kitlelerde değil siyasi önderliklerde. AKP'nin 25 yıllık tarihi bunu defalarca kanıtladı. Türkiye'nin bu kısırdöngüden çıkabilmesinin tek yolu bir emek ittifakında. Emek ittifakı; sınıf mücadelesini eksen alan, işçi, emekçi sınıfların acil ve temel ihtiyaçları üzerine inşa olan antikapitalist bir hedef olarak ete kemiğe bürünmeyi bekliyor...

Suriye İçin Politik Eylem Programı

8 Aralık 2024'te 54 yıllık kanlı Esad diktatörlüğü nihayet son buldu. Bu tarih gerek Suriye gerekse de tüm bölge adına yeni bir milattır. Bizler bu miladı, 2010 yılında başlayan ve tüm bölgeyi etkisi altına alan, Suriye devrimini de tetikleyen Kuzey Afrika ve Ortadoğu devrimleri sürecinin bir devamı olarak görüyoruz. 2011 yılı Mart ayında "özgürlük ve onur" talepleriyle ve "Halk rejimin yıkılması" sloganıyla başlayan Suriye halklarının devrimci seferberliği, Esad rejimi ve Rusya, İran ve Hizbullah gibi destekçileri eliyle kanla boğulmaya çalışıldı.

Rusya, İran ve Hizbullah'ın rejimin arkasında eskisi kadar güçlü duramayışı, Esad rejiminin aslında kâğıttan bir kaplan olduğunu da gözler önüne serdi. Yıllardır suni teneffüsle ayakta tutulan rejimin, bir buçuk hafta süren askeri çatışmaların ardından ani çöküşü bu gerçeğin bir kanıtıdır. Dolayısıyla, Esad rejiminin devrilmesini hem Suriye hem de bölge halkları için önemli bir zafer olarak görüyoruz.

Rejimin yıkılmasıyla fırsatlar ve tehlikelerle dolu yeni bir politik dönem başladı. Yüz binlerce politik tutsağın özgürlüğünü kazanması, işkence ve katliam merkezi olarak işleyen zindanlara kilit vurulmuş olması, Suriye halkının ifade ve örgütlenme özgürlüğünü kullanmaya başlaması, Suriyeli muhaliflerin ve halkın geri dönüşüne ilişkin politik zeminin açılması, rejime karşı uzun ve zorlu mücadelenin kazanımları olarak görülmelidir. Ayrıca yıkılan burjuva devlet aygıtlarının henüz tam olarak yeniden inşa edilememiş olması, geçici hükümete zayıf bir nitelik vermekte ve politik müdahaleye açık bir alan oluşturmaktadır.

Yeni dönemin en önemli tehlikesiyse, rejimin devrilmesinin ardından iktidarı devrimin taleplerini temsil etmeyen bir geçici hükümetin almış olmasıdır. Ahmed Şara'nın yönetimindeki geçici hükümetin önceliği, baskı ve sömürünün garantörlüğünü yapmış olan kapitalist devletin yeniden inşasını garanti altına almak ve bu devletin yönetiminde kalıcı bir egemenlik sağlamaktır. Bu çerçevede, sahte bir "ulusal diyalog" süreci ve seçim tiyatrosu yoluyla ülkedeki diğer siyasi partileri dışlayan, ulusal ve dinsel çeşitliliği tanımayan bir "geçiş süreci" ilerleterek kendi otoriter yönetimini inşa etmeye hedefliyor. Bu doğrultuda, eski rejimden miras kalan mezhepsel ve ulusal bölünmeleri kullanarak ve meşru bir halk desteğine dayanmadan, kontrolündeki silah gücüyle ve dış ülkelerin desteğini elde ederek fiili iktidarını sağlamlaştırmaya çalışıyor.

Bu nedenle biz, halklarımızın uğruna çok ağır bedeller ödediği "özgürlük ve onur" taleplerinin gerçekleşmesinde geçici hükümete hiçbir güven duyulmaması gerektiğini söylüyoruz. Bu talepler yalnızca Suriye emekçi halklarının bu doğrultudaki seferberliği, politik mücadele yoluyla gerçekleşebilir ve bir işçi ve halk hükümeti iktidarı altında kalıcı ve kesin kazanımlar haline gelebilir.

Böylesi bir toplumsal seferberlik ise, Suriye emekçi halklarının talepleri için harekete geçerek siyasi arenanın aktif bir öznesi haline gelmesi ve kendi özörgütlenme organlarını inşa edebilmesini gerektiriyor. Suriye'nin geleceğini kendinden menkul bir azınlığın değil, bizzat Suriye emekçi halklarının tayin edebilmesi için, Suriye'nin devrimcileri bu seferberliğin güçlendirilmesi için mücadele etmeli, ülkenin emekçilerinin ve ezilen halklarının güncel ve tarihsel taleplerini temsil eden bir siyasi partinin inşası için harekete geçmelidir.

Bu doğrultuda biz, ülkenin emekçileri ve tüm ezilen, sömürülen kesimlerinin acil ihtiyaç ve taleplerini temel alan bir siyasi eylem programı etrafında Suriyeli devrimcilerin en geniş birliğini sağlanmasını gerektiğini savunuyoruz. Bu birlik, devrimin hakiki taleplerini temsil edecek, baskı ve sömür sisteminden kesin bir kopuşa öncülük edecek devrimci partinin inşasında ilk adım olacaktır. Ülkenin devrimcilerini, aktivistlerini bu eylem programı etrafında tartışmaya, hareketimize katılmaya ve devrimci partinin inşasında birlikte mücadeleye davet ediyoruz.

Demokratik haklar ve özgürlükler

Geçici hükümet, meşruiyetini kendinden menkul bir "Zafer Konferansı"na ve tamamen kendi kontrolünde, toplamda 6000 kişinin oy kullanma hakkı olduğu "seçimlerle" kurulan bir meclise dayandırarak iktidarını kalıcı hale getirmeye çalışıyor. Bu hedef doğrultusunda ülkedeki diğer siyasi partileri, eğilimleri dışlayan; etnik, ulusal ve dinsel çeşitliliği tanımayan bir anayasa yapım süreciyle kendi otoriter yönetimini inşa etmeye çalışıyor. Özgürlük talebi için muazzam bedeller ödeyerek diktatörü devirmiş halkımızın siyasi geleceği, Şara yönetiminin keyfi tercihleri ve tahammül sınırları tarafından çizilemez. Demokratik haklar ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engeller derhal kaldırılmalı ve yeni rejimin niteliği ve yeni anayasa halkların en geniş siyasi katılımı yoluyla belirlenmelidir.

Örgütlenme ve ifade özgürlüğü önündeki tüm engellere

Suriye'de Özgürlük ve Onur Hareketi Kuruldu

Suriye'de Esad diktatörlüğünün yıkılmasının ardından oluşan yeni politik durumda, emekçilerin, ezilen halkların ve kesimlerin sosyalist seçeneğini yükseltmek adına ülkenin genç devrimcileri ve aktivistleri Özgürlük ve Onur Hareketi'nin kurulduğunu ilan etti. 2011'de başlayan devrimin özgürlük ve onur talepleri, Şara önderliğindeki geçiş hükümeti altında da tüm yakıcılığıyla güncelliğini koruyor. Bu doğrultuda, emekçilerin ve ezilenlerin ekonomik, demokratik ve ulusal egemenlik taleplerini birleştirerek mücadeleyi yükseltecek devrimci bir siyasi partinin inşası hayati önemde. İşçilerin Uluslararası Birliği – Dördüncü Enternasyonal'in (İUB-DE) de desteklediği bu yeni hareket, tam da bu çerçevede, kopuşçu bir siyasal eylem programı etrafında ülkede ve bölgedeki devrimcilerin birliğini hedefliyor.

son! Siyasi partiler ve sendikalar serbestçe kurulabilmelidir. Tüm ulusal ve dinsel azınlıkların kültürel ve demokratik hakları derhal tanınmalı ve anayasal güvence altına alınmalıdır. Tüm demokratik hak ve özgürlüklerin garanti altına alınabilmesi için, bağımsız ve egemen bir Kurucu Meclis için mücadeleye!

Geçiş adaleti, hemen şimdi!

Esad rejiminin baskı ve katliam politikaları yaklaşık bir milyon kişinin yaşamını yitirdiği, yüz binlerce insanın kaybolduğu, milyonlarca insanın evinden edildiği bir yıkımı miras bıraktı. Bu canî politikaların sorumlularının sahici bir şekilde yargılanıp cezalandırılması, kayıplar için etkin bir soruşturma yürütülmesi, tüm bu politikaların mağdurları için adalet sağlanması halkımızın en acil talebi niteliğindedir.

Buna karşın, geçici hükümet iktidarda bulunduğu süre boyunca bu doğrultuda hiçbir ciddi adım atmadı. Tam tersine, iktidarı sırasında Mart ayında Sahil’de, Temmuz’da Süveyda’da gerçekleşen katliamlarla adalet talebini daha da yakıcı hale getirdi. “Geçiş adaleti”nin sağlanacağına dönük bu mutlak belirsizlik, intikam cinayetlerini tetikleyen başlıca etkene dönüştü. Rejimin yıkılmasının ardından gerçekleşen şiddet ve cinayet eylemlerinin sayıca en büyük oranını “intikam adaleti” eylemleri oluşturdu.

Bu şiddet sarmalının esas sorumlusu, geçiş adaleti için hiçbir adım atmamış olan geçici hükümettir. Öyle ki,

hükümet, söz gelimi, kendi himayesi altında olan aktif bir yargı sistemi kurmaktan dahi kaçınmıştır. Adaletin gecikmeden sağlanabilmesi için hükümetten bağımsız, başta insan hakları hukukçuları ve aktivistleri olmak üzere saygın şahsiyetlerden oluşan ve yaptırım gücüne sahip araştırma komisyonları kurulmalıdır. Bu araştırma komisyonlarının yürüteceği etkin ve hızlı soruşturmalarla, savaş suçluları cezalandırılmalı, kayıplar bulunmalı ve maddi, manevi zarar görmüş olanların tazminat hakları için bir süreç başlatılmalıdır.

Ülkenin ulusal ve dinsel çeşitliliği koşulsuz biçimde tanınmalıdır!

Suriye tarihi boyunca çok farklı kültürlere, dinsel ve ulusal topluluklara ev sahipliği yapmış bir ülkedir. Ülkeyi yönetme iddiasında olan herhangi bir siyasi akımın öncelikli görevi bu çeşitliliği tanımak olmalıdır. Oysa Suriye’yi bugüne kadar yöneten tüm hükümetler, mezhepsel ve ulusal farklılıkları kışkırtarak ve halkları birbirine düşürmeye çalışarak iktidarlarını konsolide etmeye çalıştılar.

Esad diktatörlüğü döneminde en uç noktasına sürüklenen bu politika, şimdi geçici hükümet tarafından farklı bir biçim altında devralınıyor. Ülkenin dinsel ve ulusal azınlıklarını bir tehdit unsuru olarak göstererek Sünni Arap topluluğunun kendisine mahkûm olduğu yanlışlamasını yaratmaya çalışıyor. Bu politik strateji, emekçi halkların birbirlerine kırdırılarak otoriter rejimlerin iktidarlarını konsolide etme çabasından ibarettir.

Bu stratejiyle mücadele bugün Suriye siyasetinin en temel başlıklarından birisidir. Bu doğrultuda ülkenin çok uluslu ve çok kimlikli yapısı derhal tanınmalı, farklılıkları dışlayan ayrımcı politikalar son bulmalıdır. Kürt halkının tüm demokratik hakları, kendi kaderini özgürce tayin etme hakkı da dahil olmak üzere, Suriye toplumunun temel bir bileşeni olarak tanınmalıdır. Bu ise, eski Suriye Demokratik Güçleri liderliklerinin geçici hükümete entegre edilmesi yoluyla değil Kürt halkının haklarının doğrudan tanınması temelinde gerçekleşmelidir.

Buna ek olarak, Süveyda halkının idari ademimerkeziyet hakkı tanınmalıdır; bu, bölge halkının karar alma süreçlerini dış projelerden bağımsız biçimde yeniden kazanmasının ilk adımı olacak ve onların demokratik ve siyasi haklarını güvence altına alacaktır.

Ekonomik yeniden inşa

Esad rejimi Suriye'ye sadece insani değil aynı zamanda devasa bir ekonomik yıkım miras bıraktı. Hayat pahalılığı, işsizlik ve sefalet ücretleri halkın en temel gereksinimlerini karşılamayı dahi imkansız hale getirdi. Bu ekonomik enkazla mücadele, demokratik hakların tesisiyle birlikte, Suriye'de yeni dönemin en temel başlığıdır ve "özgürlük ve onur" sloganında dile getirildiği gibi, ikisi birbirine kopmaz biçimde bağlıdır.

Geçici yönetim, bölgesel monarşilere ve diktatörlüklerle, emperyalist devletlere, Siyonizme ve yerel patronlara çizmeye çalıştığı "ılımlı", "güvenilir" partner rolüyle ekonomik iyileşme vaat ediyor. Bu politikayla, ekonomik yaptırımlarının kalkması ve yabancı sermayenin ülkeye girmesi, özelleştirmelerle kaynak yaratılması hedefleniyor. Bununla birlikte, bu politika, bir yanılsamadan ibaret olmasının yanı sıra, pratikte hiçbir somut değişim yaratmış da değil.

Kağıt üzerinde ve karşılıklı temenni görüşmeleriyle sınırlı kalmış bu politikanın hayatı geçmesi halinde ise Suriye, bu kez Batı emperyalizminin ve bölge ülkelerinin bir yarisömürgesi haline gelecektir. Ülkenin zenginlikleri yerel ve uluslararası sermaye tarafından yağmalanırken, ülkenin emekçileri sefalet ücretlerine mahkûm edilecek ve ağır yoksulluk içinde bulunduran emekçi halkın yaşam koşullarında belirgin bir iyileşme yaşanmayacaktır.

Oysa, "özgürlük ve onur" talepleri için devasa bedeller ödemiş Suriye halkının acil ihtiyaçları çok daha farklı bir ekonomik programı gerekli kılıyor. Bu program uluslararası güç dengelerini, emperyalizmin dayatmalarını ve bugüne dek ülkenin zenginliğini yağmalamış oligarşik kesimlerin isteklerini değil emekçi halkın acil ihtiyaçlarından yola çıkmalıdır. Bu politikayı "gerçekçi" bulmayan, "maceracı" olarak nitelendirenler, emekçi halkın içinde bulunduğu acımasız gerçeği değil emperyalizmin ve sermayenin dayattığı "gerçekliği" referans almaktadır.

Biz bu dayatmayı reddediyoruz ve ülkenin zenginliklerinin derhal emekçi halkın acil ihtiyaçlarının karşılanması için seferber edilmesi gerektiğini savunuyoruz. Bunun için Esad oligarşisinin ülke içindeki tüm varlıklarının tazminatsız olarak kamulaştırılmalı, ülke dışına kaçtırdıkları servet geri getirilmelidir. Ülkedeki yıkımın baş sorumlularından İran ve Rusya'ya borçlar iptal edilmeli, bu ülkelerle ilişkili şirketlerin varlıklarına el konulmalıdır. Esad rejiminin sorumlusu olduğu kamu borçları reddedilmelidir. Vergilerin temel kaynağı yoksullar ve işçiler değil,

büyük servetlere yüksek vergiler uygulanarak zenginler olmalıdır.

Bu şekilde elde edilecek kaynaklar halkın barınma, gıda, ulaşım, sağlık, eğitim gibi en acil ihtiyaçlarının karşılanması için merkezi ve halkçı bir planlama temelinde kullanılmalıdır. Böyle bir planlamanın temel önceliklerinden biri, yoksul köylülerin desteklenmesi ve tarımın halkın ihtiyaçları temelinde yeniden yapılandırılmasıdır. Topraklar topraksız ve yoksul köylülere dağıtılmalıdır. Devlete ait tarım arazileri yerel kırsal toplulukların denetimi ve yönetimi altında işletilmelidir. Büyük kapitalist çiftlikler işçi denetimi altında kamulaştırılmalıdır. Yerinden edilmiş, evleri yıkılmış vatandaşların barınma sorununu çözmek için acil bir seferberlik ilan edilmeli, bir kamu programı oluşturulmalıdır. Bu ekonomik seferberliğin etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleşebilmesi için bankacılık ve finans sistemi kamusal olmalı ve merkezi ekonomik planın parçası olmalıdır. Petrol ve doğalgaz kaynakları yüzde yüz kamusal olmalı ve kâr amaçlı değil, ülkenin tüm halklarının faydalanacağı şekilde işletilmelidir. Ücretler derhal insanca yaşama imkân verecek seviyeye yükseltilmelidir.

Emperyalizme ve Siyonizme karşı mücadele

Esad rejimin sahte bir antiemperyalist retorik kullanarak pratikte ülkeyi Rusya ve İran'ın bir yarisömürgesine dönüştürdü. ABD ve Batı emperyalizmiyle hiçbir zaman ciddi bir sürtüşme yaşamadı. ABD'nin Irak'ı işgalini destekledi. Her şeyden önemlisi emperyalizmin bölgedeki karakolu olan Siyonist devlete Golan'ı teslim etti ve İsrail'in kuzey sınırının bekçiliğini üstlendi.

Geçici hükümet ise, ulusal egemenliğin geri kazanılması ve dış askeri güçlerin ülkeden çekilmesi konusunda şu ana dek yalnızca bahaneler üretti. Halkın savaştan yorgun düştüğünü, askeri zayıflığı gerekçe göstererek Siyonizmin güneyde işgali genişletmesine sessiz kaldı, Türkiye'nin kuzeydeki askeri kontrolüne, ABD'nin askeri varlığına ve operasyonlarına, Rusya'nın sahil bölgesindeki askeri üslerindeki varlığını sürdürmesine karşı tavır almadı.

Biz ülkenin müdahaleci dış güçler karşısındaki zayıflığının askeri veya teknik değil politik bir mesele olduğunu vurguluyoruz. Dış politika iç politikanın kesintisiz devamıdır. Ülkeyi sektör ve ulusal bölünmelerle yönetmeye çalışan, halkın geniş kesimlerinin meşruiyetine dayanmayan bir hükümet dış müdahaleci güçler karşısında asla ülkeyi savunamaz. Dolayısıyla, Süveyda halkıyla, Kürtlerle barışamayan, onların desteğini alamayan bir ulusal hükümet, ülkede süregiden işgallere karşı da sesini yükseltmeyecektir. Dolayısıyla, askeri işgaller karşısında sorun Suriye halkının savaş yorgunluğu veya teknolojik dezavantajı değil, geçici hükümetin antidemokratik ve sektör politikalarıdır.

Bizler ülkedeki askeri işgaller ve ulusal egemenliğin geri kazanılmasında hiçbir bahaneyi ve teslimiyetçi politikayı geçerli bulmuyoruz. Koşulsuz biçimde tüm askeri güçler ülkeyi derhal terk etmeli, yabancı askeri üsler kapatılmalıdır.

Soykırımcı Siyonist devlet varlığını sürdürdükçe bölge halklarının barışa ve huzura ermesi mümkün değildir. Bölge emekçi halklarını boyunduruk altında tutabilmek için emperyalizmin kolonyal projesi olarak kurulmuş iş-

gal devletiyle barış içerisinde birarada yaşamak asla mümkün olmayacaktır. Soykırımcı devlet Golan Tepeleri de dahil olmak üzere işgal ettiği topraklardan geri çekilmelidir. Soykırıma karşı kahramanca direnen Filistin halkının koşulsuz biçimde yanındayız. Yıkılsın Siyonist İsrail devleti! Nehirden denize özgür Filistin!

Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği için mücadele

Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın haklarının tanınması ve bunların yaşamın tüm alanlarında uygulanması, mevcut aşamada mücadelenin merkezi cephelerinden birini oluşturmaktadır. Kadınları eşit bireyler olarak değil, yalnızca ailenin üyeleri olarak gören ataerkil sistemi reddediyoruz. Esad rejiminden miras kalan ayrımcı yasalar ve uygulamalar kaldırılmalı ve kadınların toplumsal yaşamın tüm alanlarına özgürce katılımını güvence altına alacak gerekli önlemler alınmalıdır.

Bu bağlamda, öncelikle medeni kanun kadınlar için tam eşitliği güvence altına alacak şekilde değiştirilmelidir. Annenin çocuklarına kendi vatandaşlığını herhangi bir kısıtlama olmaksızın verme hakkı tanınmalıdır. Siyasi ve idari yaşamda kadınların gerçek temsiliyetini sağlamak için kadın kotası gibi somut önlemler benimsenmelidir.

Aile içi şiddet, toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve kadınların özgürleşmesini ve toplum içindeki katılımını engelleyen tüm ataerkil biçimlerle mücadele edilmelidir. Kadınların kaçırılması vakalarını ele almak ve tüm faillerin kesin biçimde hesap vermesini sağlamak için etkili yürütme yetkilerine sahip bağımsız bir soruşturma komisyonu kurulmalıdır. Kadınların katılımıyla şiddet ve tacize karşı gerekli yasalar hazırlanmalı, kadınlar için şikâyet ve destek mekanizmaları oluşturulmalıdır.

Toplumsal adaletin sağlanması için sanayi ve tarımda, çalışma yaşamında ücretlerde ve haklarda tam eşitlik

güvence altına alınmalı, kadınlar ve erkekler için adil koşullar ve eşit fırsatlar sağlanmalıdır.

Devrimci partinin inşası ve bir işçi ve halk hükümeti için!

Suriye siyaseti eski rejim ve geçici hükümet arasındaki bir ikiliğe sıkıştırılmak isteniyor. Bu ikilik bir yanılsamadır ve Suriye siyaseti bundan çok daha geniş bir boyuta sahiptir. Biz bu yapay ikiliği reddederek devrimin "özgürlük ve onur" taleplerinin gerçekleşmesi için Şara yönetiminin ve kapitalistlerden bağımsız bir siyasi alternatifin inşa edilmesi gerektiğini savunuyoruz. Emekçi halkın ekonomik ve demokratik özlüklerini birbirlerine kopmaz biçimde bağlayarak temsil edecek bir partinin inşasıyla, bir işçi ve halk hükümeti hedefiyle hareket edilmelidir.

Esad rejimi, sözde antiemperyalist retoriğinin yanı sıra, sol ve sosyalist bir maske kullanarak emek düşmanı diktatörlük rejimini meşrulaştırmaya çalıştı. Başta Suriye Komünist Partisi olmak üzere bu rejime şartlı veya şartsız destek veren sol partiler de bu yanılsamayı güçlendirerek sosyalizme ihanet ettiler. Esad rejiminin mafyatik kapitalizminin sosyalizmle, solla en ufak bir ilişkisi yoktur. Sosyalizm ücretli emek sömürsünün ortadan kalktığı sınıfsız, sınırsız ve sömürsüz bir toplumun adıdır. İşçi sınıfının ve emekçi halkın özyönetim organlarına dayanarak baskı ve sömürü düzeninden kopulması, işçi ve halk hükümetlerinin kurulmasıyla ulaşılabilecek bir süreçtir. Esad rejimi ve destekçilerinin sosyalizmi, solu bir devlet kapitalizmi diktatörlüğüne indirgeyen çarpıtmasını reddediyor ve sosyalizmin gerçek biçiminin işçi demokrasisine ve enternasyonalizme dayandığını vurguluyoruz.

ÖZGÜRLÜK VE ONUR HAREKETİ

SDG ile Suriye Hükümeti Arasındaki Anlaşma: Özerk Yönetim Projesinden Merkezi Devlete Entegrasyona

Suriye Demokratik Güçlerinin (SDG) askeri lideri Mazlum Abdi'nin 25 Ağustos'ta SDG'nin bağımsız bir askerî güç olarak feshedildiğini açıklaması ve ardından geçiş dönemi Cumhurbaşkanı Ahmed Şara'ya danışman olarak atandığının duyurulması, Suriye ve bölge siyasetinde geniş yankı uyandırdı. Bu gelişmeler, geçtiğimiz aylara yayılan anlaşma sürecinin son halkasını oluşturuyor. Ancak siyasal ve askeri önemleri nedeniyle geniş tartışmalara da yol açtılar. Bu yazıda SDG deneyimini ve entegrasyon anlaşmasını devrimci ve enternasyonalist bir perspektiften değerlendireceğiz.

Anlaşmanın arka planı

Mazlum Abdi liderliğindeki Suriye Demokratik Güçleri ile Ahmed Şara liderliğindeki Suriye geçiş hükümeti arasında, askerî ve siyasal bölünmüşlüğe son verilmesi yönündeki artan ABD ve Türkiye baskıları altında geçtiğimiz 29 Ocak'ta imzalanan entegrasyon anlaşmasının üzerinden sekiz ay geçti. Anlaşmanın imzalanmasından bu yana her iki taraf da konumunu güçlendirmeye ve mümkün olduğunca fazla siyasal, askeri ve idari kazanım elde etmeye çalıştı. Ancak tarafları uzlaşmaya yöneltten en etkili unsur dış baskı oldu.

Yaşananları anlamak için ABD'nin tutumundaki dönüşüme bakmak gerekiyor. Washington, on yılı aşkın bir süre boyunca İslam Devleti (İŞİD) örgütüne karşı savaştaki temel ortağı olarak SDG'yi destekledi ve ona büyük miktarda maddi ve askerî yardım sağladı. Ancak sonuçta SDG'nin siyasal projesine kalıcı güvenceler sunmadı. Suriye'deki tablonun değişmesi ve Şam'da yeni iktidarın yükselişiyle birlikte ABD yönetiminin öncelikleri de değişti. SDG'nin bağımsız bir askerî güç olarak korunması, artık kendi toprakları üzerinde denetim kurabilen, silahları tek bir askerî kurum bünyesinde toplayabilen ve İŞİD, silahlı gruplar ve yabancı savaşçılar meselelerini ele alabilen merkezi bir Suriye devletine duyulan ihtiyaçla zorunlu olarak örtüşmüyor-

du. Böylece Washington, yerel bir silahlı gücü desteklemekten Şam'daki merkezi devleti desteklemeye geçti. Bu dönüşüm, müttefiklere sürekli sadakate değil, değişen stratejik çıkarlara dayanan emperyalist siyasetin doğasını yansıtıyor.

Türkiye'nin tutumu ise daha açıktı. SDG'nin ortaya çıkışından itibaren Ankara, sınırlarında silahlı bir Kürt gücünün bulunmasını ulusal güvenliğine yönelik bir tehdit olarak gördü ve bu gücü PKK ile ilişkilendirdi. Ayrıca bunun, Türkiye'deki Kürt hareketini daha fazla ulusal hak ve özerklik talep etmeye teşvik etmesinden kaygı duydu. Bu nedenle güney sınırlarında bağımsız bir askerî güce sahip bir Kürt yönetiminin varlığını sürdürmesini kabul etmeye hazır değildi. SDG'nin Suriye devletinin kurumlarına entegrasyonu bu hedefle örtüşüyor. Aynı zamanda, "Terörsüz Türkiye" olarak bilinen çerçevede PKK ile silahlı çatışmayı sona erdirmeye süreciyle eş zamanlı ilerliyor. Bu süreç, siyasal ve askeri güç dengelerini yeniden düzenlemeye çalışan Türkiye'deki egemen burjuva sınıfı açısından önemli bir kazanım olarak okunabilir.

SDG deneyimindeki temel çelişki burada ortaya çıkıyor. SDG, Suriye'nin kuzeyinde ve doğusunda askerî bir güç, sivil kurumlar ve özerk yönetim inşa etmek için yıllar harcadı. "Rojava", Kürtlerin geniş kesimleri açısından farklı bir siyasal model inşa etme olasılığının simgesi hâline geldi. Ancak anlaşma süreci, bu deneyimi Suriye devletine entegrasyona yöneltti. Bu süreç, sivil ve askeri kurumların birleştirilmesini ve sınır kapıları ile petrol ve doğal gaz sahalarının yönetiminin yeniden devlet kurumlarına verilmesini kapsadı.

25 Ağustos'ta Mazlum Abdi, SDG'nin bağımsız bir askerî güç olarak feshedildiğini ve Suriye devletinin kurumlarına entegrasyon sürecinin tamamlandığını açıkladı. Böylece yıllar süren savaşın ve ABD ile ittifakın ardından SDG'nin bağımsız bir askerî güç olarak varlığı sona erdi. SDG'nin

eski komutanı Abdi, Ahmed Şara'nın danışmanı oldu. Bu tablo, bölgenin kısa bir süre içinde geçirdiği dönüşümün boyutunu özetliyor.

Bu siyasal ve askeri son, Kürt halkının bazı kesimlerinde, özellikle de şehit ailelerinde hayal kırıklığı yarattı. Pek çok kişi, savaş ve fedakârlıklarla geçen yılların ve özerk yönetim projesine bağlanan umutların, hedeflediklerinin çok altında kalan bir uzlaşmayla sonuçlandığını düşündü. "Rojava", demokrasi ve özerklik üzerine söylenen onca sözün ardından süreç, merkezi devletin kurumlarına katılım ve birtakım siyasal ve idari makamlar karşılığında bağımsız askerî güçten vazgeçilmesiyle sonuçlandı.

Bu, Kürtlerin haklarının tanınmasının ya da devlet kurumlarına katılımın önemsiz olduğu anlamına gelmiyor. Kürt halkının ulusal ve kültürel kimliğinin tanınması, anadilde eğitim hakkının ve kültürel etkinliklerde bulunma hakkının güvence altına alınması, devlet kurumlarında siyasal katılım ve adil temsil, yerel işlerin yönetimine katılım, eşit yurttaşlık ve ayrımcılıkla mücadele, bu çerçevede ele alınması gereken temel taleplerdir.

Ancak bu haklar uygulanabilir anayasal ve yasal güvencelere dönüşürülmezse güç dengeleri değiştiğinde geriletmeye açık kalırlar. Bu nedenle hakların tanınması, geçiş hükümetinin çıkardığı kararlara ve aldığı kararlara bağlı kalmalıdır. Kürt kimliğinin tanınmasını güvence altına alan ve Kürt halkının ulusal, kültürel ve siyasal haklarını koruyan, yeni düzenin anayasasındaki açık güvencelere dayanmalıdır. Devletin biçimi ve yerel yönetim sistemi, Kürt meselesinin geleceğinin belirlenmesinde tayin edici unsurlar olacaktır.

Kadın Savunma Birlikleri (YPJ) meselesi de hassasiyetini koruyor. Bunun nedeni yalnızca askerî entegrasyonlarına ilişkin düzenlemeler değil, Kürt deneyiminde ve İŞİD'e karşı

savaşta kadınların rolünün simgesi olmalarının taşıdığı siyasal ve toplumsal anlamdır. Bu birliklerin devlet kurumlarına nasıl entegre edileceği, komuta yapılarının nasıl şekilleneceği ve örgütsel özgünlüklerini ne ölçüde koruyacakları hâlâ tartışma konusudur. İçişleri Bakanlığı bünyesine örgütlü ve özel bir güç olarak dâhil edilmeleri seçeneği gündeme getirildi. Ancak entegrasyonun kapsamı, komuta yapısı ve birliklerin ne ölçüde özerk kalacağı meseleleri henüz açıklığa kavuşmadı. Bu nedenle üzerinde anlaşmaya varılanlarla fiilen uygulananları birbirinden ayırmak ve birliklerin örgütsel ve askeri konumuna ilişkin gelişmeleri izlemek gerekiyor. Bu sürecin nasıl sonuçlanacağı, inşa edilmekte olan siyasal sistem ve güvenlik sistemi içinde kadınların konumunu büyük ölçüde yansıtacaktır.

Savaş yıllarının etkileri, yalnızca askeri kurumların yeniden düzenlenmesiyle aşılamaz. Kobani, Resulayn, Afrin, Haseke ve başka bölgelerde yerinden edilme, mülkiyet, ihlaller ve halkın geri dönüşü meseleleri hâlâ gündemdedir. Bu meseleler, kurbanların ve yerinden edilenlerin haklarını güvence altına alan ve çatışmanın etkilerini toplum içinde birikmeye bırakmak yerine bunların giderilmesinin önünü açan ciddi siyasal ve hukuki çözümler gerektiriyor.

İşçi sınıfı bütün bunların neresinde?

Ekonomik ve toplumsal boyut, tartışmada en fazla eksik kalan boyut olmayı sürdürüyor. Konuşulanların çoğu ordu, petrol, sınırlar, güvenlik, egemenlik ve makamlar etrafında dönerken işçilerin ve köylülerin yaşamı öncelik sıralamasının en altında kalıyor.

Arap ve Kürt işçiler, işsizlik ve yoksulluktan artan fiyatlara, gerileyen hizmetlerden enerji ve su krizlerine kadar benzer sorunlarla karşı karşıya. Köylüler ise üretim, pazarlama ve kaynak krizleriyle karşılaşılıyor. Bu açıdan çatışmanın Şam ile SDG, Kürtler ile Türkiye ya da Washington ile Suriyeli güçler arasındaki ilişkiye indirgenmesi, halk sınıflarını siyasal ve askerî seçkinlerin belirlediği bir çatışmanın tali tarafı hâline getiriyor.

Milliyetçi söylemin toplumsal meseleden koptuğunda ortaya çıkan

sınırları burada görülüyor. Kürt işçi ile Arap işçi, farklı ulusal aidiyetlerine rağmen pek çok ortak ekonomik çıkara sahiptir. Arap ve Kürt köylüler için de aynı durum geçerlidir. Bu nedenle Kürtlerin ulusal haklarının savunulması, bölgede yaşayan herkesin toplumsal ve ekonomik haklarının savunulmasından ayrı tutulmamalıdır. Sınıf dayanışmasının inşası, ulusal farklılıkların aşılmasını ya da önemlerinin küçümsemesini gerektirmez. Aksine, bu farklılıkların tanınmasını ve bunlarla bağlantılı ayrımcılık biçimleriyle mücadele edilmesini gerektirir. Böylece eşitlik ve eşit haklar temelinde ortak çıkarlar oluşturulabilir.

Bu açıdan anlaşma, her şeyden önce ABD yönetiminin ve Türkiye hükümetinin bölgesel güç dengelerini kendi çıkarlarını koruyacak biçimde yeniden düzenleme yönündeki çıkarlarına hizmet ediyor gibi görünüyor. Çatışmanın toplumsal ve ekonomik köklerini ele almaksızın güvenlik, petrol, ordu, yönetim ve makamların dağıtılması meselelerine odaklanıyor. Bu meseleler uzlaşmanın dışında kalırsa kurumları yöneten tarafın değişmesi, tek başına emekçilerin yaşam koşullarını iyileştirmeyecektir.

SDG deneyimi, dış güçlere bel bağlamanın sınırlarını ortaya koyuyor. SDG'nin IŞİD'e karşı savaşta yaptığı fedakârlıklara rağmen ABD desteği, onun siyasal projesi için kalıcı bir güvenceye dönüşmedi. ABD'nin çıkarları değiştiğinde ilişkinin niteliği de değişti.

Burada Marx'ın tarihin bir kez trajedi, bir kez de fars olarak ortaya çıkmasına ilişkin sözünü hatırlayabiliriz. Modern Kürt tarihi, büyük güçlerin çıkarları değiştiğinde hayal kırıklığıyla sonuçlanan uluslararası vaatler ve ittifaklarla doludur. Sorun, ittifaklara girmek ya da müzakereler yürütmek değil, bütün bir halkın geleceğini tutumları değişebilen dış güçlerin iradesine bağlamaktır.

SDG'nin bağımsız bir askeri güç olarak varlığının sona ermesi, Suriye'de Kürt meselesinin sona erdiği anlamına gelmez. Suriye devletine entegrasyonu da Araplar ile Kürtler arasındaki ilişkinin geleceğini belirlemez. Önümüzdeki dönem; yeni düzenin anayasası, ulusal ve kültürel haklar, yerel yönetimin biçimi, yerinden edilenlerin geri dönüşü, mül-

kiyet ve ihlal meselelerinin ele alınması ve bunların yanı sıra işçilerin ve köylülerin ekonomik ve toplumsal koşulları etrafında şekillenecektir.

Emekten ve özgürlükten yana bir çözüm ise ancak kitlelerin seferberliği ve siyasal yaşama etkin katılımıyla gerçekleşebilir. Bu çerçevede yeni düzenin yukarıdan dayatılan anlaşmalarla inşa edilmesi ya da yeni anayasanın halkın özgür iradesini temsil etmeyen bir meclis tarafından hazırlanması kabul edilemez. Devrimin özgürlük ve onur taleplerinin gerçekleştirilmesi; siyasal partilerin özgürlüğünün güvence altına alınmasını, genel oy hakkına dayalı özgür ve adil seçimlerin yapılmasını ve bağımsız, egemen bir kurucu meclisin oluşturulmasını gerektirir. Toplumun farklı kesimlerinin kendi kaderlerini belirleyebilmesi, siyasal sürece özgürce katılabilmelerine bağlıdır.

Uzlaşma; güçlerin birleştirilmesi, makamların yeniden dağıtılması ve petrol, sınır kapıları ve güvenlik kurumları üzerinde denetim kurulmasıyla sınırlı kalırsa çatışmanın köklerini ele almadan ve kurbanlar için adaleti sağlamadan yerel otoriteler ile devletler arasındaki güç dengelerinin yeniden düzenlenmesinden ibaret kalacaktır. Ayrıca anlaşma, şimdiye kadar Arap ve Kürt toplulukları arasındaki gerilimi gidermediği gibi toplumsal barışın ve farklı taraflardan kurbanlar için adaletin sağlanması yönünde ciddi adımlar da sunmadı.

Halk sınıfları açısından herhangi bir uzlaşmanın gerçek ölçütü, şu ya da bu liderliğin elde ettiği makamların sayısı veya sınır kapılarıyla petrol sahalarını hangi tarafın kontrol ettiği değil, halk sınıflarının ne ölçüde siyasal, ulusal, toplumsal ve ekonomik hak elde ettiğidir. İşçi ve köylünün, ister Arap ister Kürt olsun, yalnızca egemen güçlerin adlarının değişmesine değil, haklarını, özgürlüğünü ve onurunu güvence altına alan bir siyasal ve toplumsal düzene ihtiyacı vardır.

Sonuç olarak yapılması gereken yalnızca savaşı sona erdirmek değil, en başta savaşı mümkün kılan koşulları ortadan kaldırmaktır. Bu bağlamda hükümetten ve sermayeden bağımsız, devrimin özgürlük ve onur taleplerini yükselten siyasal bir alternatifi inşa, devrimcilerin önündeki en acil görev olmaya devam ediyor.

Yapay Zekâ ve Kapitalizmin Krizi

“Sermayenin kendisi, hareket halindeki bir çelişkidir. Zira bir yandan üretimi yaratmak için gerekli emek zamanını asgariye indirmeye çabalarlarken, diğer yandan emek zamanını servetin yegâne ölçüsü ve kaynağı olarak var eder.”

Karl Marx - Grundrisse

Yapay zekânın (YZ) ekonomi-politik çözümlemesi, salt bir teknoloji tartışmasının çok ötesine geçmelidir. 2008’de başlayan ve pandemiyle derinleşen küresel yapısal kriz, sermayenin yeni bir birikim modeli yaratma çabasıyla sürüyor. YZ ise bu çabanın bugünkü en büyük hamlesi. Ancak bu hamle, Marksist ekonomi politiğin en temel dinamiğiyle, yani sermayenin organik bileşimi meselesiyle doğrudan bağlantılı toplumsal sonuçlar doğuruyor. Sermaye tarihsel bir çıkmazın içine girmiştir: Bir yandan eşi benzeri görülmemiş bir hiperverimlilik üstyapısı inşa etmekte, diğer yandan bu yapıyı ayakta tutacak tek dayanağı, yani tüketim altyapısını oluşturan ücretli emeği kendi elleriyle törpülemektedir.

Marksist iktisat ekolünün en önemli yasası olan “kâr oranlarının düşme eğilimi yasası” bize şunu söylüyor: Nesneleşmiş emeğin, yani sabit sermayenin (c) canlı emeğe, yani değişken sermayeye (v) oranını ifade eden organik bileşim (c/v), YZ gibi büyük bir endüstriyel teknik devrimle birlikte sabit sermaye lehine sürekli artmaktadır. Buradan temel bir paradoks doğuyor. Sisteme yeni değer ve artı değer katan yegâne unsur canlı emekse, sabit sermaye ise yalnızca önceden üretilmiş değeri aktarıyor, kendi başına yeni değer yaratamıyorsa, organik bileşimdeki süregelen yükseliş sistemin bütününde kâr oranlarının uzun dönemli düşme eğilimini kaçınılmaz kılar.

YZ bu dinamiği niteliksel olarak yeni bir düzeye taşıma potansiyeline sahip. Buharlı makine, elektrik, bilgisayar ve internet gibi geçmişteki teknolojik devrimler belirli emek türlerini tasfiye ederken aynı zamanda yeni sektörler ve yeni iş kategorileri açıyor, teknolojik işsizlik görece geçici bir karakter taşıyordu. YZ ise bu

durumu değiştiriyor. Büyük dil modelleri ve genel amaçlı YZ sistemleri genel bir zekâ işlevi gördükleri için finans analizi, hukuki metin yazımı, yazılım geliştirme, veri analizi, muhasebe ve müşteri hizmetleri gibi alanlarda hem kendinden önceki teknolojilerin açtığı iş alanlarını hem de kendi gelişiminin yarattığı yeni kategorileri eşzamanlı olarak tasfiye edebiliyor. Üstelik bu sistemin insanların hayatına girmesinin üzerinden daha yalnızca üç yıl geçti ve gelişmeye, güçlenmeye devam ediyor. Başka bir deyişle YZ, sabit sermayeye muazzam bir kütle eklerken canlı emeğin zihin gücünü ve canlı emeğin kendisini hızla ikame ediyor. Organik bileşim, tarihin hiç görmediği hızda ve hacimde yükseliyor.

Bu tarihsel kırılmanın en somut göstergelerinden biri, kapitalizmin merkez üssü ABD’de açıklanan JOLTS (*Job Openings and Labor Turnover Survey*), yani açık işler ve işgücü devri anketi verileridir. 2022’nin başlarında zirve yapan (yaklaşık 12 milyon açık pozisyon) iş ilanları, o tarihten bu yana istikrarlı bir düşüş trendine girmiştir. Burjuva ekonomistleri bu düşüşü genellikle merkez bankalarının sıkı para politikalarına (yüksek faizlere) bağlayarak geçici bir soğuma olarak okumaya çalışıyor. Oysa bu erime, özellikle beyaz yakalı hizmet sektöründe YZ’nin canlı emeği kalıcı olarak ikame etmesinin bir sonucu. Şirketler ayrılan bir çalışanın yerine yenisini almamakta, bu boşluğu YZ ajanlarıyla doldurmaktadır. Açık pozisyonlar azalırken yeni iş yaratımı durma noktasına gelmektedir. İşgücü piyasası temel pozisyonlarda sadece daralmıyor, yapısal olarak buharlaşmaktadır. Bu durum yeni mezunların gitgide daha zor iş bulmasına yol açıyor.

ABD şirketleri kısa vadede işten çıkarmalar yoluyla değişken sermaye maliyetlerini düşürerek bilançolarını güzelleştiriyor. Elde edilen tasarruf ise doğrudan devasa YZ altyapılarına, GPU kümelerine ve enerjiye, yani sabit sermayeye yatırılıyor. Borsa bu görüntüyü rekor rakamlarla selamlıyor. Sisteme yeni değer katan canlı emek küçüldükçe toplam artı değer havuzu da küçülür. Bu havuzdan pay

almak için rekabet eden sermaye grupları arasındaki çatışma kızışır, zayıf sermayeler tasfiye olur. Bu süreç, tarihsel bir merkezileşme ve yoğunlaşma eğiliminin göstergesidir.

Buna bir katman daha eklemek gerekir. YZ yalnızca işçi sayısını azaltmıyor; aynı işçiden daha kısa sürede daha fazla değer çekerek görece artı değeri de artırıyor. Her biri YZ araçlarıyla çalışan üç mühendis eskiden on kişinin ürettiğini üretebiliyorsa, kalan yedi kişinin işine gerek kalmıyor ama kalan üç kişinin sömürü yoğunluğu dramatik biçimde artıyor. Ne var ki bu yoğunlaşma da organik bileşimi yukarı iterek uzun vadeli kâr oranı düşüşünü beslemeyi sürdürür. Sermaye, kâr oranlarını koruma çabasıyla benimsediği teknolojinin bizzat kendi kâr dinamiğini aşındırırken daha fazla sömürüyü önüne koyuyor.

Gerçekleşme krizi

Bunun ötesinde bir başka mekanizma devreye giriyor. Üretim ne kadar verimli olursa olsun, meta değeri ancak piyasada satışa dönüştüğünde gerçekleşebilir. Bunun için ödeme gücüne sahip bir talep kitlesi zorunludur. YZ marjinal üretim maliyetini sıfıra yaklaştırarak kusursuz ve neredeyse bedava hizmetler sunarken, sistematik işten çıkarmalar yoluyla bu talep kitlesini de tasfiye etmektedir. Makineler ve algoritmalar alışveriş yapmaz, kira ya da *mortgage* ödemez, gıda satın almaz, tatile çıkmaz. İşsiz kalan, JOLTS verilerinde kendine yer bulamayan milyonların alım gücü düştüğünde, kâr rekorları kıran devasa tekeller kendi yarattıkları aşırı üretim bolluğunun, satılamayan metaların ağırlığı altında tarihsel bir gerçekleşme krizi ile yüz yüze gelecektir; yani daha önce görülmemiş ölçekte bir aşırı üretim krizi.

Canlı emeğe bağlı kâr yaratımına dayanan kapitalizmde asla tam otomasyon mümkün değildir. Ancak emeğin değeri giderek düşecek, buna paralel olarak sömürü oranı ise giderek artacaktır. Emperyalist kapitalizmin aşırı üretim krizine karşı geliştirdiği geçici çözüm ise küresel temel gelirdir. Elon Musk başta

olmak üzere kapitalistler şimdiden küresel temel gelirin önemini dile getiriyor. Çünkü finansallaşmış bir sistemde artı değerın realize olabilmesi için talebin bir biçimde ayakta tutulması gerekiyor. Evrensel temel gelir gibi sermayenin sadakalarıyla asgari düzeyde hayatta kalmak işçi sınıfının hedefi olamaz. Bu tür politikaları, kapitalizmin işleyebilmesi için enjekte edilmiş burjuva politikaları olarak kesinlikle reddetmeliyiz.

Yıkım aracı olarak yapay zekâ

Sermaye tarihsel krizlerini aşamadığında her zaman en bildik yöntemine, devasa bir sermaye yıkımına, yani savaşa başvurur. Ekonomik motor teklediğinde emperyalizm hayatta kalmak için yıkım araçlarına sarılır. YZ'nin askeri-sınai kompleksle bütünleşmesi bu yıkımı daha önce eşi görülmemiş, apokaliptik bir seviyeye taşımaktadır. İsrail'in Gazze'deki uygulamaları bu eğilimin ilk somut örneğiydi. Bugün bu tablo çok daha entegre ve otonom bir ölüm makinesi ağına dönüşmüştür. İnsan muhakemesinin (etik, şüphe, vicdan) denkleminden tamamen çıkarıldığı, hedeflerin YZ tarafından belirlenip yine otonom SİHA sürüleri tarafından saniyeler içinde imha edildiği bir askeri doktrin inşa edilmektedir. Nüfusların gerçek zamanlı verileriyle puanlandığı, kimin yaşayıp kimin öleceğine yüz tanıma sistemleri ve veri analiz algoritmalarının karar verdiği bu sistem, emperyalizmin ezilen halklar üzerindeki nihai tahakküm aracına büyük teknoloji şirketleri eliyle dönüştürülmeye çalışılıyor. Bu

kapsamda bugün dünyanın en büyük teröristlerinin Elon Musk, Dario Amodei, Alex Karp vb. insanlardan oluştuğunu söylemek abartı olmaz.

Asıl büyük tehlike, YZ'nin küresel nükleer komuta kontrol sistemlerine veya stratejik karar alma mekanizmalarına entegre edilmesidir. Karar alma sürelerinin milisaniyelere düştüğü bir çatışma ortamında algoritmik bir halüsinasyon ya da bir makine hatası, insanlığı anında ve geri döndürülemez bir nükleer yok oluşa sürükleyebilir.

Kapitalizm, insanlığı kurtarabilecek bir teknolojiyi kendi kâr oranlarını korumak uğruna frensiz bir imha aracına dönüştürmektedir. Bu nedenle YZ destekli silah sistemleri konusunda tutumumuz nettir. İnsan muhakemesinin dışlandığı otonom ölüm makineleri yasaklanmalıdır. Bu talep, nükleer silah yasağının YZ çağındaki karşılığıdır. Ancak yasağın anlamlı olabilmesi için ilgili altyapıyı geliştiren şirketlerin ve devlet programlarının demokratik denetim altına alınması şarttır ve kamulaştırılmaları da zorunludur.

Tehdit değil, devrimci bir potansiyel

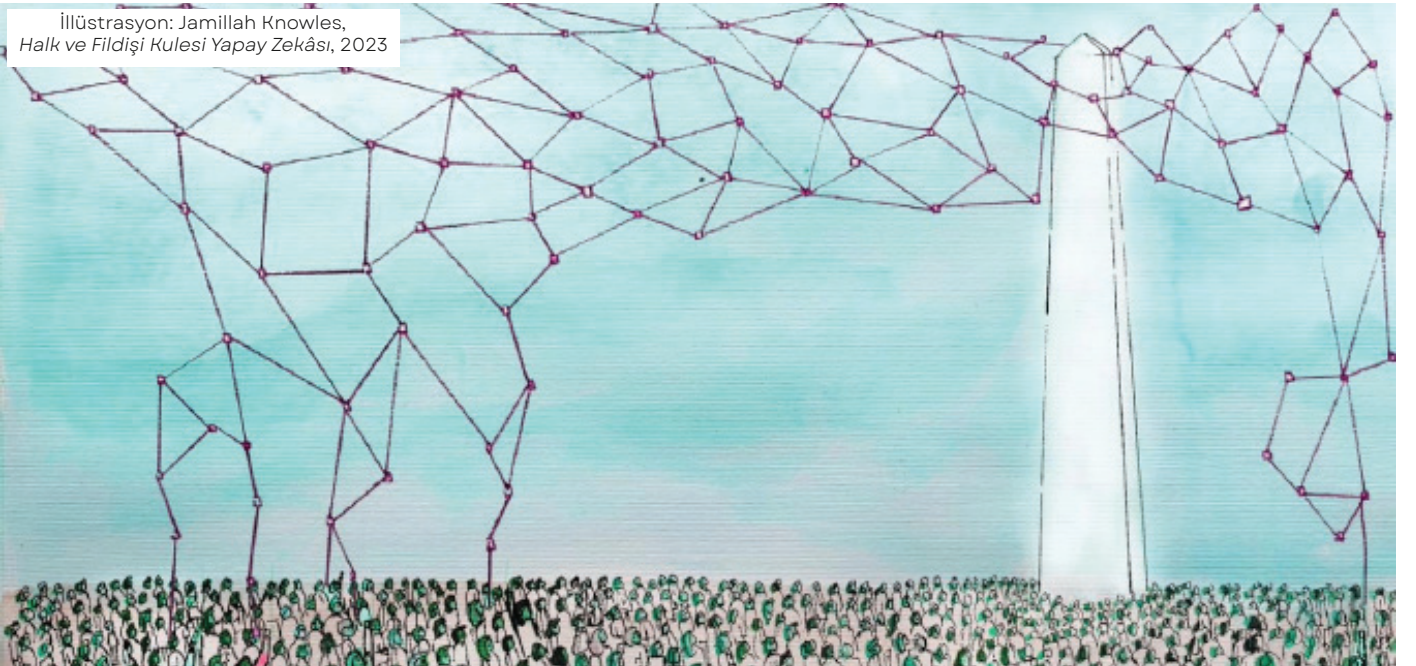
Biz YZ'ye karşı değiliz; YZ'nin kapitalist üretim ve mülkiyet ilişkilerindeki konumuna karşıyız. Mesele teknolojiyi durdurmak ya da ondan kurtulmak değil, onu prangaya vuran mülkiyet ilişkilerinden kurtulmaktır.

YZ, tarihte görülmemiş büyüklükte bir üretken potansiyeli temsil ediyor. Tıbbi tanı alanında şimdiden uzman-

lara yakın doğruluk oranlarına ulaştı. Tarımsal uygulamalarda su ve gübre kullanımını dramatik biçimde azaltabilir, iklim modellemesinde yenilenebilir enerji sistemlerini optimize edebilir, eğitimde kişiselleştirilmiş öğrenmeyi evrenselleştirebilir. Şu an bunların hiçbiri gerçekleşmiyorsa bunun nedeni teknolojik olanaksızlık değil, kâr güdüsünün bu potansiyeli toplumsal faydaya değil özel servete yönlendirmesidir.

Bu çelişkinin en çarpıcı yüzlerinden biri ekolojik tahribattır. YZ veri merkezleri muazzam elektrik talepleri ve devasa soğutma suyu ihtiyaçları nedeniyle ağır bir ekolojik yıkıma yol açmaktadır. Geleneksel dijital altyapılara kıyasla çok daha fazla enerji gerektiren bu sistemler, kapatılması planlanan kömür ve doğalgaz santrallerinin ömrünü uzatarak karbon salınımını tırmandırırken, sunucuları soğutmak için çekilen milyarlarca litre su özellikle kuraklık riski altındaki bölgelerde yerel su kaynakları üzerinde doğrudan kriz yaratmaktadır. Altyapının birkaç küresel teknoloji devinin mülkiyetinde özelleşmesi ve tekelleşmesi, kâr hırsı ve denetimsizlik nedeniyle bu yıkımı katlayarak büyötmektedir. Özel şirketler gerçek su ve karbon maliyetlerini ticari sır zırhı arkasına gizleyip kamuoyuna yeşil badana raporları sunarken kamusal şebekeleri fosil yakıtlara mahkûm etmekte, pazar yarışında öne geçmek için verimlilik yerine daha fazla sunucuya ve enerjiye başvurmaktadır. YZ altyapısının piyasa koşullarına ve dev şirketlerin insafına bırakılması, ekolojik maliyet-

İllüstrasyon: Jamillah Knowles,
Halk ve Fildişi Kulesi Yapay Zekâsı, 2023

lerin toplumsallaştırılıp kârın özelleştirildiği bir tablo yaratmaktadır. Çevresel sürdürülebilirlik, bu devasa altyapıların kamusal denetime tabi tutulmasını ve kaynak kullanımında sınırlandırıcı yasal düzenlemeler getirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Çıkış yolu

Buharlı makine, elektrik şebekesi, telefon altyapısı gibi teknolojilerin hepsi başlangıçta özel sermayenin elinde birikti, ardından kısmen ya da büyük ölçüde kamuya açıldı veya düzenlemeye tabi tutuldu. Bu geçiş mücadelesiz olmadı; işçi hareketleri ve toplumsal baskı dönüşümün önemli bir kaldıracıydı. YZ için de tarihsel görev aynıdır, ancak hem potansiyelin büyüklüğü hem de tehlikenin aciliyeti bu mücadeleyi çok daha belirleyici kılmaktadır. İşçi sınıfının ve ezilenlerin programı somut iki eksende şekillenmelidir.

Birinci eksen YZ altyapılarının kamusallaştırılmasıdır. Büyük dil modellerini ve hedefleme algoritmalarını besleyen hammadde, insanlığın yüzyıllar boyunca oluşturduğu kolektif bilgi birikimidir. Dijitalleştirilmiş kütüphaneler, akademik yayınlar, binlerce dilde yazılmış eski metinler, kodlama havuzları ve toplumsal üretimin sayısız başka biçimi. Bu kolektif emeğin ürünü olan altyapıların bir avuç şirketin özel kâr me-

kanizmasına dönüştürülmesi, yani toplumsal verinin bir nevi çitlenmesi asıl tehlikedir. Bu konuda talebimiz açıktır. Devasa işlem gücü, veri merkezleri ve temel YZ altyapıları uluslararası, demokratik denetim altında ve kamu yararına hizmet verecek biçimde kamusallaştırılmalıdır. Özel mülk olarak değil, kolektif mülk olarak var olacak şekilde yerleşmeli ve bu altyapının ürettiği verimlilik artışı, şirket bilanço kârlarına ya da askeri bütçelere değil, doğrudan toplumsal refahın evrenselleştirilmesine tahsis edilmelidir.

Bu talep hem teoride hem pratikte bir zemine oturmaktadır. YZ altyapısı zaten son derece merkezileşmiş bir yapıya kavuşmuştur. Elektrik şebekeleri ve su sistemleri gibi toplumsal altyapı olarak işletilmesi teknik açıdan mümkündür, engel yalnızca mülkiyet ilişkisidir. Dünyadaki YZ hesaplama kapasitesinin büyük bölümü birkaç ülkedeki veri merkezi kümelerinde toplanmış durumdadır; NVIDIA'nın, ASML'nin ve TSMC'nin çip üretim tekeli ise fiilen jeopolitik bir silah olarak kullanılmaktadır. Bu altyapıyı kamulaştırmak jeopolitik bir mesele değil, insanlığın geleceği için bir zorunluluktur. Böylece bu çip üretim teknolojisinin tüm saklı bilgileri açık hale getirilerek birkaç şirketin tekelinden tüm insanlığa yayılabilir.

İkincisi eksen tam otomatize hebedir. Kapitalist çerçevede YZ'nin getirdiği verimlilik artışı işçiler için işsizlik anlamına gelir. Toplumsal mülkiyet çerçevesinde ise aynı artış, herkesin daha az çalışarak aynı ya da daha fazla toplumsal serveti üretmesi, yani çalışma süresinin evrensel olarak kısaltılması demektir. Marx'ın *Grundrisse*'de öngördüğü "zorunlu emek zamanının azalması" bugün teknik olarak hızla gerçekleştirilebilir. Tam otomasyon ise ancak bir sosyalist ekonomide mümkündür. Hedef, insanı zorunlu ücretli emek sömürsünden tamamen kurtarmak ve yüksek yaşam standartlarını tüm insanlık için erişilebilir kılmaktır. Zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına geçişin altyapısı fazlasıyla olgundur.

Sermaye, kendi mezar kazıcısını kontrol edemediği devasa bir algoritmik üretici güç olarak büyümüştür. İnsanlığı bir yanda yok oluşturma, diğer yanda emeği zincirlerinden kalıcı olarak kurtaracak bir otomasyon çağına götürebilecek bu ikilem arasındaki seçimi küresel sınıf mücadelesi ve onun önderliği belirleyecektir. Çağımızın alameti farikası olarak sosyalizm ya da barbarlık ikilemi hiç bu kadar keskin ve teknolojik olarak bu kadar belirgin olmamıştı.

Thane, Hindistan'da Amazon'un veri merkezine karşı protesto. Temmuz 2026

Pakistan: Keşmir sosyal haklar ve kendi kaderini tayin hakkı için ayakta

Pakistan'ın kontrolündeki, Azad Keşmir olarak adlandırılan Keşmir bölgesinde haziran ayından bu yana kitlesel gösteriler sokaklara taşıyor ve onlarca kişinin ölümüne yol açan baskıyla karşı karşıya geliyor. Bu mücadele, toplumsal ve demokratik haklar uğruna açık bir çatışmaya dönüşmüş durumda. Bu yeni ve örnek niteliğindeki mücadele süreci, Hint Yarımadası'nda 1949'dan bu yana Pakistan, Hindistan ve Çin'in, emperyalist güçlerle ittifak halinde uyguladığı sömürgeci baskıya maruz kalan bağımsızlık ve özerklik mücadelesini yeniden canlandırmaktadır.

Ekmek, ücretler ve temel hizmetlere erişim için verilen mücadele ivme kazanmakta, Keşmir halkının yeni ve güçlü örgütleri ortaya çıkmaktadır. Bu arada Şahbaz Şerif liderliğindeki Pakistan hükümeti, baskıya karşı uzun bir mücadele geleneğine sahip bir halkın acil ve tarihsel taleplerini bir yandan kurşunlarla bastırmaya, diğer taraftan seçimler yoluyla kontrol altına almaya çalışıyor.

Keşmir halkının haklarını çiğneyen uzun süreli bir çatışma

Hindistan'ın 1947'de İngiliz emperyalizminden bağımsızlığını kazandığı büyük zaferin ardından, Keşmir'in bağımsızlığı meselesi çözümsüz kaldı. Keşmir, Himalayaların batı eteklerinde, Hindistan ve Pakistan'ın kuzeyinde, Çin'in güneybatısında yer alan verimli bir vadidir. Birleşik Krallık, geri çekilmeden önce Hindistan'da sınırları din temelinde belirlemiştir. Bu durum, Hindu çoğunluklu Hindistan ile Müslüman çoğunluklu Pakistan'ın kurulmasına yol açtı. Pakistan ise o dönemde Batı ve Doğu Pakistan olarak ikiye ayrılmıştı. Doğu Pakistan daha sonra 1971 yılında Bangladeş'e dönüştü. Keşmir, 100 yıl boyunca bir prenslik olarak varlığını sürdürmüştür. Hindistan bağımsızlığını kazandığında, prensliği yöneten Maharaja Hari Singh, Pakistan'ın toprağı ele geçirme girişimine karşı krallıkla işbirliği yapması karşılığında, yeni kurulan Hindistan'a katılmıştı. Bir Hindu olan Maharaja'nın bu kararı, bölgedeki Müslüman çoğunluğu göz ardı etti ve çatışmayı çözmek yerine, yeni anlaşmazlıklara kapı araladı. Çatışmaya bir çözüm dayatmak amacıyla, Birleşmiş Milletler 1949'da bir ateşkes ilan etmiş ve Keşmir'i üç parçaya bölen Kontrol Hattı'nı oluşturmuştur: yüzde 45'i Hindistan'a, yüzde 35'i Pakistan'a ve büyük bir tuz çölünden oluşan yüzde 20'si Çin'e bırakıldı.

Keşmir, bugüne dek, sömürgeci denetim altındaki üç bölgeye bölünmüş durumdadır. Pakistan, Azad Keşmir ve Gilgit-Baltistan'ı kontrol etmektedir; Hindistan, Cam-

mu Keşmir ve Ladakh'ı kontrol etmektedir; Çin ise Aksai Chin tuz düzlüklerini ve Şaksgam Vadisi'ni kontrol etmektedir. Bu yapay bölünme, üç ülke arasında sayısız ve tekrarlanan askeri çatışmalara yol açmış, özellikle Hindistan, Pakistan ve Çin'in hepsinin nükleer silahlara sahip ve dünyanın en kalabalık ülkeleri arasında yer aldığı göz önüne alındığında, gerilimleri had safhaya taşımıştır.

Azad Keşmir ve Cammu Keşmir Ortak Eylem Komitesi'nin (JAAC) Yükselişi

Azad Keşmir, yaklaşık 3 milyon kişiye ev sahipliği yapmaktadır. Ayrıca 1,8 milyondan fazla Azad Keşmirli yurt dışında yaşamakta ve çalışmaktadır. 2022'den bu yana, sosyal, demokratik ve özerkliğe ilişkin talepler birleşmekte ve enflasyona, hizmet maliyetlerine ve düşen yaşam kalitesine karşı büyük çaplı seferberliklerde ifadesini bulmaktadır. Bu seferberlikler, bölgesel egemenliğin ve doğal kaynakların yeniden halkın denetimine geçirilmesini hedefleyen bir alternatif arayışını temsil ediyor.

Ağustos 2022'de Halkın Hakları Hareketi (Awami Huqo-oq Tehreek), acil sosyal talepleri merkezî bir platformda bir araya getirerek ortaya çıktı. Mayıs 2023'te ise Islamabad'daki Pakistan federal hükümetinin ve Muzafferbabad'daki merkezî kukla yerel yönetimin uygulamalarına karşı gösteriler, oturma eylemleri, yol kapatmalı grevler ve çeşitli kitlesel protestolar gerçekleştirildi.

Eylül 2023'te ise Ortak Halk Eylem Komitesi (JAAC) kuruldu. Halkın Hakları Hareketi'nin de katılımıyla örgüt, Azad Keşmir toplumunun daha geniş kesimlerini kapsayacak şekilde genişledi. JAAC, hareketin geçici liderliğinin oluşturulmasına öncülük etti. Bu liderlik, Azad Keşmir'in on bölgesinin her birinden üçer kişi olmak üzere toplam 30 kişiden oluşuyordu. Liderlik içerisinde milliyetçi aktivistler, küçük işletme sahipleri ve Cammu Keşmir Ulusal Öğrenci Federasyonu (JKNSF) gibi kendilerini sosyalist olarak tanımlayan solcu ve öğrenci örgütlerinin üyeleri de yer alıyordu.

Hareketin ileri sürdüğü talepler, hidroelektrik enerjiye üretim maliyeti üzerinden erişimin güvence altına alınması ve adaletsiz vergilerin kaldırılması, buğday sübvansiyonlarının yeniden yürürlüğe konması ve yönetici elitin ayrıcalıklarına son verilmesiydi. Çeşitli yerleşim bölgelerine yayılan geniş çaplı bir seferberliğin ardından, hükümet talepleri ele almayı kabul etmiş, birim başına 3 ile 6 rupi arasında bir elektrik tarifesini ve 40 kg'lık un çuvalı başına 1.000 rupilik (yaklaşık 4 dolar) bir fiyat indirimini onaylamıştı.

Ancak diğer talepler görmezden gelindi. Bu nedenle, Ortak Halk Eylem Komitesi (JAAC), Mayıs 2024'te başkent Muzafferabad'da kitlesel ve açık bir müzakere süreci aracılığıyla taleplerini güncelledi. Bu süreçte, JAAC talep listesini genişleterek, Pakistan'da yaşayan Keşmirli mültecilere Muzafferabad'daki parlamentoda ayrılan 12 sandalyenin ve kamu istihdamında tanınan yüzde 19'luk kotanın kaldırılması, tüm vatandaşlar için ücretsiz sağlık hizmeti ve eğitim, öğrenci sendikalarının yeniden tesis edilmesi gibi demokratik siyasi talepleri de kapsamına aldı. Bununla birlikte, kendi kaderini tayin hakkı talebi açık biçimde programa eklenmedi.

2026: ayaklanma sömürgeci baskıyla karşı karşıya

Pakistan hükümetinin taleplere yanıt vermemesi, Hindistan ile Pakistan arasında çatışmaların ve karşılıklı bombardımanların yeniden yoğunlaştığı bir dönemde, Eylül ve Ekim 2025'te geniş çaplı seferberliklere yol açtı. Bu seferberliklerin amacı, JAAC tarafından formüle edilen taleplerin hayata geçirilmesiydi. Yeni hareket, Bangladeş, Sri Lanka ve Nepal gibi komşu ülkelerde yaşanan halk ayaklanmalarının etkisiyle büyük bir ivme kazandı ve gençliği mücadelenin ön saflarına taşıdı. Seferberlikler son derece güçlüydü. Hükümet bazı taleplere yanıt vermek zorunda kaldı ve JAAC, taahhüt edilen sosyal önlemlerin uygulanmasına ilişkin bir anlaşma imzaladı.

Ancak hükümet bir kez daha verdiği sözleri yerine getirmedi. Sekiz ay boyunca herhangi bir yanıt alınamamasının ardından, Haziran 2026'da hareket yeniden sokaklara çıktı ve taleplerini kabul ettirmek amacıyla Pakistan işgali altındaki Keşmir tarihinin en büyük seferberliklerini başlattı. Bu kitlesel gösteriler, yoğun baskı koşulları altında ve 27 Temmuz'da başlayan seçim süreciyle eş zamanlı olarak gerçekleşti.

9 Haziran'da Bhimber kentinde düzenlenen büyük bir yürüyüş, Rawalakot da dahil olmak üzere çeşitli şehirlerden geçerek bölgesel başkent Muzafferabad'a ulaşmayı hedefliyordu. Polis, Rawalakot'u binlerce güvenlik görevlisiyle kuşattı. Çatışmalar hemen başladı ve aralarında bazı önde gelen liderlerin de bulunduğu onlarca kişi yaşamını yitirdi. Hükümet, cenazelerin ailelerine teslim edilmeden gömülmesini emretti. Pakistan federal hükümeti JAAC'ı yasa dışı ilan etti ve örgütün önde gelen liderlerinin yakalanması için başlarına yüksek miktarda ödül koydu. Federal hükümet, Terörle Mücadele Yasası kapsamında 450 kişiyi tutuklamaya çalıştı ve protestocuları asılsız biçimde Hindistan ajanı olmakla suçladı.

Baskılara rağmen seferberlik devam etti. Çok sayıda kentte onlarca yol kapatma eylemi ve oturma eylemi gerçekleştirildi. Laik ve ilerici aktivizmin merkezlerinden biri olan Rawalakot'ta çadır eylemleri haftalar boyunca sürerken, kadınlar mücadele günlerinin faaliyetlerinde ve örgütlenmesinde öncü bir rol üstlenmeye başladı. 15 Haziran'dan bu yana kesintisiz biçimde bölgede genel grev sürüyor ve esnafın kepenk kapatması, toplu taşıma şoförlerinin ise yolcu taşımayı reddetmesi nedeniyle hayat tamamen durmuş durumda.

Demokratik ve sosyal talepler ve kendi kaderini tayin mücadelesi

38 maddede ifade edilen talepler, Pakistan hükümetinin bütünüyle karşılamayı reddettiği temel sosyal ve demokratik taleplerdir. Çünkü bu talepler, özünde Pa-

kistan'ın Azad Keşmir üzerindeki sömürgeci mirasına ve yönetim yapısına meydan okumakta, ayrıca Islamabad tarafından idare edilen görelî ve biçimsel özerkliğin yalnızca yetersiz değil, aynı zamanda kurmaca olduğunu da ortaya koymaktadır. Dolayısıyla acil sorunlar artık Azad Keşmir'in ve daha geniş anlamda Cammu ve Keşmir bölgesinin bağımsızlığı ve kendi kaderini tayin hakkı mücadelesi çerçevesinde yeniden tanımlanmaktadır.

Su ve elektriğe erişim hakkı gibi ilk bakışta basit görünen talepler, bu koşullar altında hiç de önemsiz değildir. Pakistan'ın en büyük hidroelektrik barajı olan Mangla Barajı Azad Keşmir'de bulunmaktadır. Pakistan burada ki su kaynaklarına el koymakta, herhangi bir telif ya da kullanım bedeli ödememekte ve elektrik Azad Keşmir'e "ihraç ediliyormuş" gibi gösterilerek yüksek hizmet bedelleri dayatılmaktadır.

Pakistan topraklarında yaşayan mültecilere ayrılan koltukların kaldırılması gibi demokratik talepler, Pakistan tarafından manipüle edilen hileli seçimlere karşı bir tepki olarak gündeme getirilmiştir. Bu ayrılmış koltuklar, Pakistan'ın Azad Keşmir'in siyasi bağımsızlığını zayıflatmak için kullandığı yasal bir teknik ayrıntıdır. Sınırlı yasa kapasitesine sahip 53 koltuklu parlamentonun 12 koltuğu, Hindistan'ın Cammu Keşmir işgalinden kaçarak Pakistan'a sığınan 450.000 mülteciye ayrılmıştır. Bahsedilen mülteciler onlarca yıldır Pakistan'da yaşamakta, ülkenin siyasal yapısının bir parçasını oluşturmakta ve Pakistan vatandaşlığına sahiptir. Hükümet, zaten sınırlı sayıdaki kamu sektörü istihdamının yüzde 19'unu bu kesime tahsis ederek yerel halkın iş olanaklarını azaltmaktadır. JAAC, Pakistan'ın Muzafferabad'daki yönetim üzerindeki sömürgeci denetimini örtülü biçimde sürdürmek amacıyla bu kontenjanları ve kamu kadrolarını kullandığını belirtmektedir. Bu nedenle JAAC, kurallar değiştirilmediği sürece seçim sürecine katılmama kararı almış ve seçim boykotu çağrısında bulunmuştur.

JAAC ve halk seferberliği ayrıca tutukluların derhal serbest bırakılmasını, yargı baskısının sona erdirilmesini, "terörist" listelerinin iptal edilmesini, JAAC üzerindeki yasağın kaldırılmasını ve örgüt liderleri hakkında çıkarılan tutuklama emirlerinin geri çekilmesini talep etmektedir. Halk seferberliği, işlenen cinayetlere dair ise cenazelerin ailelerine teslim edilmesini, cinayetlerden sorumlu polis görevlileri ile onların siyasi amirlerinin cezalandırılmasını ve kaybedilen kişilerin akıbetinin açıklığa kavuşturulmasını istemektedir.

İşçilerin Uluslararası Birliği - Dördüncü Enternasyonal, bu taleplerle dayanışma içinde ve Keşmir halk hareketinin nihai başarısı için küresel destek çağrısı yapmaktadır. Baskıları kınıyor; dünya çapındaki demokratik, işçi, öğrenci ve kadın örgütlerini, özellikle de Pakistan ve Hindistan'daki örgütleri, Londra'daki Keşmir diasporasının ve dünyanın çeşitli kentlerindeki Pakistan büyükelçilikleri ile konsoloslukları önünde gerçekleştirilen eylemlerde görüldüğü gibi, kendi ülkelerinde mümkün olan en güçlü dayanışmayı göstermeye çağırıyoruz. Pakistan'ın ve hükümetinin suçlarını teşhir ediyor; Pakistan'ın, Hindistan'ın ve Çin'in baskısına son verecek birleşik ve özgür bir Keşmir yolunda, sömürgeci baskının sona erdirilmesini destekliyoruz.

İtalya'nın Etiyopya işgali ve savaşlar üzerine devrimci Marksist tutum

ABD emperyalizmi ve İsrail Siyonizminin İran'a dönük emperyalist saldırıganlığı sürerken çevrilen aşağıdaki iki metin, devrimci Marksist akımın 1935-36 yıllarındaki İtalya-Etiyopya savaşı üzerine pozisyonunu açıklamaktadır. Troçki'nin Nisan 1936'da kaleme aldığı metinde Etiyopya'nın emperyalist bir güç olan İtalya tarafından işgalinin "iki rakip diktatör arasındaki bir çatışma" olarak okunamayacağına yönelik vurgusu, İran'a yönelik saldırıda alınması gereken tutuma ilişkin önemli bir referanstır. Troçki'ye göre savaşları, çatışan devletlerin siyasal rejimleri üzerinden değil, emperyalist hiyerarşi içerisindeki konumları üzerinden tasnif etmek gereklidir. Örneğin emperyalist ama demokratik bir rejimin, sömürge veya yarisömürge bir diktatörlük karşısında zaferini savunmak veya tarafsız kalmak devrimci bir politika olamaz. New International'da Ekim 1935'te yayımlanan Parabellum imzalı ve "İtalya-Etiyopya Savaşı Üzerine Sorular" başlıklı metinde ise savaşlara karşı genel geçer pasifist bir tutum almanın veya bütün savaşları emperyalist savaş ilan ederek devrimci yenilgicilik çağrısı yapmanın hatalı bir pozisyon olacağı savunuluyor. Emperyalist işgal ve savaşlar üzerine önemli dersler barındıran bu iki metin Türkçeye ilk kez Troçkist yayın kurulu tarafından kazandırılmaktadır. Troçki'nin metnindeki dipnotlar, Pierre Broué'nin editörlüğünde yayımlanan Troçki'nin Eserleri (Oeuvres) serisinin 9. cildindeki editöryal notların çevirisidir.

Diktatörler ve Oslo'nun Tepeleri Üzerine

İngiliz Bir Yoldaşa Mektup

Mektup, Marksist Grup'un yönetimine, muhtemelen Bert Matlow'a hitaben yazılmıştır. Başlığı Troçki tarafından verilmiştir. Marksist Grup, 1938'de Dördüncü Enternasyonal'in kuruluşunu ilan eden Troçki önderliğindeki Uluslararası Komünist Lig'in Büyük Britanya seksiyonuydu. O dönemde Bağımsız İşçi Partisi (ILP) içerisinde faaliyet yürütüyordu.

Görünüşe göre bu başlık, ILP'nin 11 ve 12 Nisan'da Keighton'da henüz gerçekleştirilmiş olan konferansındaki iki olaya göndermede bulunmaktadır: Maxton'ın Etiyopya savaşını "iki diktatör arasındaki" bir çatışma olarak tanımlaması ve Fenner Brockway'in, o sırada Norveç'te sürgünde bulunan Troçki'ye gönderme yaparak, "Oslo'nun tepelerinden" yeni bir Enternasyonal kurmak isteyenlere yönelik saldırısı.

Sevgili Yoldaş,

Bağımsız İşçi Partisi'nin (ILP) konferansına ilişkin raporu, 17 Nisan 1936 tarihli The New Leader gazetesinde büyük bir şaşkınlıkla okudum. Doğrusu, ILP'yi yöneten pasifist parlamenterler hakkında hiçbir zaman hayal beslemedim. Ancak onların siyasi konumu ve konferanstaki bütün tutumları, kendilerinden genellikle beklenebilecek sınırları bile aşmak-

tadır. Eminim ki siz ve arkadaşlarınız da burada bizim vardığımız sonuçlara yaklaşık olarak aynı şekilde ulaşmışsınızdır. Bununla birlikte birkaç gözlemde bulunmaktan kendimi alamıyorum.

1. Maxton ve diğerleri, İtalya ile Etiyopya arasındaki savaşın "iki rakip diktatör arasındaki bir çatışma" olduğu görüşündedir. Bu siyasetçilere göre bu olgu, proletaryayı iki diktatör arasında bir seçim yapma görevinden kurtarmaktadır. Böylece savaşın karakterini devletin siyasal formu üzerinden tanımlamaktadırlar. Üstelik bunu yaparken söz konusu siyasal biçimi son derece yüzeysel ve yalnızca betimleyici bir tarzda ele almakta, her iki "diktatörlüğün" toplumsal temellerini dikkate almamaktadırlar. Bir diktatör tarihte son derece ilerici bir rol de oynayabilir. Örneğin Oliver Cromwell, Robespierre' vb. Öte yandan İngiliz demokrasisinin tam ortasında Lloyd George² savaş sırasında son derece gerici bir diktatörlük uygulamıştır. Bir diktatör, İngiliz boyunduruğunu parçalamak amacıyla Hint halkının bir sonraki ayaklanmasının başına geçecek olsaydı, Maxton bu diktatöre desteğini reddeder miydi? Evet mi hayır mı? Eğer reddetmezse, İtalyan boyunduruğunu atmaya çalışan Etiyopyalı "diktatöre" neden desteğini reddetmektedir?

Eğer Mussolini zafer kazanırsa³, bunun anlamı faşizmin güçlenmesi, emperyalizmin kuvvetlenmesi ve

Afrika'da ve başka yerlerde sömürge halklarının cesaretinin kırılması olacaktır. Buna karşılık Negus'un zaferi yalnızca İtalyan emperyalizmine değil, emperyalizme bütünüyle güçlü bir darbe anlamına gelecek ve ezilen halkların isyankâr güçlerine güçlü bir itki verecektir. Bunu görmemek için gerçekten bütünüyle kör olmak gerekir.

2. McGovern⁴, 1935'in "zavallı küçük Etiyopya"sını 1914'ün "zavallı küçük Belçika"sı ile aynı düzeye koymaktadır. Her iki durumda da bunun anlamı savaşı desteklemektir. Oysa "zavallı küçük Belçika"nın Afrika'da on milyon kölesi vardır. Buna karşılık Etiyopya halkı, İtalya'nın kölesi olmamak için savaşmaktadır⁵. Belçika Avrupa emperyalist zincirinin bir halkasıydı ve öyle kalmıştır. Etiyopya ise yalnızca emperyalist iştahların bir kurbanıdır. Bu iki durumu aynı düzleme yerleştirmek tam anlamıyla saçmalıktır.

Öte yandan Etiyopya'yı İtalya'ya karşı savunmak, hiçbir şekilde İngiliz emperyalizmini savaşa teşvik etmek anlamına gelmez. Bir zamanlar bu durum *The New Leader* gazetesinde yayımlanan birkaç makalede oldukça iyi bir biçimde gösterilmişti⁶. McGovern'in, ILP'nin görevinin "diktatörler arasındaki kavgalardan uzak durmak" olması gerektiği yönündeki çıkarımı, pasifizmin zihinsel ve ahlaki güçsüzlüğünün örnek bir modelidir.

3. Ancak en utanç verici olan şey oylamadan sonra ortaya çıkmaktadır. Konferans, 70'e karşı 57 oyla bu skandal nitelikteki pasifist şarlatanlığı reddettikten sonra⁷, hassas pasifist Maxton konferansın göğsüne bir ultimatoma tabancası dayadı ve 93'e karşı 39 oyla yeni bir karar dayattı⁸. Böylece görüyoruz ki diktatörler yalnızca Roma'da ve Addis Ababa'da değil, Londra'da da bulunmaktadır. Bu üç diktatör arasında en zararlı olanın, kendi parlamento prestiji ve pasifist kafa karışıklığı adına kendi partisinin boğazına sarılan kişi olduğunu düşünüyorum. Böyle bir davranışa tahammül eden bir parti devrimci bir parti değildir. Çünkü eğer parti, Maxton'un istifa tehditleri nedeniyle son derece önemli ve güncel bir meselede ilkesel tutumundan vazgeçiyor veya bunu erteliyorsa, belirleyici anda burjuvazinin ölçüle-meyecek kadar güçlü baskısına asla dayanamayacaktır.

4. Konferans ezici bir çoğunlukla parti içinde grupların varlığını yasakladı⁹. Güzel. Fakat Maxton konferansa ultimatoma kimin adına yöneltti? Parti aygıtını kendi özel mülkü olarak gören ve gerçekte partinin demokratik kararlarına saygı duymaya zorlanması gereken tek hizbi temsil eden parlamento grubunun adına. Muhalif grupları dağıtan fakat iktidardaki kliğin istediği gibi davranmasına izin veren bir parti devrimci bir parti değildir. Böyle bir parti proletaryayı zafere götüremez.

5. Fenner Brockway'in bu konudaki tutumu¹⁰, merkeziliğin siyasal ve ahlaki yetersizliğinin son derece öğretici bir örneğidir. Fenner Brockway önemli bir sorunda doğru bir bakış açısını benimseme şansına sahip oldu. Bu bakış açısı bizimkiyle örtüşmektedir. Ancak fark şuradadır. Biz Marksistler bu meseleyi gerçekten ciddiye alırız. Fenner Brockway için ise bu yalnızca "tali" bir meseledir. Ona göre İngiliz işçileri için yanlış bir bakış açısına sahip olsa bile Maxton'un başkan olması, Maxton olmadan doğru bir bakış açısına sahip olmaktan daha iyidir. Merkeziliğin kaderi budur. Tali olan şeyi ciddi, ciddi olan şeyi ise tali sayar. İşte bu nedenle merkeziliği asla ciddiye almamak gerekir.

6. Enternasyonal sorunu konusundaki eski kafa karışıklığı, önceki perspektifin açık iflasına rağmen bir kez daha benimsendi¹¹. Her hâlükârda Üçüncü Enternasyonal'den gelecek bir "davet" hakkında artık hiçbir şey söylenmemektedir. Fakat merkezci hiçbir şeyi ciddiye almaz. Artık bir proleter Enternasyonal'in kalmadığını kabul ettiği hâlde bile yenisini kurma konusunda tereddüt etmektedir. Neden? Çünkü ilkeleri yok.

İlkeleri olamaz. Çünkü yalnızca tek bir önemli meselede ilkesel bir tutum benimsemeye yönelik ciddi bir girişimde bulunsan bile, hemen sağdan bir ultimatoma alır ve geri çekilmeye başlar. Böyle koşullar altında bütünlüklü bir devrimci programı nasıl düşünebilir? Daha sonra zihinsel ve ahlaki çaresizliğini derin görünümlü aforizmalar biçiminde ifade eder. Yeni Enternasyonal'in "sosyalist hareketlerin gelişmesinden" doğması gerektiğini söyler. Yani bir gün mutlaka bir şey üretecek olması gereken tarihsel süreçten. Fakat bu kuşku müttefikin çeşitli yolları var-

dır. Hatta Lenin'in Enternasyonal'ini İkinci Enternasyonal düzeyine indirgemeye kadar varmıştır. Bu nedenle proleter devrimciler kendi yollarına girmelidir. Yani yeni Enternasyonal'in programını formüle etmeli ve tarihsel sürecin elverişli eğilimlerine dayanarak bu programın egemenlik kazanmasına yardımcı olmalıdır.

7. Fenner Brockway, Maxton'a yaptığı acınası teslimiyetten sonra, imzası bulunan kişiye karşı mücadelede yeniden cesaret buldu. Brockway'e göre yeni bir Enternasyonal "Oslo'nun yüksekliklerinden" inşa edilemez¹². Oslo'da yaşamadığım gerçeğini bir yana bırakıyorum. Ayrıca Oslo yüksekliklerde yer alan bir şehir de değildir. Benim binlerce yoldaşla birlikte savunduğum ilkel hiçbir yerel ya da coğrafi nitelik taşımamaktadır. Bunlar Marksist ve enternasyonalist ilkelerdir. Bu ilkeler tezlerde, broşürlerde ve kitaplarda formüle edilmiş, açıklanmış ve savunulmuştur. Fenner Brockway bu ilkeleri yanlış buluyorsa, kendi ilkelerini bunların karşısına koysun. Biz her zaman daha iyisini öğrenmeye hazırız. Ne var ki Fenner Brockway ne yazık ki bu alana girmeye cesaret edemez, çünkü o, zaten o pek zavallı ilkeler boğçasını Maxton'a teslim etmiş bulunuyor. Bu yüzden geriye onun için yalnızca "Oslo'nun yükseklikleri" ile alay etmek kalmaktadır. Bunu yaparken de hemen üçlü bir hata işlemektedir. Benim adresim konusunda, Norveç başkentinin topografyası konusunda ve son olarak uluslararası eylemin temel ilkeleri konusunda.

Sonuçlarım nedir? ILP'nin davası bana göre umutsuz görünmektedir¹³. Fenner Brockway hizbinin başarısızlığına rağmen Maxton'un ultimatoma boyun eğmeyen otuz dokuz delege, İngiliz proletaryası için gerçekten devrimci bir parti hazırlamanın yollarını aramalıdır. Böyle bir parti ancak Dördüncü Enternasyonal bayrağı altında var olabilir.

Dipnotlar:

1 Oliver Cromwell (1599-1658), küçük soylu, İngiliz Devrimi sırasında Püritenlerin önderi, Yeni Model Ordu'yu örgütleyip komuta etti, monarşiyi devirdi ve Kral I. Charles'ın başını kestirdi. Maximilien Robespierre (1758-1794), Jakobenler Kulübü'nün önde gelen isimlerinden ve Konvan-

New York'ta İtalya'nın Etiyopya işgalinin protestosu, Mayıs 1936.
Fotoğraf: Hulton Archive

siyon'daki Montagnardların sözcülerinden biri olarak, Fransız Devrimi sırasında Kamu Selameti Komitesi'ni yönetti ve 9 Thermidor'da devrilene kadar bu görevini sürdürdü.

2 David Lloyd George (1863-1945), liberal milletvekili, 1916'dan itibaren Büyük Britanya'da enternasyonalist muhalefete baskı uygulayan ve işçi hareketini bir bütün olarak susturup etkisiz hale getirmeye çalışan bir savaş kabinesine başkanlık etti.

3 İtalyan ordusunun askerî zaferi bu tarihte fiilen kesinleşmişti ve yalnızca iki ay sonra nihai olarak tescil edilecekti.

4 John McGovern (1887-1968), işsizler lehine yürüttüğü ajitasyon sayesinde popülerlik kazanmış bir ILP milletvekiliydi, ancak her şeyden önce bir pasifistti.

5 Hatırlatalım ki 1914 savaşı, "tarafsız" Belçika'nın Alman ordusu tarafından işgaliyle başlamıştı ve aynı Belçika, Afrika'da, özellikle Kongo'yu da kapsayan önemli bir sömürge imparatorluğunun başındaydı. Etiyopya, Afrika'nın son bağımsız devletiydi.

6 Burada söz konusu olan, Fenner Brockway'in ILP'nin haftalık yayın organı The New Leader'in Ağustos ve Eylül 1935 sayılarında yayımlanan makaleleridir.

7Yaptırımlar politikası üzerine, Marksist Grup üyesi siyah C.L.R. James'in Londralı delegeler adına açtığı tartışma sırasında konferans, 57'ye karşı 70 oyla şu metni kabul ederek Maxton, McGovern ve parlamento

grubunun politikasını mahkûm etmişti: "Konferans, The New Leader'in son aylardaki tutumundan memnuniyet duyar. Yoldaş Brockway'i kutlar ve yaptırımlar sorunu konusunda benimsediği çizgiyi kendi çizgisi olarak kabul eder."

Konferans bu metin üzerinde 13 Eylül 1935'te karar aldı. Bu bildirinin, ilk cümlede müdahale karşıtı olarak ilan edilen politikayla doğrudan çeliştiğini belirten ayrı önerge ise 65'e karşı yalnızca 66 oy almıştı. Bu oylama, Marksist Grup ile Brockway "solu" arasındaki koalisyon için büyük bir zaferdi.

8Yaptırımlara ilişkin karar tasarısının oylanması sırasında, aralarında McGovern'in de bulunduğu birkaç milletvekili, bu kararın yürürlükte tutulması hâlinde istifa etmekle tehdit etti. Ertesi gün, konferansın açılışında, konferans kararının korunmasının kendilerini görevlerinden istifa etmeye zorlayacağı yönünde bir açıklama yapıldı. Özellikle şöyle deniyordu: "Parti içinde İtalya'ya karşı savaş meselesi konusunda görüş ayrılığı vardır. Yürütme kurulunun üç üyesi, parlamento grubundan bazı üyeler ve ulusal konseyin diğer bazı üyeleri, alınan kararı vicdanen uygulamayacak durumdadır."

Bunun üzerine ulusal konsey, çoğunluğun çok dar olmasını gerekçe göstererek, yeni önerinin üç ay içinde bir referandum yoluyla partinin kararına sunulmasını ve bu arada konferansın ulusal konseye ve onun, parti ailesi içindeki farklı görüşlerin

ifade edilmesine olanak tanıyan yöntemine güvenmesini talep etti.

Ancak herkesin şaşkınlığı içinde, bir gün önce kabul edilen kararı desteklemiş olan C.A. Smith, ulusal komitenin referandum sonucuna uyma taahhüdünde bulunması koşuluyla Maxton'ın önerisinden yana tavır aldı! C.L.R. James, Maxton'ın önerisine karşı mücadele etti. Fakat Fenner Brockway, partinin Maxton gibi etkili bir kişiden mahrum kalma riskini göze alamayacağını ve oylamadaki farkın çok küçük olması nedeniyle meseleyi referanduma bırakmanın daha doğru olacağını savundu.

Bunun üzerine, bir önceki gün yapılan oylamanın kararını referanduma göndermeyi onaylayan önerge 39'a karşı 95 oyla kabul edildi: Brockway ile kurulan koalisyon bozulmuş, Marxist Group ise tecrit edilmişti.

9 ILP içindeki gruplaşmaları yasaklayan önlem açıkça Troçkistlere yönelikti ve Fenner Brockway de The New Leader'da 20 Mart'ta yayımlanan makalesiyle bu önlemin kabul edilmesinin koşullarının yaratılmasına katkıda bulunmuştu.

10 Archibald Fenner Brockway, 1908'den beri ILP üyesiydi ve 1933'ten bu yana partinin genel sekreterliğini yürütüyordu. Aynı zamanda Londra Bürosu'nun da sekreteriydi.

11 Fenner Brockway, Enternasyonal meselesi konusunda ulusal komitenin tutumunu sundu. Bu tutum, bir Enternasyonal'in II. ve III. Enternasyonallerin birleşmesinden doğabi-

leceği fikrini reddediyor ve “yeni bir Enternasyonal”den yana tavır alıyordu: “Bütün bu fraksiyonları bir araya getiren birleşik bir devrimci Enternasyonal’in kurulmasından yana olduğumuzu açıkça söylemeliyiz. Yukarıdan bir program dayatmaya çalışmayacağız, fakat devrimci sosyalist bir Enternasyonal’in etrafında toplanması gereken bazı temel ilkeleri formüle edeceğiz. Bu temel ilkeler, Uluslararası Büro’nun esaslarında zaten belirtilmiştir.”

12 Fenner Brockway, Enternasyonal üzerine raporunda özellikle şöyle demişti: “Birleşik bir devrimci Enternasyonal yaratmanın yolunun, birkaç küçük grubun bir araya gelip

bir program hazırlaması ve ardından Oslo’nun tepelerinden yeni ve birleşik bir Enternasyonal kurması olduğuna inanmıyoruz.”

13 Troçki burada, Marksist Grup’u bir yıldır bölen mesele konusunda açık bir tutum almaktadır: Ona göre ILP’nin artık bir geleceği yoktur, yönü İşçi Partisi’ne çevirmek ve orada faaliyet yürütmek gerekmektedir. Aslında Troçki, Kasım 1935’te Birney ve Johnstone’un ziyaretini kabul ettiğinde de bu sonuca pek uzak değildi. Marksist Grup’un hazırlanacak bir eylem programı temelinde kampanya yürütmesi ve bu kampanyanın sonuçlarına göre tutumunu belirlemesi konusunda anlaşmaya varıl-

mıştı. P.J. Schmidt’in Londra ziyareti ise işleri karmaşıktırmıştı: Hollandalı önder, Fenner Brockway’in ve dolayısıyla ILP’nin Dördüncü Enternasyonal’e kazanılmasının mümkün olduğuna inanıyordu. Ayrıca Marksist Grup’un en ciddi grup olduğuna kanaat getirmişti ve kendisi de Brockway ile parti çoğunluğunun kazanılmasının mümkün olduğuna inanan C.L.R. James’ten etkilenmişti. Paskalya konferansından sonra James ve taraftarları, Marksist Grup çoğunluğunu önce ILP içinde referandum mücadelesini vermeye ikna ettiler: Controversy’nin mayıs sayısı, Marksist Grup’un kendi kendini feshetme bildirisini yayımladı. Grup, bu meselede de ILP’nin disiplinine tabi olmayı kabul ediyordu.

İtalya-Etiyopya Savaşı üzerine sorular

I
Her savaş, devrimci Marksistleri bu savaşa karşı nasıl bir tutum alına-
cağı sorusuyla karşı karşıya bırakır.
Bu durum onları her şeyden önce
savaşı “genel olarak” reddeden ve
bu nedenle her savaş karşısında ta-
mamen çaresiz kalan burjuva ya da
“sosyalist” pasifistlerden ayırır. Aynı
zamanda onları, savaş patlak ver-
dikten sonra her savaşa devrimle ya
da genel grevle karşılık verileceğini
vaat eden ve böylece proletaryayı sa-
vaş karşısında gerçek bir hazırlıktan
alıkoyarak sosyal şovenizme hizmet
eden reformizmin sözde radikal
ideologlarından da ayırır. Son ola-
rak devrimci Marksistler, çağımızda
emperyalist savaşlardan başka savaş
olamayacağını ve bu nedenle pro-
letaryanın her savaşa karşı aktif ve
devrimci bir biçimde ortaya çıkması
gerektiğini ileri süren Marksistler-
den de ayrılır.

Mussolini Etiyopya’ya karşı bir savaş
hazırlamaktadır. Hiç kimse İtalya’nın
emperyalist bir savaş yürüteceğini
inkâr edemez. Bu savaş bir ülkeyi
ilhak etme, bağımsız bir devleti bir
İtalyan sömürgesine dönüştürme gi-
rişimidir. Mussolini’yi bu fetih sava-
şına iten dolaysız nedenler ne olursa
olsun, yani Faşist İtalya’nın iç çeliş-
kilerinin dayanılmaz hâle gelmesi ve
dikkatleri başka yöne çevirmek için
askeri bir macerayı zorunlu kılması
ya da Afrika’da yeni fetihlere doğru
iten emperyalizmin kendi mekaniz-

ması olması fark etmez. Burada söz
konusu olan şey faşist rejime özgü
bir özellik değildir. Bu, tüm emper-
yalizmlere ortak bir özelliktir. Dünya
yeniden paylaşılmalıdır. İtalya gibi
üçüncü dereceden bir emperyalist
güç, yeni yağmalar aracılığıyla ve bi-
rinci ve ikinci dereceden güçler ara-
sındaki emperyalist karşıtlıklardan
yararlanarak kendi konumunu yük-
seltmeye çalışmaktadır.

Böyle bir savaşta İtalya’daki dev-
rimcilerin tutumu tamamen açıktır.
Yenilgicilik, yani kendi hükümet-
lerinin yenilgisi için çalışmak ve
böylece emperyalist savaşı iç savaşa
dönüştürmeye hazırlanmak. Savaş
durumunda İtalyan proletaryasının
görevi budur. Bu konuda hiçbir kuş-
ku yoktur ve devrimci proletarya bu
konuda dayanışma içinde olacaktır.
Görüldüğü gibi bu görev İtalya’da
özel bir rejim biçimi olan faşizmin
varlığından kaynaklanmaz. Görev,
İtalya’nın emperyalist bir politika
izlemesinden doğar. Faşist rejim ise
emperyalizmin olası devlet biçim-
lerinden yalnızca biridir. Emperya-
lizm aynı zamanda demokratik cum-
huriyetçi biçimlerde de ortaya çıkar
ve savaş durumunda devrimci Mark-
sistler tarafından aynı sloganlar ve
amaçlarla mücadele edilmelidir. Bu
noktanın özellikle vurgulanmasının
nedeni şudur. Bu, üstyapının, yani
devlet biçiminin, egemen iktidarın
ve emperyalist aşamasındaki serma-
ye diktatörlüğünün bütünüyle türe-
miş bir olgu olduğunun altını çizmek

içindir. Proletaryanın temel mesele-
lerdeki esas tutumu ise bu türemiş
olguya, yani kapitalist diktatörlüğün
devlet biçimine bağlı değildir.

Bu ikinci noktada dahi Marx ve Le-
nin’i revize eden “Marksistler” ile
hiçbir birlik yoktur. Stalinistler gibi
onlar da “iyi” ve “barışçı” emperya-
listler ile “kötü”, savaşçı emperyalist-
ler icat ederler. Buna göre yalnızca
ikincileriyle mücadele edilmelidir.
Birinciler ise iyi dostlardır. Leniniz-
min bu revizyonu Marksizme açık
bir ihanettir. Stalinist “ilkenin” pra-
tik uygulaması sıradan bir toplumsal
şovenizme götürür. Ne kadar sofistçe
ifadelerle süslenmiş olursa olsun so-
nuç değişmez. Aynı şekilde Alman
Sosyalist İşçi Partisi (SAP) türün-
den “Marksistlerle” de savaş sorunu
konusunda hiçbir ortak nokta bulu-
namaz. Bu parti, doğal tarihine ve
kökenine sadık kalarak savaş karşı-
sında iki tamamen farklı, birbiriyle
bağdaşmayan ve ayrıca her ikisi de
yanlış olan görüşü temsil etmektedir.
Birincisi, partinin savaş sorununa
ilişkin inanılmaz derecede karışık ve
boş bildirgesinde dile getirilen gö-
rüştür. Bu görüş, kimsenin gerçekte
ne olduğunu söyleyemediği amorf ve
değersiz bir burjuva-pasifist “barış
konferansı” çağrısı yapmaktadır. Bu,
silahsızlanma ve savaşın genel yıkıcı-
lığı üzerine sosyal demokrat sözlerin
ve Komintern’in yardımcı örgütleri
aracılığıyla yürüttüğü ajitasyon yön-
temlerinin bir karışımıdır. Savaşa ve
faşizme karşı bütün birlikler, der-

nekler ve komiteler bu yöntemin örnekleridir ve sonuçlarının ne olduğu gayet iyi bilinmektedir. SAP içindeki ikinci eğilim ise Fransız emperyalizminin “faşist Almanya’ya karşı önleyici savaşını” savunur. Böylece burada da Stalinistlerin yaptığı gibi “iyi” ve “kötü” emperyalistler arasında bir ayrım yapılmaktadır. Ordunun içinde, savaşın ortasında devrim yapılacağına dair bütün sözlere rağmen bu tutum yalnızca sıradan sosyal şovenizmin zavallı bir örtüsüdür. Çünkü bu görüş “iyi” demokratik emperyalist devletler ile “kötü” faşist emperyalistler arasında bir ayrım yapmaktadır. SAP içinde, bu Marksizm karşıtı kafa karışıklığının teorik temsilcisi, savaş meselesi hakkında hiçbir şey yayınlamamış olmasına rağmen, Fritz Sternberg’den başkası değildir. Ancak emperyalizm üzerine çalışmaları ve özellikle *Der Faschismus an der Macht* (Faşizm İktidarda) adlı kitabı bu politik görüşlerin teorik temelini oluşturur. Bu çalışmalar Rosa Luxemburg’un birikim teorisindeki hataların düz bir vulgarizasyonuna dayanır ve Lenin’e yönelik kibirli “çürütmeler” içerir. Lenin’in emperyalizm teorisi ise son

yirmi yılın olayları tarafından ayrıntılarıyla doğrulanmıştır. Sternberg’in bu eklektizmi SAP’nin politik kararlarının temelini oluşturur.

II

Şimdi, İtalya-Etiyopya savaşının iki yönü vardır. İtalyan tarafı açısından bakıldığında her şey son derece basit görünür.

Ancak devrimci proletaryanın yapması gereken şey, bu savaş sorununu, her savaşta olduğu gibi, uluslararası bir bakış açısından görmek ve yanıtlamaktır. Bunun anlamı şudur: Eğer İtalyan proletaryasının kendi hükümetinin yenilgisi ve devrilmesi için mücadele etmesi gerektiği doğruysa, ki bu çalışmada burjuva antifaşistlerin önemli bir bölümü de onunla aynı yönde hareket edecektir; ve eğer İtalya’nın emperyalist savaşını kapitalizmin devrilmesine yönelik bir iç savaşa dönüştürmesi gerektiği doğruysa, ki bu noktada yalnızca Leninistler ilkesel olarak İtalyan devrimci öncüsüyle aynı safta yer alacaktır; bütün bunlar doğruysa, o halde devrimci proletaryanın Etiyopya karşındaki tutumu ne olmalıdır?

Bu noktada Leninistler ile birçok

burjuva ve hatta emperyalist siyasetçi arasında bir tür örtüşme bulunacaktır. Ancak nedenleri ve amaçları tamamen farklıdır.

Her şeyden önce şu soru sorulmalıdır. Etiyopya’nın bu savaşı hemen kaybetmeden sürdürme olasılığı var mıdır? Evet, bu ihtimal var. Çünkü faşist İtalya’nın gücü büyük ölçüde bir yanılsamadır. Bu “faşist cemaat” içindeki devasa çelişkiler nedeniyle ordudaki sınıf çelişkileri büyük yükler karşısında muhtemelen dayanamayacaktır. Ayrıca bu ağır ve riskli savaş kısa sürede tüm ülkeyi ayaklandırabilir. Diğer neden ise şudur: Etiyopya savaşının başlangıçta yerelleşmesi muhtemel olsa da, emperyalist büyük güçlerin İtalya’ya serbest hareket alanı tanımları pek olası görünmemektedir. İngiliz emperyalizmi, Afrika’da İtalyan nüfuzunun Kızıldeniz’e kadar genişlemesine izin vermek ve Aden Körfezi ile Bab el-Mendeb Boğazı’ndan Nil havzasının kaynaklarına kadar uzanan bölgede İtalya’nın gücünü ve daha fazla yayılma arzusunu kabul etmek niyetinde değildir. Aynı şekilde, bugün İtalyan korsanlarının destekçiliğini yapan Fransız emperyalistlerinin

Adigrat ele geçirildikten sonra İtalyan ve Eritreli birlikler. Fotoğraf: Bettmann Archive

“özverisi” de, İtalya’nın mevzilerinin Orta Afrika’nın içlerine doğru daha fazla ilerlemesini seyretmeye razı olacak kadar ileri gitmeyecektir.

Bunlar, Etiyopya’nın direnişini mümkün kılan uluslararası koşullardır. Tam da bu koşullar, “Etiyopya’nın zaferine yardım” sloganında ifadesini bulan bir görünürde benzerliği, burjuva hatta emperyalist bireyler ve gruplar, belki de devletler ile proletaryanın devrimci öncüsü arasında doğuracaktır.

Şu soru sorulabilir: Geri, feodal, barbar bir devlet olan Etiyopya’nın zaferinde uluslararası proletaryanın ne gibi bir çıkarı vardır? Gerçekten de bu soru, burjuva “pasifistler” tarafından, Etiyopya’yı kendileri de yutmak isteyen emperyalistler tarafından ve İtalya’nın müttefikleri tarafından dile getirilmektedir. “Etiyopya köle ticaretini bile ortadan kaldıramamış değil midir?” diye soruyor, kendi imparatorluklarında, bilindiği üzere, köle ticaretinin hiç bulunmadığı ve adaletin her yerde hüküm sürdüğü erdemli İngiliz Hristiyanlar. Ne de olsa Hindistan’da, Afrika’da ve Britanya bayrağının dalgalandığı diğer bütün yerlerde yüz binlerce yerlinin açlıktan ölmesi, salgınlarda can vermesi ya da iyi İngiliz bombardıman uçakları tarafından öteki dünyaya gönderilmesi de bu adaletin bir parçasıdır.

Başka bir emperyalizmin İtalya’nın yenilgisinde hangi çıkarı olabileceği burada incelenmek zorunda değildir. Savaş fiilen patlak verdiğinde buna bakmak için zaman olacaktır. Ancak devrimci proletaryanın Etiyopya’nın zaferinde sahip olduğu çıkar tam da burada ve şimdi araştırılmalıdır.

III

Bunu oldukça kaba bir biçimde ifade ettik: Etiyopya’nın zaferi. Oysa bu, yalnızca İtalya’nın yenilgisinin olumlu biçimde formüle edilmesidir. Böyle söylemekle aslında söz konusu olan şey, kısaltılmış bir biçimde zaten ifade edilmiş olmaktadır. Ancak bu kısaltma yanlış anlamalara, bunun yalnızca genel bir “antifaşist” temenniden ibaret olduğu düşüncesine yol açabileceği için, bu noktada daha ayrıntılı konuşmak gereklidir.

Uluslararası devrimci proletaryanın tarafsızlık tutumunu bir el hareketiyle bir kenara bırakıyoruz. Eğer devrimci proletaryanın İtalya’nın yenilgisinden yana olduğu doğruysa, tarafsız olmadığı durumda bu aynı zamanda Etiyopya’nın zaferinden yana olduğu anlamına gelir. Eğer Etiyopya’nın zaferini istiyorsa, bunun gerçekleşmesine yardımcı olmak zordur. Bu da onun “tarafsız” kalmadığı, tersine Etiyopya lehine aktif biçimde müdahale edeceği anlamına gelir.

Neden? Elbette Etiyopya’nın toplumsal yapısını beğendiği için değil. Etiyopya gerçekten de geri kalmış bir ülkedir. Fakat tam da bu nedenle, güncel bu savaş çatışması yalnızca emperyalizme karşı pratik mücadele için değil, aynı zamanda savaş sorununun teorik olarak açıklığa kavuşturulması mücadelesi için de pratik bir fırsat sunmaktadır. Üstelik bu, yalnızca birbirleriyle savaşan iki emperyalist devlet grubunun karşı karşıya konulması anlamına gelmeyen bir alanda gerçekleşmektedir.

Lenin özellikle parlak eserlerinden birinde (Ulusların Kendi Kaderini Tayin Hakkı Tartışmasının Sonuçları, Ekim 1916) “haklı” bir savaş sorunu bakımından Marx’ın yazdığı dönem ile bizim çağımız arasında hangi ayrımların bulunduğu sorusunu doğru biçimde incelemiştir. Lenin şöyle diyordu:

“... Avrupa’nın birkaç büyük ve çok büyük halkının kurtuluşunun çıkarları, küçük ulusların kurtuluş hareketinin çıkarlarından daha üstündür.”

Lenin bunu, Marx ile Engels’in 1848 yılından önce neden Çeklerin ve Slavların ulusal hareketine karşı, buna karşılık Polonya’nın bağımsızlığından yana olduklarını göstermek amacıyla söylemektedir. Lenin’in vurguladığı gibi bu durum şunu göstermektedir:

“... Marx ve Engels o dönemde, Avrupa’da Rusya’nın ileri karakolları olarak hizmet eden ‘bütünüyle gerici halklar’ ile Almanları, Polonyalıları ve Macarları açık ve kesin bir biçimde karşı karşıya koydular. Bu bir olgudur ve o dönemde tartışmasız biçimde ortaya konmuştur. 1848’de

devrimci halklar özgürlük için savaşırken, başlıca düşman Çarlık idi. Buna karşılık Çekler ve bazı diğerleri gerçekte gerici halklar ve Çarlığın ileri karakollarıydı.”

Bu, somut çözümleme amacıyla gereklidir. Verilen örnek, meselenin hiçbir şekilde ulusal “özgürlük” ya da bağımsızlık gibi soyut veya duygusal bir ilke meselesi olmadığını göstermeyi amaçlamaktadır ve gerçekten de bunu göstermektedir. Asıl mesele, “büyük” ulusların kurtuluşu sorunu bu çerçeveye içine yerleştirmek ve ona tabi kılmaktır. Ancak emperyalizm içinde temel bir değişim meydana gelmiştir:

“Şimdi az sayıda emperyalist ‘büyük güçten’ oluşan bir sistem ortaya çıkmıştır. Bunların sayısı beş ya da altıdır. Bu güçlerin her biri başka ulusları baskı altında tutmaktadır. Bu baskı, kapitalizmin devrilmesini yapay biçimde geciktirmeye ve dünya üzerinde egemen olan emperyalist ulusların oportünizmini ve sosyal şovenizmini yapay biçimde desteklemeye hizmet etmektedir.”

Buradan şu sonuç çıkar:

“Bu sosyalist ilkelerin uygulanmasında somut bir değişim ortaya çıkmıştır. O dönemde bu ilkeler esas olarak ‘Çarlığa karşı’ ve onun tarafından antidemokratik yönde kullanılan küçük ulus hareketlerine karşı uygulanıyordu. Aynı zamanda büyük uluslara mensup olan Batı’nın devrimci halkları lehine uygulanıyordu. Günümüzde ise bu ilkeler emperyalist güçlerin, emperyalist burjuvazinin ve sosyal emperyalistlerin birleşmiş ve sıkı saflar hâlindeki cephesine karşı uygulanmaktadır. Amaç, emperyalizme karşı tüm ulusal hareketleri kullanmak ve sosyalist devrim lehine değerlendirmektir. Proletaryanın ortak emperyalist cepheye karşı mücadelesi ne kadar saf ve kararlı olursa, şu enternasyonalist ilke o kadar açık biçimde ortaya çıkar: ‘Başka bir halkı ezen bir halk özgürleşemez.’”

Bu uzun alıntı başka gözlemler için de malzeme sunmaktadır. Ancak bu noktada bunlara girmemiz mümkün değildir. Yalnızca şu hususu belirtelim: burada, Stalinistlerin iki tür

emperyalist arasında yaptıkları ayrımlarla Marksizm ve Leninizm'e getirdikleri utanmaz tahrifatın bütünüyle reddedilişi bulunmaktadır.

IV

Peki Lenin'in bu saptaması ile Etiyopya meselesi arasında nasıl bir bağlantı vardır?

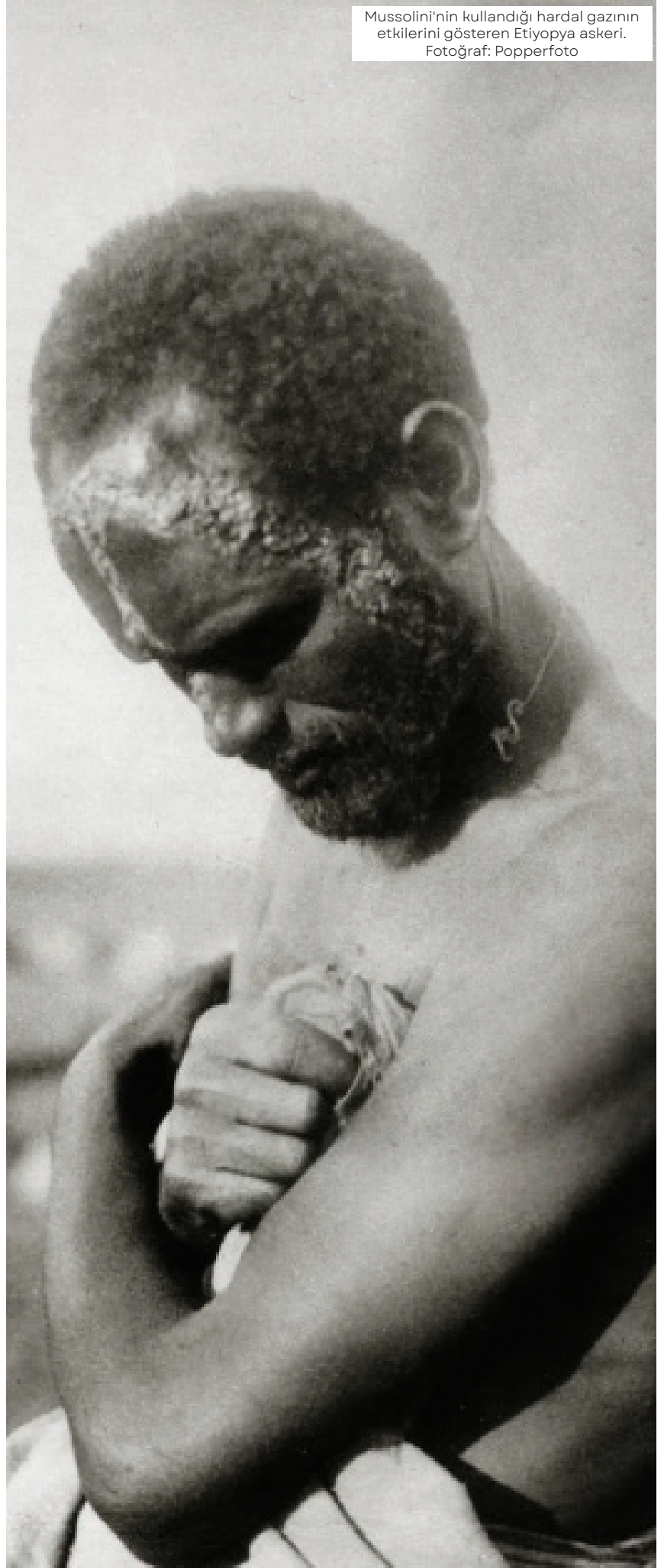
Aslında bu bağlantı çok açık. Etiyopya bugüne kadar az çok bağımsız bir ülke olmuştur. Onu ilhak etme girişimi iki olguyla karşılaşmaktadır. İlk olarak, kendisini ulusal bir savaş biçiminde ifade edecek bir Etiyopya ulusal savunma hareketiyle. Bu savaş, Etiyopya'nın toplumsal yapısının geri olup olmamasından tamamen bağımsız olarak, bu ölçüde "haklı" bir savaştır. İkincisi, İtalya'nın ilhak iradesi, Lenin'in sözünü ettiği "ortak emperyalist cephe" içindeki çelişkileri keskinleştirmektedir. Çünkü Lenin'in emperyalizm ve özel olarak savaş sorunları üzerine sayısız temel eserinden bilindiği üzere, o bu terimi elbette bir tür "üst emperyalizm"i tanımlamak için kullanmaz. Aksine şunu anlatmak için kullanır: Dünya zaten emperyalist büyük güçler arasında öylesine paylaşılmıştır ki, emperyalist olmayan her ulus emperyalist zalimlerin ortak cephesiyle karşı karşıya kalır. Fakat emperyalist yağmacılar arasında dünyanın farklı biçimde yeniden paylaşılmasına yönelik her girişim, bu yağma "ortak cephesi"nin hırsızlarını birbirine karşı kıskırtır. Böylece uluslararası proletaryanın görevi, yani sosyalist devrim, kolaylaşır. Aynı zamanda emperyalist yağmacılar arasında dünyanın son haydutça paylaşımının geçici statükosunu temsil eden "ortak cephe"nin parçalanması, işçi sınıfının devrimci mücadelesini ilerletir.

Yukarıda alıntılananla yakından bağlantılı olan bir çalışmada, Rosa Luxemburg'un *Junius* broşürüne yönelik eleştirisinde Lenin şöyle der:

"... Sömürgelerin ulusal kurtuluş politikasının bir devamı olarak, emperyalizme karşı ulusal savaşlar kaçınılmaz olacaktır. Bu tür savaşlar, bugünün emperyalist 'büyük güçleri' arasında emperyalist savaşa yol açabilir. Ancak bu durum gerçekleşmeyebilir de ve bu birçok koşula bağlıdır."

Etiyopya örneğinde söz konusu olan tam da böyle bir durumdur. Çünkü bu ülkenin zaten ilhak edilmiş olması gerekmez. İlhak edilmek üzeredir. Bu tür ulusal savaşların mümkün, hatta kaçınılmaz olduğu yalnızca Leninizm teorisi tarafından ortaya kon-

Mussolini'nin kullandığı hardal gazının etkilerini gösteren Etiyopya askeri.
Fotoğraf: Popperfoto

muş değildir. Aynı zamanda pratik tarafından da gösterilmiştir. Ancak bu tür

“... emperyalist devletlere karşı ulusal savaşlar yalnızca mümkün ve muhtemel değildir. Kaçınılmazdır ve hem ilerici hem de devrimci niteliktedirler. Bununla birlikte elbette başarıları ya ezilen ülkelerin çok sayıda sakininin çabalarının birleşmesini gerektirir ya da uluslararası durumun özellikle elverişli bir bileşimini gerektirir. Örneğin emperyalist devletlerin müdahalesinin, bu devletlerin zayıflıkları, kendi aralarındaki savaşlar veya çelişkiler sonucu felce uğraması gibi. Ya da büyük devletlerden birinde proletaryanın burjuvaziye karşı eşzamanlı ayaklanması gerekir. Bu sonuncu nokta, sıralamamızda son sırada yer alsa da proletaryanın zaferi açısından arzu edilirlilik ve yararlılık bakımından birinci sıradadır.”

İtalya ile Etiyopya arasındaki çatışmada durum tam olarak budur. Gerçekte mesele Etiyopyadaki köle ticareti ya da bu feodal monarşinin toplumsal yapısı değildir. Mesele, emperyalist büyük güçler arasındaki karşıtlıkların güçlü olduğu bir durumdur. Bu nedenle bu savaşa dış müdahale başlangıçta bertaraf edilebilir. Üçüncü Enternasyonal’in liderlerinin bu çatışmadaki sefil tutumu, eğer Stalin’in memurları topluluğuna hâlâ bu ad verilecekse, Stalinist ulusal reformistlerin ilerici ve devrimci savaşa duydukları korkuyu göstermektedir. Çünkü bu Etiyopya savaşı emperyalistlerin cephesini, yani emperyalist yağmanın statükosunu temsil eden cepheyi parçalamaktadır. Lenin tarafından kurulan Enternasyonal’in Yedinci Kongresi’ni hazırlayan bu uşaklar topluluğu ise, dünyayı sarsan sorular hakkında tek kelime etmeden ilerlemektedir.

Öte yandan Milletler Cemiyeti bir kez daha başından beri ne olduğunu ortaya koymaktadır. O bir hırsızlar konsorsiyumudur, fakat birleşik değildir. Günümüzde Milletler Cemiyeti Konseyi’nin başkanının adı Litvinov’dur. Bu eski Bolşevik, emperyalist entrikalar aracılığıyla ilhak edilmeyi reddeden Etiyopya’nın ilerici ve devrimci savaşını boğma iha-

net görevini yerine getirmek zorunda kalacaktır. Etiyopya’nın direnişi proletaryaya devrimci ve ilerici olanaklar sunmaktadır. Etiyopya savaşının ilerici ve devrimci olmasının tek nedeni de budur. Litvinov’un görevi aynı zamanda bu ülkeyi emperyalist yağmacılara teslim etmektir.

V

Abartıya kaçmadan söylenebilir ki, İtalya’nın yenilgisi ve İtalya Yarımadası’nda bir devrim öngörülemeden sonuçlar doğurabilir. Avrupa’daki tüm ittifaklar ve devletler sistemi çökerdi. Almanya’da, Avusturya’da, İspanya’da, Balkanlar’da ve özellikle Fransa’da proletarya muazzam bir itki kazanırdı. Avrupa’nın çehresi değişirdi. Bu durum uluslararası proletaryanın doğrudan sınıf çıkarları kapsamında. Ancak bundan da fazlası söz konusudur. Afrika’da İtalya’nın yenilgisi ve Etiyopya’nın zaferi, emperyalist haydutlara Afrika’da korkunç bir darbe indirebilir. Etiyopya’nın ulusal savaşı başarıyla taçlandırılırsa, geri kalmış bu ülkenin zaferinin Mısır’da, Orta ve Doğu Afrika’daki büyük Fransız ve İngiliz sömürgelerinde ve Güney Afrika’da ayaklanmalar biçiminde yankıları neden ortaya çıkmasın? Ve Afrika’daki zafer kazanmış ayaklanmaların Asya’da yerleşmesi, tekrarlanması ve yayılması mümkün değil midir?

Eğer burada söz konusu olan yalnızca hayaller olsaydı bile, bu hayallerin kendisi yararlı, eğitici ve enternasyonalist olurdu. Ancak mesele, kendisini her zaman Realpolitik’iyle öven küçük burjuva zihniyetli kişinin, buna “sosyalist” küçük burjuva zihniyetli kişi de dahildir, tasavvur etmeye izin verdiğinden çok daha gerçek olanakları içermektedir. Zamanımızın kapitalizmi bu “sosyalistlerin” inandığından çok daha sarsak ve çok daha köklü biçimde çöküşe mahkûmdur. Etiyopya çatışması gibi bir olay bile emperyalizmin çürümüş yapısını ölüm sancılarına sürükleyebilir. İşte bu nedenle uluslararası proletaryanın bu yönde ilerlemek için her şeyi yapması en temel görevdir. Bu “her şey”, somut durumda şu anlama gelir: İtalyan emperyalizmine karşı amaçlı ve nefretle dolu bir kampanya yürütmek. Asker

sevkiyatlarının ve İtalya’ya silah ve mühimmat tedarikinin engellenmesi. İtalyan askerleri arasında ajitasyonun güçlendirilmesi. Mümkün ve gerekli olduğunda İtalyan savaş hazırlıklarının, mühimmat üretiminin ve gıda tedarikinin sabote edilmesi. Öte yandan, Etiyopya’ya silah sevkiyatının desteklenmesi gerekir. Bu, “ilke olarak” silah üretimine ve taşınmasına karşı olanlar için de geçerlidir. Bu savaşın Etiyopya açısından haklılığının açık, yüksek sesli ve korkusuz bir propagandasının yapılması gerekir. Milletler Cemiyeti’nin ve onun emperyalist ikiyüzlülüğünün, ayrıca İtalya ile pazarlık yapan emperyalist hükümetlerin yorulmak bilmez biçimde teşhir edilmesi gerekir. İkinci Enternasyonal’in ihanetçi rolünün korkusuzca teşhir edilmesi gerekir. Aynı şekilde, Üçüncü Enternasyonal’in yöneticilerinin de teşhir edilmesi gerekir. Bu yöneticiler, sözde mücadele ettiklerini iddia ettikleri faşizmi nesnel olarak desteklemektedir. Emperyalizmden genel olarak söz etmiyoruz, çünkü Stalinizm artık bundan hiç söz etmemektedir. Stalin’in dış politika yöneticilerinin de teşhir edilmesi gerekir. Bu yöneticiler, faşist İtalya ile şüpheli bir “dostluk” uğruna, bu durumda da kısa görüşlü ve oportünist bir biçimde, İtalyan emperyalizminin savaşından uluslararası proletarya için doğan devrimci perspektifleri ve olanakları ihanetle terk etmektedir. Bunu yaparken düşüncesizce Sovyetler Birliği’nin sözde çıkarlarını uluslararası proletaryanın genel çıkarlarının karşısına koymaktadırlar. Bunun sonucu olarak, Leninist öğretiyi, yani Marksizmi, Afrika’daki bu savaş örneğinde olduğu gibi her somut durumda, tüm uluslararası proletaryanın çıkarları doğrultusunda uygulayacak olan Dördüncü Enternasyonal’in yaratılması gerekliliği yönündeki propagandanın güçlendirilmesi gerekir.

Parabellum

Paris, Eylül 1935

**GAZETE
NİSAN'IN 100.
SAYISI ÇIKTI.
ABONE OLMAK
İÇİN:**

gazetenisan@gmail.com

Gazete Nisan'ı YouTube'da takip edin:
youtube.com/@GazeteNisan

FREE PALESTINE

THE RIVER

ESTINE
BE FREE

NO KINGS

ТРОЦКИСТ